SCHETS VAN UITGANGSPUNTEN EN BELEIDSLIJNEN VOOR REFORMATORISCHE POLITIEK GEDURENDE DE PERIODE 1981-1985

JANUARI 1981

PROGRAMCOMMISSIE

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

een uitgave van de Raad van Advies
van de Reformatorische Politieke Federatie

reformatorische politieke federatie

Rijksuniversiteit
Doc.centrum Ned.Pol.partijen
Hoge der A 10
9712 AC GRONINGEN

L.S.,

Zutphen, 6 maart 1981

Bijgaand het definitieve rapport van de program-commissie van de RPF.
De officiële titel is nu "Schets van Uitgangspunten en Beleidslijnen" voor Reformatorische politiek gedurende de periode 1981-1985".
Een beknopte, gepopulariseerde versie van de tekst is als Verkiezingskrant uitgegeven en, naar ik aanneem, inmiddels aan U toegezonden.

met vriendelijke groeten,

Drs A.H.D.Wagenaar
voorzitter program-commissie

S C H E T S V A N U I T G A N G S P U N T E N
E N B E L E I D S L I J N E N V O O R
R E F O R M A T O R I S C H E P O L I T I E K.

GEDURENDE DE PERIODE 1981 - 1985

JANUARI 1981

PROGRAMKOMMISSIE

UITGAVE VAN DE RAAD VAN ADVIES VAN DE
REFORMATORISCHE POLITIEKE FEDERATIE

INHOUDSOPGAVE blz.

Verantwoording

hoofdstukken

OM U TE DIENEN MET RECHT EN GERECHTIGHEID 4
Hfst. 1: Justitie, Zedelijkheidswetgeving en Volksgezondheid
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 1.1. t/m 1.36

OM U TE DIENEN WERELDWIJD 15
Hfst. 2: Buitenlandse politiek en Ontwikkelingssamenwerking
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 2.1. t/m 2.30

OM U TE DIENEN IN VRIJHEID 24
Hfst. 3: Veiligheidsbeleid, Defensiebeleid
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 3.1. t/m 3.19

OM U TE DIENEN MET GELD EN GOED 33
Hfst. 4: Sociaal - economisch beleid, Landbouw en Visserij
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 4.1. t/m 4.32

OM U TE DIENEN IN BEHEER OVER NATUUR EN ENERGIEBRONNEN 48
Hfst. 5: Milieubeheer en Energiepolitiek
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 5.1. t/m 5.10

OM U TE DIENEN MET VERANTWOORD WONEN EN INDELEN VAN RUIMTE 53
Hfst. 6: Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 6.1. t/m 6.15

OM U TE DIENEN MET KENNIS EN VORMING 61
Hfst. 7: Onderwijs en Wetenschapsbeleid
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 7.1. t/m 7.19

OM U TE DIENEN TOT WELZIJN 70
Hfst. 8: Kultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk
- Overwegingen (inleiding-uitgangspunten)
- Aktiepunten 8.1. t/m 8.20

VERANTWOORDING.

September 1980 kreeg de programkommissie de opdracht van het Federatiebestuur een Schets van uitgangspunten en beleidslijnen gereed te maken voor de periode 1981-1985, bedoeld als basis-stuk voor het Verkiezingsprogram van de R.P.F., dat eind februari 1981 onder verantwoordelijkheid van het Federatiebestuur in de vorm van een verkiezingskrant zal worden uitgegeven.
Zaterdag 17 januari 1981 kon een eerste versie van het thans voorliggende ontwerp worden aangeboden aan het Federatiebestuur van de R.P.F.

De Federatieraad van de R.P.F. besloot, in haar vergadering van 15 november 1980 te Putten, af te zien van een amenderingsprocedure ten behoeve van het Verkiezingsprogram in verband met de nog lopende behandeling van de vaststelling van het Basisprogram.
De programkommissie is dank verschuldigd aan de volgende leden van de diverse sekties van de Raad van Advies voor de bijdrage die zij hebben geleverd bij de indiening van de voorontwerpen:

Mr. H. van Veelen, Hr. A.Goudswaard, Drs. J.A.E.Vermaat, Drs. J.Huizinga, Ir. A. Hekstra, Lt.Kol. bd.P.Bakker, Ltz.I.bd.A.Koldewijn, Sgt.Maj.W.v.d. Brink, Hr.H.van Dam, Drs.G.Meijer, Drs.H.A.Godschalk, Drs.P.Sneep, Hr. C.Rechtuyt, Hr. W.de Fockert, Hr.T.van de Brink, Drs.L.Douw, Drs.A.Boogaard Sr., Hr.J.H. van Schaick, Hr.F.W.Kramer, Hr.W.Noorlander, Ing.C.H.Venderbos Jr., Ir.T.Boogaard Jr., Mevr. G.Rietveld-de Vries, Hr.J.P.M.Rietkerk, Hr. R. Venderbos Jr., Hr.J.Slomp en Hr. A.Pool.
Wij zijn tenslotte Drs. H.M.Veenendaal en Drs.L.P.Dorenbos erkentelijk voor hun adviezen m.b.t. het mediabeleid.

Bussum, 26 januari 1981

de programkommissie,

Drs. A.H.D.Wagenaar	voorzitter
Hr. M.Leerling	vice-voorzitter
Mw. R.Meijer-Kuipers	sekretaresse

en de leden:
Mr. M.de Blois
Jhr.Mr. Kol.bd. M.W.C. de Jonge
Dr. L. van Klinken
Ing. H. 't Hooft
Hr. L.Pot
Hr. O.Heidinga
Drs. L.M. van der Vlist
Drs. A. de Jongh
Drs. J.R.Kuipers
Hr. J.J.Frinsel

Verkiezingsthema: "Om U te dienen!".

De RPF heeft dit thema voor de komende verkiezingen gekozen om daarmee uit te drukken dat het in de (christelijke) politiek niet allereerst gaat om de mens en zijn bestaan maar om het dienen van God; want daarin alleen ligt zegen voor land en volk besloten.
Daartoe behoort al ons politiek denken en handelen te worden genormeerd door de Waarheid van Gods onfeilbaar Woord en politiek bedreven te worden tot Gods eer.
Ook de overheid dient zich te realiseren dat zij in dienst staat van God en geroepen is Gods geboden en wetten na te leven naar de wijze van haar verkregen Ambt.
Daarom geeft dit thema tevens aan dat de overheid haar wetgeving en beleid dienstbaar moet maken aan het welzijn van de burgers; ons ten goede!
Christelijke politiek is radicale politiek, omdat het voortkomt uit de wortel dat Jezus Christus ons denken en handelen ten diepste zal moeten veranderen op alle terreinen van het leven.
Vanuit die opdracht een andere politiek voor te staan wil de RPF in de komende jaren reformatorisch politiek voeren en pleiten voor een wetgeving en beleid van de overheid, die de burgers weer op het spoor kunnen brengen van een herstel van verantwoordelijkheden in de verbanden waarin zij hun van God verkregen roeping moeten vervullen.

Daarvoor is, naar het oordeel van de RPF, allereerst nodig dat de overheid haar oorspronkelijke taken zoals het handhaven van recht en orde en het vormgeven aan de publieke gerechtigheid naar behoren vervult.
Daarbij moet de overheid de zelfstandigheid en eigen aard van en typische gezagsrelaties in de verbanden waarin burgers leven (zoals huwelijk, gezin, bedrijf, krijgsmacht, school, enz.) respecteren, omdat God in die verbanden onvervangbare samenhangen heeft aangebracht.
De overheid mag daarom niet de hoedster zijn over alles wat, uit naam van het algemeen belang, uit de samenleving wordt aangedragen of de verzorgster bij uitnemendheid zijn van al onze noden en voorwaarden tot een menswaardig bestaan: zoals werkgelegenheid, onderdak, vorming, bestaanszekerheid, gezondheid, ontspanning, sport en spel, cultuur, welzijn, enz..
De overheid moet de zwakkeren in de samenleving ontzien en beschermen maar niet zo dat als gevolg van haar optreden de ruggen van de meeste burgers gebogen en de schouders zwak worden.
De samenleving wordt er, naar de stellige overtuiging van de RPF, niet beter op als de overheid de verantwoordelijkheid van de schouders van de burgers neemt en de torenhoge lasten van de overheidszorg afwentelt op ieders rug en die van de werkzamen in het bijzonder.
Nu wij op het punt staan onder die last te bezwijken wil de RPF er voor strijden dat men in wetgeving en beleid nieuwe wegen gaat inslaan.

De RPF staat een andere maatschappij en bijbehorende rol van de overheid daarin voor ogen en gelooft dat de Bijbel ons de richting naar die samenleving wijst.

De RPF wil vanuit die gezindheid, al zal dat niet gemakkelijk zijn, wegen zoeken in wetgeving en beleid om de burgers en de Here God bovenal te dienen.

- met recht en gerechtigheid;
- in wereldwijd verband;
- in vrede en vrijheid;
- met geld en goed;
- in 't beheer over natuur en energiebronnen;
- met verantwoord wonen en indelen van ruimte;
- met kennis en vorming;
- tot welzijn.

Zo wil de Reformatorische Politieke Federatie actief zijn en het politieke werk doen in de regeerperiode 1981 - 1985, waarvoor het volgende beleidsprogramma is opgesteld.

OM U TE DIENEN

OM U TE DIENEN MET RECHT EN GERECHTIGHEID

Hoofdstuk 1 : Justitie, Zedelijkheidswetgeving en Volksgezondheid.

OVERWEGINGEN.

Inleiding

De overheid heeft de uiterst belangrijke opdracht, om door middel van wetten, gezag en orde te handhaven opdat het kwaad en de bandeloosheid van de burgers kan worden beteugeld.
Daarom begint de RPF haar program met deze paragraaf!
Handhaving van het recht behoort tot de eerste verantwoordelijkheden van iedere regering, maar helaas zien we dat in onze 'verzorgingsstaat' al minder rekening gehouden wordt met de Bijbelse kijk op de verantwoordelijke taken van de overheid.
Als het om de werkgelegenheid gaat, om welzijnsvoorzieningen, om onderwijs en noem maar op dan vinden velen het vanzelfsprekend dat de overheid ingrijpt, maar als we te maken hebben met het handhaven van recht en gezag dan ligt het ineens anders.
Met zorg slaat de RPF dan ook de ontwikkelingen in de samenleving gade, waarbij in tal van verbanden het gezag van de overheid niet wordt erkend en wetten worden overtreden.
Door middel van geweld (bezettingen, kraakakties, blokkades enz.) nemen velen het recht in eigen handen en ondermijnen zo het wettig gezag.
Dit klemt temeer omdat niet of vaak onvoldoende wordt opgetreden om overtreders van wetten te straffen.
Steeds meer hoort men de opvatting dat de verantwoordelijkheid voor het overtreden van de wet op rekening komt van de overheid of van de 'foute strukturen' in onze samenleving en steeds minder wordt nog gesproken van persoonlijke verantwoordelijkheid en schuld.
En dat hangt samen met het verlies van het zondebesef van de mens.
Zorgelijk is m.n. ook de ontwikkeling op het terrein van de zedelijkheidswetgeving, waarbij gewerkt wordt aan een nieuw kader dat is aangepast bij de huidige verschuivingen in opvattingen over moraal en zedelijkheid.
Maar het argument dat de wetgeving op dit gebied moet aansluiten bij de zedelijke draagkracht van het volk, gaat voorbij aan het feit dat Gods wetten ten leven zijn.
Natuurlijk moet er met de 'hardheid des harten' van de burgers gerekend worden en de Bijbel heeft daar ook weet van.
Wat er nu gebeurt is echter geheel iets anders, omdat datgene wat 'men' al dan niet betamelijk vindt thans tot absolute Norm verheven wordt en dat kan slechts een onleefbare maatschappij tot gevolg hebben en dat zien wij ook:

1.
De eerbied voor het leven, van conceptie tot aan het natuurlijk einde, als een gave Gods ebt weg ondanks de ervaringen met de vernietiging van menselijk leven in de tijd van het nationaal-socialisme en met de verschrikkelijke gevolgen van massale abortus- en euthanasie-praktijken in het buitenland.

2.
Huwelijk en gezin, door God ingestelde verbanden, staan steeds meer op de tocht en het verlies aan verantwoordelijkheden en gezag in de relatie tussen man en vrouw en ouders en kinderen heeft een duidelijk zichtbare verwoestende uitwerking op onze samenleving.

3.
Nederland is, uit een oogpunt van openbare zedelijkheid zelfs in vergelijking tot de meeste landen in de wereld, een land geworden met een ondraaglijk zedelijk klimaat.
We hebben het hier niet over wat 'fatsoensrakkerij' maar over een zeer ernstig bederf van het publieke leven waartegen de overheid volstrekt onvoldoende stelling neemt.

4.
De gevolgen van deze bandeloosheid, voor wat betreft de geestelijke en lichamelijke volksgezondheid van onze natie en m.n. onze jeugd, openbaren zich al en zullen in de toekomst steeds ernstiger vormen aannemen indien er geen keer komt.

DE RPF KAN NIET ANDERS DAN EEN SOMBER BEELD SCHETSEN VAN DE HUIDIGE SITUATIE EN MET GODS HULP IJVEREN VOOR EEN WEZENLIJK ANDER OVERHEIDSBELEID OP HET TERREIN VAN JUSTITIE, ZEDELIJKHEIDSWETGEVING EN VOLKSGEZONDHEID.
EEN BELEID WAAR RECHT KOMT OM U TE DIENEN, D.W.Z. OPDAT GOD GEDIEND WORDT EN DE BURGERS!
DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT:

Uitgangspunten.

A. Rechtsmacht van de overheid.

De RPF stelt voorop dat de overheid haar rechtsmacht ontleent aan een Goddelijke scheppings-ordening. Daarom heeft de overheid in de Staat tegenover de Schepper en de burgers de roeping rechtsverhoudingen in het openbare leven te regelen en de wetten te handhaven.
Die roeping moet in de Grondwet een plaats krijgen.
Het eigen recht zoeken moet ten stelligste worden afgewezen en bezettingen, blokkades, kraakakties enz. krachtig bestreden, omdat burgerlijke ongehoorzaamheid leidt tot een ernstige bedreiging van de rechten en vrijheden van anderen en ontbinding van de Staat als publieke rechtsgemeenschap.
Maar ook de overheid moet haar verantwoordelijkheden kennen, want wij hebben niet veel aan wetten als de overheid ze niet handhaaft of zo traag is met het maken van nieuwe wetten om in leemten te voorzien, dat de zorg daarvoor wordt afgewenteld op de rechter die dan weer de grootste moeite heeft om ze door de overheid ten uitvoer te krijgen.
Het Openbaar Ministerie behoort in haar vervolgings- en seponeringsbeleid t.a.v. strafbare feiten het z.g.n. 'opportuniteitsbeginsel' niet zo toe te passen dat de wet wordt uitgehold.
En dat gebeurt onherroepelijk als er een steeds groter verschil ontstaat tussen wat door een bepaalde wet, gelet op haar strekking, wordt geboden of verboden en de naleving in de praktijk door de burgers in de samenleving.

B. Wetshandhaving, Politiebeleid.

De RPF wijst het in zwang zijnde verzet tegen 'law and order' en de bewering dat Nederland, door het meer inzetten van politie en de toekenning van extra middelen, de richting van een politiestaat opgaat volstrekt af.
Het plan-Wiegel om het huidige, sterk verbrokkelde, politie-apparaat te reorganiseren kan hopelijk bijdragen tot een verhoging van de pakkans en de nadelige gevolgen van de huidige, twee-slachtige bevels-struktuur (Bin. zaken, Justitie) wat doen verminderen.

Op zichzelf is het goed dat de politieman of vrouw vandaag meer inzicht krijgt in de achtergronden van politieke en sociale ontwikkelingen waarmee hij of zij in de praktijk worden gekonfronteerd.
Ook het demokratiseren van de verhoudingen binnen het politie-apparaat kan een goede bijdrage leveren aan het funktioneren van politiemensen, maar de RPF keert zich tegen iedere vorm van vermaatschappelijking die de aard van het verband waarin men werkt aantast (en niet alleen hier) of aanleiding geeft tot het uit het oog verliezen van specifieke, eigengeaarde verantwoordelijkheden, b.v. als staatsburger en als politieman.

C. Strafrecht-toepassing, gevangenisbeleid.

De RPF gaat uit van het Bijbelse beginsel dat de basis voor strafoplegging is vergelding voor begaan onrecht.
Daarnaast is van groot balang een verantwoorde re-socialisatie (heropneming in de maatschappij) van de vercordeelde en de bescherming van de maatschappij tegen gevaarlijke delinquenten.
Deze elementen behoren de grondslag te vormen voor het overheidsbeleid en vanuit deze optiek komt de RPF tot enige praktische voorstellen op het terrein van de strafrechttoepassing en het gevangenis-wezen.

D. Grondwet, grondrechten.

De RPF wil, vanuit haar christelijke-staatkundige visie, ontsporingen op het gebied van door de overheid te garanderen 'klassieke' en 'sociale' grondrechten die zich thans voordoen bestrijden.
Een klassiek grondrecht als het uitdragen van de chr. geloofsovertuiging en de verkondiging van Christus' verlossingswerk mag niet, onder het mom van discriminatie-bestrijding en aantasting van de kulturele/religieuze identiteit van minderheidsgroepen of hulpbehoevenden, worden tegengegaan.
Ook de gewetensvrijheid en het recht op erkenning van gewetensbezwaren van bijbelgetrouwe christenen moet overeind gehouden worden, nu zij op een aantal terreinen gedwongen worden mee te werken aan praktijken die het gevolg zijn van een ontspoorde overheidswetgeving (zedelijkheidswetgeving, maatschappelijke dienstverlening, emancipatiebeleid) en volledig in strijd zijn met Gods geboden.
De RPF staat op zichzelf positief t.o.v. het opnemen van allerlei sociale grondrechten in de herziene grondwet, als een soort basisvoorwaarden voor een menswaardig bestaan.
Maar als er niets meer wordt gezegd, dan wekt het opsommen van het recht op bestaans-zekerheid, onderwijs en vorming, werkgelegenheid, bescherming van het leefmilieu, huisvesting, etc. etc. als vormen van overheidzorg, de onvermijdelijke indruk dat de totale verzorgingsstaat nu in de grondwet is vastgelegd.
Daarom acht de RPF het noodzakelijk dat regering en parlement hun roeping verstaan, om te bezien in hoeverre de overheid verantwoordelijk is te stellen voor het realiseren van deze prachtige basisvoorwaarden en ligt het ook in deze lijn om in de grondwet van die roeping melding te maken.

E. Stelsel van rechtsbescherming.

De RPF vindt dat de overheid, die zich steeds meer bemoeit met het dagelijks leven van de burger, allen die zich in Nederland bevinden een zo goed mogelijke rechtsbescherming moet verschaffen.
De wetgeving zal dan ook moeten voorzien in een effektief en overzichtelijk

stelsel van rechtsmiddelen tegen onrechtmatig optreden van de overheid en in dat kader moet vooral gewerkt worden aan het sluitend maken van ons systeem van administratieve rechtspraak.
De RPF acht diskriminiatie op grond van iemands ras, ethnische of nationale herkomst, geslacht, godsdienstig of politieke overtuiging, in strijd met het Bijbelse beginsel van gelijkwaardigheid van alle mensen voor het aangezicht van God, hoezeer ook verschillend naar aard en aanleg.
Het stelling nemen tegen bestaande diskriminatoire praktijken in het buitenland, is ongeloofwaardig zolang de overheid in eigen land niet krachtig optreedt tegen het groeiende racisme, antisemitisme en facisme, en de toenemende onverdraagzaamheid tegenover allerlei minderheidsgroepen in het algemeen.

F. Vreemdelingenbeleid, Ethnische minderheden.

Nederland is van ouds een vrijplaats voor ontheemden. Ook ons land telt vandaag vele duizenden vreemdelingen uit tal van landen en kulturen.
Als uitvloeisel van de Bijbelse zorgplicht voor de vervolgden en ontheemden bepleit de RPF een verantwoord toelatingsbeleid en opvangbeleid ten behoeve van de 'vreemdeling-die-in-onze-poorten-woont'. (Lev. 2.5:35).
De omvang van het wereld-vluchtelingenprobleem is evenwel immens en neemt nog steeds toe, zodat Nederland via internationale kanalen naar wegen zal moeten helpen zoeken om de oorzaken van het vluchtelingenprobleem zoveel als mogelijk weg te nemen.
In elk geval zal voorkomen moeten worden dat Nederland, gelet op haar geringe oppervlakte en grote bevolkingsdichtheid en kulturele achtergrond, gaat fungeren als een aantrekkelijk immigratieland voor vreemdelingen in het algemeen.
Dat geldt m.n. voor wat betreft het toelaten van buitenlandse werknemers uit de ontwikkelingslanden.

G. Huwelijk en gezin.

In harmonie met de Bijbel gaat de RPF er vanuit dat huwelijk en gezin door God zijn ingesteld als verbanden met een unieke samenhang die de ruimte voor het vormgeven aan het samenleven van mensen op een typisch onvervangbare wijze begrenzen.
Daarom mag men huwelijk en gezin niet beschouwen als 'toevallige' vormen van samenleven en op één lijn zetten met andere vormen van samenleven, die deze typische kenmerken missen.
De overheid zal in wetgeving en beleid moeten blijven uitgaan van het monogame huwelijk als een (rechts-)verbintenis tussen man en vrouw voor de duur van hun leven.
De RPF wil op basis van deze visie lijnen trekken naar de huwelijkswetgeving en het praktische overheidsbeleid met het doel te beletten dat de toenemende individualisering van man en vrouw binnen het huwelijk, die vanwege de grotere zelfontplooiingskansen mogelijk zijn geworden, door de overheid wordt gehonoreerd en wil het pleit voeren voor een herstel van de eigen-geaarde verantwoordelijkheid van man en vrouw voor elkaar.
De enige rechtsgrond voor het ontbinden van de huwelijksgemeenschap behoort in Bijbels licht bezien 'bewezen overspel' te zijn, al kan de overheid oneigenlijk gebruik hiervan in de wetgeving (de zgn. 'grote leugen') niet voorkomen.
De RPF wenst verandering van de echtscheidingswetgeving omdat de huidige echtscheidings-praktijk in hoge mate het duurzame karakter aan het huwelijk ontneemt.

De RPF is van mening dat de eigen aard en de onherleidbare gezagsrelatie in de gezinsgemeenschap de ouders een typisch eigen verantwoordelijkheid geeft voor de verzorging en opvoeding van hun kinderen.
Het begrip 'ouderlijke macht' heeft in dat verband een zeer wezenlijke betekenis die ook in de wetgeving en het beleid tot uitdrukking moeten komen.
Indien ouders deze, zojuist bedoelde, verantwoordelijkheid niet meer aankunnen of misbruik maken van de hun toekomende bevoegdheid, is overheidsingrijpen geboden voorzover de geestelijke en lichamelijke gezondheid van de betrokken kinderen daarmee werkelijk is gediend.
In geen geval mogen minderjarige kinderen in konflikt-situaties worden gezien als gelijkwaardige partij met de ouders of onbevoegde derden, al dan niet vanuit hulpverleningsmotieven, de gelegenheid krijgen zich in te laten met tijdelijk verstoorde verhoudingen tussen ouders en kinderen.

H. Zedelijkheidswetgeving.

De RPF is van oordeel dat de overheid, onverminderd de persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid van de burger op dit gebied, de taak heeft ook door wettelijke bepalingen de openbare zedelijkheid te bevorderen en het normbesef van de burger krachtig te steunen.
Het streven, o.a. van de staatskommissie zedelijkheidswetgeving, om wettelijke bepalingen m.b.t. het strafbaar stellen en bestrijden van handelingen die aanstootgevend zijn voor de openbare zedelijkheid uit de sfeer van het strafrecht (Art. 240 Wetboek van Strafrecht) te halen, heeft niet de instemming van de RPF.
Niet wat de meerderheid van de bevolking op een bepaald moment als min of meer betamelijk of als aanstootgevend ervaart mag het uitgangspunt zijn voor konkrete gevallen van beleid.
Uit de jurisprudentie blijkt bovendien, dat de rechter met het begrip 'aanstotelijk voor de eerbaarheid' niet uit de voeten kan zodat de wetgever hier duidelijke normen moet stellen.
De bestaande zedelijkheidswetgeving draagt in veel gevallen nog het spoor van een christelijk normbesef en deze wetten dienen te worden gehandhaafd.

I. Bescherming van het leven.

De RPF is ervan overtuigd dat de overheid de plicht heeft het leven te beschermen door middel van het strafrecht. Dit geldt zowel voor het ongeboren leven als voor het geestelijk en lichamelijk bedreigde leven.
De overheid heeft de taak het abortus-verschijnsel terug te dringen door de oorzaken zoveel mogelijk weg te nemen en de a.s. ouders te wijzen op hun persoonlijke verantwoordelijkheid.
De RPF is van mening dat het voortijdig afbreken van de zwangerschap alleen toelaatbaar is als op streng medische indikatie is vastgesteld dat de vrouw in levensgevaar verkeert of als de vrucht dood blijkt te zijn.
De RPF zal blijven ijveren voor een abortuswetgeving, waarbij het recht op bescherming van het ongeboren leven en het recht op leniging van de nood van de vrouw c.q. haar vermeende recht tot het beslissen over dood en leven niet langer tegen elkaar worden afgewogen.
Er moet een wettelijke regeling komen, die het mogelijk maakt dat de huidige nood van veel vrouwen en ouders niet leidt tot het afbreken van de zwangerschap, maar in het uiterste geval tot het afstand doen van de verantwoordelijkheid voor opvoeding en onderhoud van het kind dat verwacht wordt ten gunste van adoptief-ouders.

J. Organisatie van de gezondheidszorg.

De kosten van de volksgezondheid drukken steeds zwaarder op de gemeenschap. De RPF ziet weinig heil in de gedachte om de organisatie, het beheer en de bekostiging van een goede gezondheidszorg geheel uit handen te nemen van de burgers.
Aan een verhoging van de bijdrage van m.n. verplicht verzekerden voor de bestrijding van de ziektekosten zal op den duur niet kunnen worden ontkomen. De RPF stelt voor nieuwe wegen in te slaan om aan de nijpende personeels-situatie in de gezondheidszorg het hoofd te kunnen bieden.

K. Bedreiging van de geestelijke/lichamelijke volksgezondheid.

De RPF stelt de overheid verantwoordelijk voor het geven van goede voor-lichting omtrent de vele gevaren die de geestelijke en lichamelijke gezond-heid van de burgers bedreigen.
Bizonder ernstig is thans het probleem van de verslaving aan drugs en alkohol, vooral onder jongeren.
De diepste achtergrond hiervan is de grote geestelijke nood waarin de van zijn bestemming losgeraakte (jonge) mens is komen te verkeren, hetgeen een zware taak legt op de schouders van m.n. de chr. hulpverleningsinstanties, om bij de hulpverlening via de boodschap van het bevrijdende evangelie het geestelijke probleem waarmee de verslaafde worstelt te boven te komen.
De overheid moet in beginsel de hulpverlening overlaten aan particuliere instanties, maar de omvang van de drugs-verslaving in m.n. de grote steden begint zo'n bedreiging te vormen voor de omgeving dat de overheid wel nieuwe wegen zal moeten inslaan om de samenleving te beschermen tegen (criminele) uitstralingseffekten.
De RPF stelt een wettelijke regeling voor die de mogelijkheid opent om, zo ongeveer als bij de bestaande regeling voor psychiatrische patienten en met juridische waarborgen omkleed, ernstig verslaafden te isoleren.

AKTIE-PUNTEN.

Op basis van de vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende aktiepunten voor het praktische beleid:

artikel 1.1. In de grondwet moet tot uitdrukking worden gebracht, dat de overheid in dienst staat van God en dat het gaat om Hem en daarmee de burgers te dienen met recht en gerechtigheid in het openbare leven.

artikel 1.2. De RPF dringt aan op een aktief beleid van wetgeving om te voorkomen dat de rechter moet voorzien in allerlei passende regelingen. De overheid dient het ten uitvoer brengen van rechterlijke vonnissen (b.v. tot het ontruimen van woningen e.d.) niet op te houden of zelfs na te laten uit vrees voor een mogelijke geweldadige reaktie.

artikel 1.3. Het vervolgings- en seponeringsbeleid van het O.M. mag door zijn inhoud of de publiciteit daaromheen niet criminaliteits-bevorderend gaan werken.
Het op oneigenlijke wijze ter diskussie stellen van de wet door het afzien van vervolging onder druk van de politieke waan-van-de-dag wijst de RPF af.

artikel 1.4. Uitbreiding van de personele bezetting van de rechterlijke macht, het O.M. en de politie is onder de huidige omstandigheden vereist.

artikel 1.5. De RPF stemt in met de voorgestelde opheffing van het onderscheid tussen Gemeente- en Rijkspolitie en staat een gedecentraliseerd apparaat op regionale basis voor.

artikel 1.6. Goede geestelijke toerusting en doelmatige materiële uitrusting van de politie zijn nodig opdat de taken naar behoren kunnen worden vervuld.
Politieambtenaren hebben, evenals andere burgers, aanspraak op vrijheid van godsdienstige en politieke overtuiging en mogen daarvan op gepaste wijze blijk geven.
De overheid ziet er echter op toe dat gegeven opdrachten loyaal worden uitgevoerd, ongeacht persoonlijke opvatting over de politieke en maatschappelijke achtergrond van de situatie waarbij politie-optreden noodzakelijk is.

artikel 1.7. De RPF pleit voor een instelling van een landelijk Alarmnummer, waarbij omvangrijke rampen en grote misdrijven kunnen worden gemeld.

artikel 1.8. De RPF acht uitbreiding van mobiele- en parate politiepeletons die in het gehele land inzetbaar zijn noodzakelijk.

artikel 1.9. Het tenuitvoer brengen van straffen moet zoveel mogelijk direkt op de veroordeling volgen, zodat gezorgd moet worden voor voldoende en goed beveiligde strafinrichtingen.
Bij de dringend gewenste modernisering van het gevangeniswezen moet met een redelijke geografische spreiding rekening gehouden worden, met het oog op de voor de resocialisatie van de gedetineerde zo belangrijke familie-kontakten.

artikel 1.10. Mogelijkheden voor het opleggen van andere sancties dan de vrijheidsbeneming of de vermogensstraf moet worden onderzocht.
M.n. voor jeugdige delinquenten zou het goed zijn als zij, bij wijze van opvoedkundige maatregel, tewerk gesteld werden bij publieke diensten en hulpverlenende instanties ter kompensatie van de door hen aangerichte geestelijke/materiële schade.

artikel 1.11. De overheid moet ruimte en gelegenheid voor gedetineerden verschaffen, die tot een zinvolle dienstverlening aan de samenleving kunnen leiden. Gedwongen eenzame opsluiting is alleen aanvaardbaar als er direkt lijfsgevaar voor andere gedetineerden bestaat of als tijdelijke tuchtmaatregel.

artikel 1.12. In geval van b.v. terroristische aktiviteiten met opzettelijke doodslag als gevolg van kapingen etc. staat de RPF in principe niet onwelwillend tegenover het weer invoeren en ook ten uitvoer brengen van de doodstraf.

artikel 1.13. De RPF pleit, gelet op de huidige situatie, voor een wettelijke regeling waardoor het mogelijk wordt dat zij, die behandelingen als abortus provocatus en euthanasie om des gewetens wil afwijzen, worden ontslagen van de verplichting of noodzaak daaraan een bijdrage te geven via de ziektekostenverzekering.
De overheid zal gewetensbezwaren van medici en verpleegkundigen, die op grond van hun geloofsovertuiging, ieder aktieve en passieve medewerking aan abortus provocatus, euthanasie en psychosomatische behandelingen afwijzen,moeten erkennen.
Zij zal rechtsbeschermende maatregelen moeten nemen ingeval van ontslag of gedwongen overplaatsing.

artikel 1.14. De overheid dient krachtig op te treden tegen de toenemende vernederende behandeling van personen en groepen op grond van hun ras, ethnische of nationale herkomst, geslacht of godsdienstige en politieke overtuiging.
Aan de andere kant mag de overheid, onder het mom van bestrijding van discriminatie, evangelisatie onder ethnische minderheden , de chr. handreiking aan homofielen, sociaal misdeelden, zieken, bejaarden, weduwen en wezen, etc., niet belemmeren.

artikel 1.15. In de herziene grondwet moet een verwijzing komen naar de roeping van regering en parlement om te bezien in hoeverre de overheid verantwoordelijk is te stellen voor het realiseren van sociale grondrechten als het recht op onderwijs, werkgelegenheid, bestaanszekerheid, gezondheid, huisvesting, etc..

artikel 1.16. De wetgeving m.b.t. de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het opslaan en gebruiken van persoonsgegevens door de overheid of anderen moet worden verbeterd en uitgebreid.
Uit het burgerlijk recht voortvloeiende rechten (zoals het eigendomsrecht) dienen door de overheid beschermd te worden.

artikel 1.17. Werkwilligen hebben bij stakings- en bezettingsakties recht op aktieve bescherming van de overheid. Hun arbeid moet worden doorbetaald.

artikel 1.18. Zonder de zorgplicht voor een verantwoorde opvang van vervolgden en ontheemden te veronachtzamen zal Nederland, in samenwerking met andere landen en het Hoge Commisariaat voor de Vluchtelingen, moeten zien te komen tot een meer internationaal gekoördineerd vluchtelingenbeleid.

artikel 1.19. Vreemdelingen die langs legale weg in ons land zijn gekomen en werk hebben gevonden moeten in staat worden gesteld hun gezinnen naar Nederland te laten komen. Bevordering van goede huisvesting en aangepaste vormen van onderwijs en scholing zijn dan vereist. Ethnische minderheden en vreemdelingen in het algemeen moeten de mogelijkheid hebben hun eigen kulturele identiteit te beleven. Afwijkende gedragingen, zoals bloedwraak en polygamie, kunnen echter niet worden getolereerd, ook al is dat gedrag vanuit de eigen kultuur te begrijpen.

artikel 1.20. Het werven van buitenlandse werknemers moet in beginsel worden stopgezet. Het vreemdelingenbeleid zal veel sterker gericht moeten worden op het stimuleren van de terugkeer naar het land van herkomst in het kader van de ontwikkelingssamenwerking.

artikel 1.21. De RPF wijst het geleidelijke streven naar een wettelijke/ feitelijke gelijkstelling van het ongehuwd samenwonen (concubinaat) met de huwelijkse staat volstrekt af.
Dat heeft konsekwenties op tal van beleidsterreinen. Dat geldt evenzeer voor een beleid waarbij, uit naam van de emancipatie voor de vrouw, de fundamentele betekenis van huwelijk en gezin voor de samen-leving en de rol van de vrouw in het gezin wordt ondergraven.
Bij de op stapel staande algehele aanpassing van de huwelijks- en gezinswetgeving op grond van de gewijzigde taakstellingen van man en vrouw is het noodzakelijk dat een te sterke individualisering in de uitwerking van wettelijke bepalingen en uitvoeringsbesluiten wordt vermeden.

artikel 1.22. De huidige echtscheidingspraktijk voert, bij ongewijzigd beleid, tot een duurzame ontwrichting van de samenleving. De RPF is voorstander van een beperking van de mogelijkheden tot het ontbinden van huwelijken en verlangt in ieder geval het opnemen van strengere toetsingskriteria in de huidige echtscheidingswet, opdat de rechter werkelijk op genoegzame wijze kan komen tot de overtuiging dat het huwelijk duurzaam is ontwricht.

artikel 1.23. Kunstmatige inseminatie met donor-sperma (KID) dient te worden beschouwd als een inbreuk op het huwelijk en de overheid moet er op toezien dat instellingen hieraan hun bemiddeling onthouden.

artikel 1.24. De overheid dient onbevoegde derden c.q. alternatieve hulporganisaties, zoals het JAC, geen ruimte te geven om zich in te laten met tijdelijk verstoorde verhoudingen tussen ouders en kinderen.
Het initiatief-wetsontwerp Roethof/Haas-Berger dat vervanging beoogt van de bestaande wettekst van art. 280 Wetboek van Strafrecht moet worden afgewezen, omdat dit voert tot een lichtvaardig onttrekken van kinderen aan de ouderlijke macht.

artikel 1.25. De overheid moet, terzake van publieke voorlichting van kinderen over sexualiteit op scholen etc., richtlijnen van deugdelijkheid opstellen die voorzien in een terugverwijzing naar de primaire voorlichtingstaak van de ouders en de eis dat de voorlichting zowel de geestelijke als de biologische aspekten belicht.

artikel 1.26. De overheid dient aan hulpverlenings- en voorlichtingsorganen op het terrein van huwelijk en gezinsvormingen de kinderbescherming die door haar worden gesubsidieerd, richtlijnen te verstrekken die met voorgaande overeenstemmen.

artikel 1.27. a.
De overheid moet op basis van de bestaande wetgeving, een krachtig beleid voeren om de wildgroei van prostitutie, pornobioscopen en sex-winkels in te dammen, opdat onze samenleving niet in vuilheid en ongerechtigheid ten ondergaat. De overheid zal daartoe met een pakket van maatregelen moeten komen, zoals een strak vergunningenstelsel voor het horecabedrijf, het verbieden van advertenties van bordelen in dag- en weekbladen op straffe van hoge boetes en het bestrijden van kriminele neveneffekten.
b.
De wetgever zal duidelijke normen moeten stellen inzake b.v. het publiek maken van voorstellingen, die een inbreuk betekenen op de menselijke waardigheid of die sexuele uitspattingen bevorderen.
c.
De overheid dient maatregelen te nemen om de publieke uitingen van de homosexuele subkultuur (uitstralingseffekten van kontaktcentra, het propageren van deze geaardheid) zoveel als mogelijk te beperken.

artikel 1.28. a.
Er dient een wetgeving te komen die het juridisch voor ongehuwde vrouwen en echtparen mogelijk maakt volledig afstand te doen van de ouderlijke macht over het leven dat verwacht wordt t.b.v. adoptief-ouders, met de mogelijkheid deze beslissing in een latere fase van de zwangerschap te herroepen.
b.
De mogelijkheden van adoptie dienen derhalve te worden verruimd en in het algemeen voorbehouden te blijven aan echtparen.
c.
De overheid moet richtlijnen opstellen voor o.m. artsen en hulpverlenings- en overheids-instanties om de uitvoering van deze abortuswetgeving mogelijk te maken.

artikel 1.29. De RPF verwerpt het streven de strafbaarheid van aktieve euthanasie op te heffen. Het publiekelijk propageren van en behulpzaam zijn bij zelf-moord, zal door de overheid krachtig moeten worden bestreden, o.a. door het opleggen van boetes, het intrekken van subsidies etc.

artikel 1.30. In het kader van de nieuwe definities van het medisch begrip 'dood' dient een wettelijke regeling te worden getroffen m.b.t. transplatatie van organen.

artikel 1.31. De RPF wijst nationalisatie van de gezondheidszorg af.

artikel 1.32. De RPF wil de invoering van een algemene sociale dienstplicht voor mannen, die gelet op de ontstellende onderbezetting in ziekenhuizen en andere gezondheidscentra, in dat kader kunnen worden ingezet om het verplegend personeel de helpende hand te bieden.

artikel 1.33. Handel in zowel 'soft' als 'hard' drugs dient krachtig te worden bestreden. Het bezit van deze middelen moet verboden blijven en op het verhandelen dienen zware straffen te staan. De RPF dringt aan op een wettelijke regeling die de mogelijkheid opent tot een gedwongen opname ter behandeling van de verslaving. In een dergelijke regeling dienen wel de volgende rechtsbeschermende onderdelen worden opgenomen:

1. gedwongen opname door rechterlijk bevel na kennisname van het medisch rapport.
2. periodieke rechterlijke toetsing van de rechtmatigheid van de opname
3. beroepsmogelijkheid van de verslaafde terzake van zijn/haar gedwongen opname.

artikel 1.34. De overheid dient een veel aktiever voorlichtingsbeleid te voeren (via o.a. de media) voor wat betreft de schadelijke gevolgen van het gebruik van middelen als drugs, alkohol en tabak. De overheid zal ook meer voorlichting moeten geven over de gevaren van geslachtsziekten, die als gevolg van ongebonden sexueel verkeer de laatste tijd weer een snelle verspreiding te zien geven.

artikel 1.35. Deelname aan bepaalde bewustzijnstrainingen (yoga, sensitivity training) in het kader van beroep op opleiding mag niet verplicht gesteld worden.

artikel 1.36. Waar dat binnen het vermogen van de overheid ligt, moet de zondagsrust worden bevorderd. Nationale evenementen moeten niet op zondag worden gevierd. Bij militaire oefeningen moet de zondag zoveel mogelijk worden ontzien.

OM U TE DIENEN WERELDWIJD!

hoofdstuk 2 : Buitenlandse Politiek en Ontwikkelingssamenwerking.

OVERWEGINGEN.

Inleiding:

De toestand in de huidige wereldsamenleving is o.a. door de media en de internationale verkeersmiddelen letterlijk en figuurlijk vertrouwder 'beeld' voor 'n ieder van ons geworden dan voor de meeste mensen 50 jaar terug. Begrijpelijk dat veel mensen worstelen met de vraag wat toch de Zin, de Achtergrond, het uiteindelijk Perspektief is van tal van wereldpolitieke ontwikkelingen en hoe het nu aan moet met de ontzaggelijke nood, rechteloosheid, armoede, ziekte, honger, onwetendheid, etc. in zoveel landen van de wereld.

1.
De demokratie en de rechten van de mens hebben ook in de afgelopen tijd weer een geduchte knauw gekregen. Volgens rapporten leeft nog geen 40% van de wereldbevolking in landen waar de overheid zich daadwerkelijk verantwoordelijk voelt voor de handhaving van de burgerlijke vrijheden.

2.
De V.N. die in velerlei opzicht het kader en het platform zou moeten zijn voor het tot gelding brengen van de mensenrechten in de lidstaten, is maar al te vaak het strijdtoneel waar op een beschamende wijze in een sfeer van schijnheiligheid, politieke propaganda en eigen belang over deze zaken wordt gesproken en beslist. Met voorbij zien van de balk in eigen oog willen veel overheden van lidstaten die hun eigen onderdanen vervolgen, martelen, vrije vakbonden en pers ontzeggen, op grond van geloof en ras diskrimineren, bij voorkeur slechts praten over het dwingend tot gelding brengen van burgerrechten in politiek gemakkelijk te isoleren landen als Israël en Zuid-Afrika.

3.
Het geestelijke en materiële welzijn van de bevoling in de ontwikkelingslanden raakt, door interne en externe faktoren, steeds verder achterop bij de ontwikkelde landen. Door de sterke stijging van de prijzen van de olie en daling van bepaalde grondstoffenprijzen op de wereldmarkt komen veel ontwikkelingslanden thans extra in de problemen en blijven, zeker als er ook nog van wanbeheer sprake is, met een onaanvaardbare schuldenlast zitten.
In de tot nu toe gevoerde ontwikkelingsstrategie in het kader van de V.N. is te weinig rekening gehouden met ontwikkeling-remmende faktoren zoals het in veel gevallen volstrekt ontoereikende bestuursapparaat en het religieus-kulturele en sociaal-politieke klimaat.
Teveel is en wordt verwacht van de komst van een internationale economische orde waarin, met voorbijgaan van marktverhoudingen, gekomen zou kunnen worden tot een rechtvaardige verdeling van produktie, konsumptie, ernergie, arbeid, en welvaart in de wereld.
De vraag of dit zo'n wenselijk staatkundig beginsel voor ons eigen land is nog daargelaten.

4.
De Europese samenwerking op economisch gebied ondervindt m.n. stagnatie vanwege het ontbreken van een gezamenlijke visie op het vraagstuk hoe de economische teruggang in de landen van de Gemeenschap te boven te komen.

Het in een verzorgingsstaat niet meer kunnen komen tot een verantwoord zicht op de overheidstaken t.a.v. werkgelegenheid, arbeidsvoorwaarden, lonen en prijzen etc., speelt ook op Europees nivo een grote rol. Gevreesd moet worden dat hierdoor ook een ondraaglijk nivo van Gemeenschaps-lasten ontstaat, waarvan de kosten niet blijvend kunnen worden afgewenteld op de economisch wat sterker staande lidstaten.
Ook de politieke samenwerking binnen de Gemeenschap(EPS) geeft tal van zorgelijke ontwikkelingen te zien, o.m. de gebrekkige coördinatie van het gemeenschappelijke veiligheidsbeleid met de V.S., de Midden-Oosten politiek van de Gemeenschap waarin almeer voor arabische druk gezwicht wordt, het ontbreken van een effektieve parlementaire kontrole op het beleid van de EEG-ministerraad,etc..

5.
Meer nog dan in de spanningsgebieden van Latijns-Amerika en het Verre Oosten, spitst een kombinatie van godsdienstige, politieke, kulturele,economische en militair-strategische faktoren zich toe op de vitale situatie in het Midden Oosten en in Zuidelijk Afrika.
De vooruitzichten voor een vredesregeling blijven in het Midden-Oosten, mede als gevolg van het herlevende fundamentalisme in de Islam, somber en telkens weer blijkt 'het probleem-Israël' een struikelblok te vormen waarover zelfs grootmachten vallen.

DE RPF WIL WIJZEN OP DE WERKELIJKE KRACHT VAN HET BIJBELSE GETUIGENIS OVER DE UITEINDELIJKE ZIN, DE ACHTERGROND EN HET PERSPEKTIEF VAN DE WERELD-POLITIEK.
EVENZEER OP DE BETEKENIS VAN DE MENSENRECHTEN IN CHR.-STAATKUNDIG OPZICHT M.B.T. HET KONKRETE VORMGEVEN AAN HET (INTERNATIONALE) BELEID EN TENSLOTTE OP HET BELANG VAN HET AFWEGEN EN VERVULLEN VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN IN HET KADER VAN DE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING.
OPDAT OOK IN WERELDWIJD VERBAND DE BURGERS - EN BOVENAL DE HERE GOD - WORDEN GEDIEND. DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT:

Uitgangspunten:

A. Heer der Wereld.

Het buitenlandsbeleid dient uit te gaan van de erkenning dat Christus, als Koning der Koningen, het gezag toekomt over alle regeringen in deze wereld en van de komst van Christus en Zijn vrederijk als de geschiedenis van de mensheid en de wereldpolitiek voleindigd zal zijn.
Daarom is de overheid geroepen zich in te zetten voor rechtvaardige en vreedzame internationale betrekkingen in de wereld en zich in de wetgeving, beleid en internationaal overleg dienstbaar te maken aan de komst van dat Rijk.
Hoe onvolmaakt dat altijd zal blijven als gevolg van de doorwerking van de zonde in de ambtsvervulling.

B. Verenigde Naties.

De RPF erkent dat de V.N., ondanks haar gebreken, de enige wereldwijde organisatie is dat een platform heeft geschapen voor overleg tussen alle soevereine staten in de wereld, het bespreken en tot gelding brengen van volkenrechtelijke beginselen inzake het oplossen van geschillen, het beschermen

van grondrechten en het zelfbeschikkingsrecht der volken.
Bovendien vervullen een aantal V.N.-organen nuttig werk op het terrein van de wereldgezondheidszorg, de hulp aan vluchtelingen, etc..
Overleg en aanpak van mondiale problemen mogen echter niet leiden tot het afwentelen en uithollen van de verantwoordelijkheid der lidstaten of tot vormen van 'wereldstatelijk' denken en handelen.
Bedacht moet worden dat de rechtsgrond voor wetgeving en beleid in interstatelijk verband in wezen een afgeleide is van die van de nationale staat, zodat men zich moet hoeden voor de doorwerking van verwerpelijke staatkundige beginselen.
Gelet op de betekenis die de V.N. kan hebben voor de wereld-samenleving acht de RPF het gewenst dat ons buitenlands beleid een bijdrage levert tot bestrijding c.q. vermindering van ontsporingen in het werk van de V.N.

C. Internationaal Mensenrechtenbeleid.

De RPF is van oordeel dat bescherming van de mensenrechten een belangrijk onderdeel moet uitmaken van het Nederlandse beleid.
Nederland kan via bilaterale kontakten met regeringen die stelselmatig de grondrechten van hun onderdanen schenden, trachten gedaan te krijgen dat deze internationale rechtsbeginselen (weer) worden nageleefd. Het zedenmeesterschap over de volken moet worden afgewezen.
Omdat wij als klein land niet in de positie verkeren om elk regime te kritiseren dat ons niet bevalt, zal onze regering voor wat betreft de keuze van geëigende pressiemiddelen daarbij zorgvuldigheid moeten betrachten.
In het algemeen moet aan het uitoefenen van druk via diplomatieke kanalen de voorkeur gegeven worden, omdat dit in het bilaterale en interstatelijke overleg het meest doeltreffend is gebleken.
Aanvullende pressiemiddelen dienen pas na uitvoerige konsultatie via interstatelijke organen te worden overwogen als onomstotelijk vaststaat dat iedere grond voor dialoog-politiek m.b.t. de naleving van de fundamentele grondrechten (w.o. godsdienst- en gewetensvrijheid zijn te rekenen) bij herhaling is komen te ontbreken.
Daarnaast is ook de mate waarin de politiek van een land een bedreiging vormt voor de wereldvrede van grote betekenis. (boycot Olympische Spelen te Moskou).

D. Europese samenwerking

De RPF staat op zichzelf gezien positief tegenover een voortgaande samenwerking binnen de Europese Gemeenschap op politiek, economisch, militair, sociaal en kultureel gebied.
De RPF is evenwel geen voorstander van een Europese staatkundige Eénwording zolang in de Europese integratiegedachte het streven naar Eén Europa als machtsfaktor in de wereld voorop staat en de doorwerking van fundamentele christelijke staatkundige beginselen nog ontbreekt.
Hoewel het realiseren van doelstellingen op tal van terreinen van het nationale overheidsbeleid zonder een gemeenschappelijk Europees beleid weinig kans van slagen heeft, wijst de RPF de opvatting als zou een Europese aanpak en optiek de uitweg voor de nationale problemen vormen, pertinent af.
In werkelijkheid gaat het in de Europese politiek om dezelfde grondvragen wat betreft de visie op overheid en samenleving vanuit levensbeschouwelijke achtergrond, zoals dat in de nationale politiek het geval is.
Het verzaken van christelijke staatkundige beginselen op europees nivo is dan ook even erg als op nationaal nivo.

E. Midden Oosten.

Israël neemt een unieke plaats in in de rij der volken. Ook al mag men de huidige staat Israël niet vereenzelvigen met het Bondsvolk, toch zal onze regering moeten beseffen dat God 'om der vaad'ren wil' met Israël speciale bemoeienis blijft houden.
Immers uit het geheel van Bijbelse beloften en profetieën wordt duidelijk dat mens en wereld in dit gebied naar haar uiteindelijke bestemming zal worden gevoerd en dat er zegen rust op de verzoening tussen Joden en Arabieren.
Nederland zal in haar buitenlands beleid ernaar moeten streven dat de Staat Israël haar plaats in die rij der volken zal blijven innemen.
De oplossing van het Palestijnse vraagstuk wordt dichterbij gebracht, indien de Palestijnen zich los zouden kunnen maken van de radikale koers van de PLO.

F. Zuidelijk Afrika.

De RPF is ervan overtuigd dat Nederland principieel en op grond van historisch-kulturele banden moet besluiten tot het voeren van een dialoog-politiek met Zuid-Afrika, opdat de goede betrekkingen tussen beide landen kan worden hersteld.
Het voeren van een dialoog biedt positieve kansen om vreedzame en geleidelijke veranderingen in dit strategisch belangrijke gebied te bevorderen.
De RPF acht een systeem van wetgeving en beleid waarin b.v. de overheid raciaal gemengde huwelijken verbiedt in strijd met het christelijk-staatkundig beginsel dat de overheid de zelfstandigheid van de samenlevingsverbanden, w.o. huwelijk en gezin, moet respekteren.
Zuid-Afrika doet met deze en andere vormen van de zgn. kleine apartheidswetgeving groot onrecht aan haar onderdanen en stelt zich daarbij onnodig zeer kwetsbaar op binnen de internationale gemeenschap.
Nederland zal evenwel positief moeten staan tegenover iedere ontwikkeling die het de Zuid-Afrikaanse regering en alle betrokken partijen mogelijk maakt te streven naar een staats- of statenbestel waarbinnen alle volken en ethnische minderheden een politiek en economisch gelijkwaardige positie kunnen innnemen.
Nederland stelt zich daarmee behoedzaam op bij het vinden ven een goede oplossing voor het moeilijke vraagstuk van de staatkundige vorming van Zuid-Afrika in de toekomst.
Erkenning van b.v. Transkei en andere thuislanden als zelfstandige staten kan zeer wel worden overwogen, omdat Nederland daarmee niet noodzakelijkerwijs te kennen geeft het zgn. 'thuislanden-beleid' te beschouwen als de enige oplossing voor die uiteindelijk staatkundige vormgeving.

G. Suriname, Ned.Antillen, Indonesië.

Nederland is mede verantwoordelijk voor de zorgwekkende politieke en economische situatie waarin de Republiek Suriname zich thans bevindt.
Ontwikkelingssamenwerking met Suriname krijgt terecht hoge prioriteit, maar dit land zal wel op haar eigen verantwoordelijkheden gewezen moeten worden.

Het lijkt de RPF thans niet raadzaam dat Nederland het proces naar onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen eenzijdig gaat stimuleren.
Het gevaar van een politieke desintegratie van de eilandengroep is reëel en de economische onafhankelijkheid van Nederland zal op korte termijn toch niet overwonnen kunnen worden.

Bovendien staat de meerderheid van de Antiliaanse bevolking nog aarzelend tegenover de idee van een spoedige onafhankelijkheid.
In ieder geval moet een herhaling van de geschiedenis zoals bij het onafhankelijk worden van Suriname worden voorkomen.

Nederland heeft een bizondere ereschuld tegenover de Molukse en Papoea volken, omdat deze volken indertijd terecht naar Nederland hebben opgezien voor wat betreft de erkenning van hun wettige verlangens naar zelfbeschikking. Nederland kan er niet mee volstaan van in ons land verblijvende minderheden uit deze volken te verlangen dat zij zich aan onze rechtsregels moeten houden. De overheid zal m.b.t. hun welzijn in eigen land iets moeten doen en zich bereid moeten tonen voor hen in internationaal verband de nek uit te steken.

H. Ontwikkelingssamenwerking.

De RPF is van mening dat overheid en samenleving, elk op eigen wijze vanuit een oogpunt van gerechtigheid, een bijdrage kunnen en moeten leveren aan de bevordering van het welzijn van de bevolking van arme landen.
De RPF staat een ontwikkelingsbeleid voor ogen waarin aan de ene kant rekening gehouden wordt met de eigen verantwoordelijkheid van ontwikkelingslanden voor het oplossen van hun eigen problemen en aan de andere kant korrigerend, stimulerend en aanvullend wordt opgetreden bij het zoeken naar oplossingen voor b.v. strukturele problemen als internationale arbeidsverdeling en levering van grondstoffen in het internationale ruilverkeer.
De tot standkoming van een internationale economische ordening die gebaseerd is op het uitschakelen van marktverhoudingen en het verdelen van produktie, konsumptie, energie, arbeid en welvaart in de wereld, wijst de RPF af.
Een dergelijke ordening overschrijdt de grenzen van de overheidsverantwoordelijkheid voor de voortgang in het economische leven, miskent de geaardheid van het economische leven als zodanig en is irreëel zodat uiteindelijk de ontwikkelingslanden hierbij geen baat zullen vinden.
In het praktische beleid dienen voorwaarden en beleidsinstrumenten te worden opgenomen waarin reikwijdte van de verantwoordelijkheid van (I)Nederland, (II) het betreffende ontwikkelingsland en (III) beiden voor wat betreft de z.g.n. 'projekt-hulp' worden aangegeven.

AKTIEPUNTEN

Op basis van de vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende aktiepunten voor het praktische beleid:

artikel 2.1. Nederland moet, ondanks het gebrekkige funktioneren, vasthouden aan het principe dat de Verenigde Naties een instituut moet zijn waarin alle soevereine staten in de wereld zijn vertegenwoordigd. Nederland dient de V.N. te verlaten indien deze organisatie haar karakter als platform voor interstatelijk overleg en besluitvorming verandert en een instrument wordt in het streven naar een wereldregering.

artikel 2.2. Nederland zel een uiterst kritisch gebruik moeten maken van haar lidmaatschap van de V.N. Onze regering zal zich voortdurend bewust moeten zijn van het gevaar van de doorwerking van verwerpelijke staatkundige beginselen in allerlei V.N.-besluiten en V.N.-projekten, van machtspolitiek en chantagepraktijken en daarvan blijk moeten geven in haar stemgedrag.

artikel 2.3. Nederland zal zich moeten verzetten tegen de idee van een permanent V.N.-leger, dat onder volledige kontrole wordt gebracht van de Veiligheidsraad.
Verzoeken aan Nederland tot deelname aan een V.N.-Vredesmacht zullen van geval tot geval bekeken moeten worden waarbij het aanvaarden van V.N.-Vredestaken niet mag leiden tot het feitelijk in mindering brengen van onze NAVO-taken. Daarom dient Nederland alsnog te voorzien in het op peil brengen van de parate NAVO-brigade of anders het UNIFIL-bataljon terug te trekken.

artikel 2.4. Nederland moet in de Kommissie voor de Rechten van de Mens voorstellen aandragen, die kunnen leiden tot een beperking van de ontsporingen op het terrein van het vormgeven aan en tot gelding brengen van mensenrechten in V.N.-verband, o.m. op het terrein van het zelfbeschikkingsrecht en de emancipatie van de vrouw.
Gedacht zou kunnen worden aan een versterking van de rol van het Internationale Gerechtshof. Zodoende kan de diskussie over grondrechten van burgers en volken wat meer uit de sfeer van de vertroebelde politieke besluitvorming binnen de V.N. worden gehaald.

artikel 2.5. Nederland moet met voorstellen komen die onnodige verspilling in allerlei opzicht bij het ontwikkelen van V.N.-projekten in het kader van de mondiale ontwikkelingstrategie tegengaan. Studies, aanbevelingen en hulp die een bijdrage kunnen leveren tot een grotere inzet en ruimer besef van eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden van de kant van de ontwikkelingslanden zelf, moeten bevorderd worden.

artikel 2.6. Nederland zal in de V.N. de kwestie van misbruik van lidmaatschapsrechten aan de orde moeten stellen en voorstellen moeten indienen tot het opschorten van bepaalde rechten (b.v. stemrecht) in geval van wanbetaling bij de inning van V.N.-kontributie en gebruik van kanalen en privileges van de V.N. voor spionage-doeleinden.

artikel 2.7. Nederland moet de tenachterstelling van de christelijke minderheid in Turkije aan de orde stellen in de Raad van Europa.

artikel 2.8. Nederland zal bij de besprekingen tussen Oost en West in het kader van de Congerentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) erop moeten aandringen te voorkomen dat de zaak van de mensenrechten omwille van de ontspanning naar de achtergrond wordt geschoven.

artikel 2.9. Nederland moet in het kader van een gemeenschappelijk Europees Veiligheidsbeleid via EG en NAVO streven naar een zo hecht mogelijke samenwerking met de Verenigde Staten.

artikel 2.10. Nederland zal de vorming van een afzonderlijke en geintegreerde Europese kernmacht moeten blijven afwijzen.
De bestaande Britse en Franse kernmacht moet van beperkte omvang blijven opdat wij in geval van een dreigend nucleair konflikt niet volstrekt afhankelijk zullen zijn van de V.S.

artikel 2.11. De Europese samenwerking op het gebied van de produktie en normalisatie van de conventionele bewapening en de logistiek dient sterk te worden verbeterd.

artikel 2.12. Nederland zal zich in de europese politiek kritisch moeten opstellen ten aanzien van samen-werkingsvormen die de eigen verantwoordelijkheid van de afzonderlijke staten voor het oplossen van allerlei vraagstukken uithollen en afwentelen op de EG.

artikel 2.13. Nederland zal zich moeten inzetten voor een daadwerkelijk funktioneren van het Europese Parlement en streven naar uitbreiding van haar bevoegdheden.

artikel 2.14. Nederland zal zich moeten inzetten voor de erkenning van het bestaansrecht van de Staat Israël en moeten meewerken aan een vredesregeling tussen Israël en de Arabische nabuurstaten, opdat de Staat Israël veilige grenzen kan worden gegarandeerd.

artikel 2.15. Onze buitenlandse politiek m.b.t. de vredesregeling in het Midden-Oosten moet de volgende uitgangspunten bevatten:

a. De Palestijnse bevrijdingsorganisatie P.L.O. mag niet beschouwd worden als de enige wettige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk. De P.L.O. moet van het vredesoverleg worden geweerd, zolang deze organisatie het bestaansrecht van de Staat Israël binnen veilige grenzen niet publiekelijk wenst te erkennen.

b. In de regeling van de positie van wat aangeduid wordt als de bezette gebieden moet worden gezocht naar een geheel eigensoortige oplossing der problemen.
- Jerusalem moet beschouwd worden als de ondeelbare hoofdstad van de Staat Israël. De Nederlandse Ambassade moet weer naar Jerusalem terug.
- In de Gaza-strook en de zgn. 'West-bank' zou gestreefd kunnen worden naar de vorming van autonome Palestijnse gebieden binnen de Staat Israël. De verantwoordelijkheid voor de externe verdediging van deze gebieden zal daarbij aan Israël gelaten moeten worden.
- De status van het gebied op de Golan-hoogte zal nader moeten worden geregeld in bilaterale overeenkomsten tussen Israël en Syrië binnen het ruimere kader van een algehele vredesregeling voor het Midden-Costen.

c. Nederland zal zijn invloed binnen de Europese Gemeenschap moeten aanwenden, opdat zoveel mogelijk steun gegeven wordt aan Amerikaanse initiatieven om, op basis van de Camp David akkoorden, het vredesoverleg tussen Israël en Egypte gaandeweg uit te breiden tot vredesbesprekingen met andere Arabische nabuurlanden, zoals Libanon, Syrië en Jordanië.

artikel 2.16. Onze regering zal, tesamen met gelijkgezinde landen, zich teweer hebben te stellen tegen pogingen van Arabische landen om het oliewapen te gebruiken in de strijd met Israël.
Bizonder krachtig moet worden geprotesteerd en zo mogelijk opgetreden tegen de chantage-praktijken van het zgn. 'boycot-buro', dat verwerpelijke pressie-middelen gebruikt (negatieve goederen verklaring, niet-Jood verklaring) om de handelsbetrekkingen tussen Europa en het Nabije Oosten te beinvloeden. De Nederlandse regering dient zorg te dragen voor een zo onbelemmerd mogelijk handelsverkeer tussen Nederland en Israël.

artikel 2.17. Nederland zal zich, in het kader van een geharmoniseerd Amerikaans-Europees veiligheidsbeleid en met steun van gematigde Arabische naties, hebben in te zetten voor de onbelemmerde toelevering van olie uit het gebied van de Persische Golf.

artikel 2.18. Nederland dient te streven naar goede betrekkingen met de Republiek Zuid Afrika op basis van een dialoog politiek. Het Culturele verdrag tussen Nederland en Zuid Afrika moet worden hersteld.

artikel 2.19. Nederland zal met klem moeten aandringen op afschaffing van wat wel genoemd wordt de kleine apartheidswetgeving in Zuid Afrika.

artikel 2.20. Nederland zal de reeds tot onafhankelijkheid gekomen (thuis)-landen, zoals Transkei, Bophutha-Tswana en Venda, moeten erkennen en investeringen in die landen stimuleren.

artikel 2.21. Nederland zal, i.p.v. gewelddadige akties van bevrijdings-bewegingen als SWAPO en ANC tegen Zuid Afrika en plannen van de zgn. "Frontlijnstaten" (m.n. Angola, Zambia, Mozambique) tot het economisch uitschakelen van Zuid Afrika te steunen, een positieve bijdrage moeten leveren tot opbloei van een economische gemeenschap in geheel Zuidelijk Afrika.

artikel 2.22. Nederland zal zich ervoor moeten inzetten, dat de (huidige) besprekingen tussen de V.N. en Zuid Afrika om te komen tot een vreedzame vormgeving aan het zelfbeschikkingsrecht van Namibië in het vroegere mandaat-gebied ZW-Afrika, succesvol zullen verlopen, c.q. worden hervat.
De terroristische activiteiten van de SWAPO moeten daarom worden veroordeeld. De SWAPO mag niet worden beschouwd als de enige wettige vertegenwoordiger van het volk van Namibië.

artikel 2.23. Nederland en Suriname zullen, in gemeenzaam overleg, moeten komen tot een gericht remigratiebeleid opdat hier verblijvende Surinamers in staat worden gesteld naar hun vaderland terug te keren.

artikel 2.24. Nederland moet Suriname aanspreken op haar verantwoordelijk-heid voor het beschermen van de burgerlijke vrijheden, het opbouwen van een efficiënt bestuursapparaat, een juiste be-steding van de overheidsgelden en het opzetten van een goede indrastructuur.

artikel 2.25. Nederland moet het proces naar onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen niet eenzijdig stimuleren en tijdig maatregelen nemen om een eventuele ontvolking van de Eilanden-groep te voorkomen.

artikel 2.26. Nederland zal, zonder de eigen verantwoordelijkheid van de Republiek Indonesië daarbij aan te tasten, het verlangen naar zelfbeschikking en autonomie van de Molukse- en Papoea-volken moeten erkennen, ondersteunen en bespreekbaar stellen binnen de internationale gemeenschap.

artikel 2.27. Het Nederlandse ontwikkelingsbeleid dient de volgende voorwaarden en beleidsinstrumenten te bevatten :

a. Het is uit een oogpunt van continuïteit en rechtszekerheid gewenst dat uitgegaan wordt van een vast percentage van de overheidsuitgaven dat voor ontwikkelingssamenwerking wordt uitgetrokken.
b. Nederland zal prioriteit moeten aanbrengen t.a.v. de hulp aan de Republiek Suriname, de Republiek Indonesië en de Nederlandse Antillen op grond van de banden die wij met deze landen hebben.
c. Nederland zal voorts prioriteit moeten geven aan de hulpverlening t.b.v. landen met een zeer laag inkomen per hoofd van de beroepsbevolking (de zgn. "concentratielanden") met het doel een bijdrage te leveren tot verhoging van dit gemiddeld inkomen.
d. Nederland zal terughoudendheid moeten betrachten in de hulpverlening aan landen met een totalitair systeem (en/of aan landen) die streven naar politieke en militaire expansie en/of die de grondrechten (waaronder godsdienstvrijheid) stelselmatig schenden.
e. Nederland dient bij het ontwikkelen van beleidsinstrumenten voor de aanpak van structurele problemen waaraan ontwikkelingslanden weinig kunnen veranderen zoals ongelijke verdeling van arbeid, lage grondstoffenprijzen, hoge energieprijzen, gebrek aan kapitaal en ruimte voor selectieve groei etc., rekening te houden met de internationale marktverhoudingen en de beperkte verantwoordelijkheid van de overheid.
Met inachtneming van het voorgaande moet Nederland via de geëigende internationale kanalen ertoe bijdragen dat ontwikkelingslanden concurrerend kunnen optreden in de wereldhandel.
f. De overheid dient fiscale regelingen te treffen die de burgers meer kunnen stimuleren tot het geven van (financiële) steun aan mensen in nood in de derde wereld.
g. De overheid dient te beseffen dat de materiële nood in de derde wereld niet zelden is terug te voeren op het geestelijke, c.q. religieus-culturele klimaat in ontwikkelingslanden.
Daarom verdient het werk van zending en missie erkenning van de overheid. Zij doet er goed aan gebruik te maken van, en in te spelen op de ervaringen die zending en missie opdoen in hun veelal kleinschalige projekten.
h. De overheid moet streven naar een goede samenwerking met particuliere instanties, die werkzaam zijn op het terrein van ontwikkelingssamenwerking en dient in te zien welk een belangrijk aandeel, m.n. ondernemingen kunnen leveren bij de aanpak van eerdergenoemde structurele problemen.
i. In de subsidiëring van instellingen en personen die zich bezighouden met voorlichting en bewustwording op het terrein van ontwikkelingssamenwerking dient, gelet op de vele ontsporingen, drastisch het mes gezet te worden.
j. De overheid mag geen ontwikkelingsgelden gebruiken voor de steun aan terroristische bevrijdingsorganisaties of voor steun aan instanties die deze organisaties steunen.

artikel 2.28. Volgens de RPF dient een door de ontwikkelingslanden verantwoord gevoerd ontwikkelingsbeleid de volgende voorwaarden en beleidsinstrumenten te bevatten :

a. Ontwikkelingslanden dienen te voorkomen dat kapitaalhulp moet worden aangewend om de opgelopen begrotingstekorten te dekken.
b. Ontwikkelingslanden zijn verantwoordelijk te stellen voor het ten goede komen van de hulpverlening aan het welzijn van de gehele bevolking.
De overheid moet m.n. zorgdragen voor een efficiënt bestuursapparaat en zo goed mogelijke verbindingen in het gebied waar het hulp-programma of projekt wordt uitgevoerd.
c. Ontwikkelingslanden dienen te komen tot een verantwoorde bepaling van de behoefte aan hulpverlening (geen prestige-projekten of programma's).
d. Ontwikkelingslanden moeten hun beleid afstemmen op het aflopende karakter van hulpprogramma's en projekten, opdat na enige tijd de verantwoordelijkheid voor de continuëring kan worden overgedragen aan eigen instanties.

artikel 2.29. De RPF is van mening dat een verantwoorde samenwerking tussen regeringen en particuliere instanties in het kader van project-hulp de volgende elementen moet bevatten :

a. In het veldwerk zal de prioriteit moeten liggen op de hulpverlening aan de individuele mens.
b. Hulp-projecten moeten een looptijd van tenminste drie jaar hebben en passen binnen de sociaal-economische structuur van de plaats of streek waar het project zal worden uitgevoerd.
De overheid van het desbetreffende ontwikkelingsland moet in geval van grotere projecten zoveel mogelijk zorgen voor ondersteunende randvoorwaarden, zoals scholen, landbouwkundige en medische voorzieningen en minimale verbindingen.
Indien dergelijke randvoorwaarden in een gebied op een redelijke wijze aanwezig zijn kan bevorderd worden dat daar ook m.n. kleinere projecten worden uitgevoerd.
c. Het ontwikkelingsbeleid van regeringen en particuliere instanties moet erop gericht zijn te komen tot remigratie en herintegratie van hier geschoolde werkkrachten naar, c.q. in het ontwikkelingsland van herkomst.

artikel 2.30. Een deel van de beschikbare gelden voor ontwikkelingshulp moet worden besteed voor de vestiging van vluchtelingen uit Zuid-Oost Azië in daarvoor in aanmerking komende landen.

OM U TE DIENEN IN VRIJHEID.

Hoofdstuk 3 : Veiligheidsbeleid, Defensiebeleid.

OVERWEGINGEN.

Inleiding

Sedert de Tweede Wereldoorlog zijn de vooruitzichten voor vrede en veiligheid in de wereld waarschijnlijk nooit zo somber geweest als in dit verkiezingsjaar 1981.
Want Nederland en de met ons verbonden landen van West-Europa en Noord-Amerika zien zich gesteld tegenover een samenloop van omstandigheden die een zeer ernstige bedreiging vormen voor de wereldvrede, te weten :

1.
Een steeds meer ten gunste van het Oostblok verschuivende militaire krachtsverhouding, waardoor dit op haast alle niveaux van bewapening de NAVO is voorbij gestreefd, alsook ontwikkelingen aan de grenzen van de Sovjet-Unie (Polen, Afghanistan, Persische Golf) waarop het Westen geen vat kan krijgen.

2.
Hevige politieke onrust in vele delen van de wereld en het ontbreken van goede interstatelijke kaders (mede voor het falen van de V.N.), om aan dreigende spanningen het hoofd te bieden. Bovenal ontbreekt een gezamenlijke aanpak van de veiligheidsproblemen door de Verenigde Staten en de West-Europese landen.
Dit komt mede doordat West-Europa grote belangen heeft bij de handel met het Oostblok en door de vrees van de West-Europese landen om verplichtingen op zich te nemen buiten het NAVO-verdragsgebied.

3.
De ernstige economische teruggang in de hele Westerse wereld, waardoor in de toekomst de sociale onrust stellig zal toenemen en de bereidheid om zich garant te stellen voor de bekostiging van de gemeenschappelijke defensie zal afnemen.

4.
Het bijna onoplosbaar lijkend energieprobleem en de groeiende afhankelijkheid van m.n. West-Europa en spoedig ook het Oost-blok, van de olie uit het Midden-Oosten.
De brandende vraag is hoe de onbelemmerde toelevering van deze energiebron uit dit politiek zeer onstabiele gebied kan worden verzekerd.

5.
Tenslotte is er een toenemend verzet in het Westen te bespeuren tegen het opnemen van m.n. kernwapens in de verdediging, wegens hun massavernietigende uitwerking.
Daarbij wordt door de publieke opinie onvoldoende onderkend, dat op het gebied van kernwapentechniek en productie reeds geruime tijd een ontwikkeling aan de gang is.
De oudere generatie zware en onnauwkeurige kernwapens met een massavernietigende uitwerking worden namelijk thans in snel tempo, vooral in het Oostblok, vervangen, c.q. aangevuld door c.q. met een arsenaal van nieuwere en zeer nauwkeurige kernwapens van lichter kaliber die uitermate geschikt zijn om militaire doelen (raket-lanceerinrichtingen, vliegvelden, etc.) op grote afstand uit te schakelen waarbij bevolkingscentra worden ontzien.

Het onbegrip bij het publiek t.a.v. deze ontwikkelingen belemmert het Westen de achterstand op de Sovjet-Unie tijdig in te lopen.

Militair gezien is de situatie thans verre van rooskleurig :

- op het niveau van de strategische lange afstandskernwapens is de Sovjet-Unie thans in staat een groot deel van de, in de V.S. opgestelde kernwapens, in één klap te vernietigen als gevolg waarvan de Westerse strategie van afschrikking aan geloofwaardigheid heeft ingeboet.

- op het niveau van de eurostrategische (middel-lange afstands-) kernwapens heeft de Sovjet-Unie, door het in gebruik nemen van SS-20 raketten en Backfire-bommenwerpers, een kwalitatieve en kwantitatieve voorsprong behaald op de in West-Europa opgestelde, overeenkomstige kernwapensystemen.

- op het niveau van de conventionele bewapening heeft het Warschaupakt al jaren een aanzienlijk overwicht aan land- en luchtstrijdkrachten, dat nog steeds toeneemt; daarnaast vormt de in een geweldig tempo opbouwende Russische vloot thans een ernstige bedreiging voor de, voor West-Europa en Noord-Amerika, zo vitale zeeverbindingen.

Het feit, dat het de Sovjet-Unie daarbij economisch zo slecht gaat - gevolg van m.n. het falen van het communistisch, centraal geleide, productiesysteem - maakt haar niet minder gevaarlijk.
Want het Westen geeft de Sovjet-Unie onontbeerlijke steun door het leveren van voedingsmiddelen en technische know-how tegen vaak sterk gereduceerde prijzen, wat de Sovjet-Unie in staat stelt voort te gaan met prioriteit te geven aan de productie van wapens boven consumptiegoederen; d.w.z. "kanonnen voor boter".
Zo helpt het Westen indirect mee de militaire macht van de Sovjet-Unie verder uit te bouwen, daarmede de reeds bestaande spanningen vergrotend.

Alles met alles genomen zullen de jaren '80 naar verwachting door ernstige internationale spanningen worden gekenmerkt omdat de Sovjet-Unie met de thans behaalde bewapeningsvoorsprong de mogelijkheid heeft het Westen onder zware politieke druk te zetten om zodoende haar machtspositie, m.n. buiten het NAVO-gebied, aanzienlijk te vergroten.

DE RPF GAAT ER NIET VOOR OPZIJ OM DE KIEZERS MET ONAANGENAME FEITEN TE CONFRONTEREN, MAAR WIL DAARBIJ IN HAAR VISIE OP VREDE EN VEILIGHEID NIET BLIJVEN STAAN. IN ONS BELEIDSPROGRAMMA WILLEN WIJ OOK OP HET GEBIED VAN DE VEILIGHEIDSPROBLEMATIEK EN IN HET OOST-WEST CONFLICT AANGEVEN, WAAROM HET IN BIJBELS LICHT GEZIEN NU EIGENLIJK GAAT EN WAAROP HET UITLOOPT. KERN IS DAT WIJ EEN VEILIGHEIDSBELEID WENSEN, WAARIN DE BURGERS - EN DE HERE GOD BOVENAL - IN VRIJHEID WORDEN GEDIEND. DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT :

Uitgangspunten.

A. Roeping van de overheid.

Door de macht van de zonde kan in deze wereld geen ware vrede tussen volken bestaan. Onverminderd haar plicht om toch zo veel mogelijk de vrede te bevorderen, is de overheid bovenal geroepen het eigen volk te beschermen tegen alle dreiging, zowel die van binnenuit als van buiten de landsgrenzen komt. Daartoe draagt zij - naar de Schrift - het zwaard niet tevergeefs. Met het oog daarop onderhoudt onze overheid een krijgsmacht, die modern uitgerust, goed geoefend en gemotiveerd moet zijn om staande te kunnen blijven onder oorlogsomstandigheden.
Vanzelfsprekend is het gebruik dat de overheid, als dienaresse Gods, maakt van de gewapende macht, onderworpen aan Zijn geboden. Haar beleid dient vóór alles te zijn gericht op het voorkomen van oorlog, mede door vertoon van geloofwaardige kracht. Maar mocht ons land toch worden aangevallen, dan zal de overheid geweld moeten gebruiken om de vijand terug te wijzen. Daarbij gaat het niet om het (noodzakelijkerwijs) doden van mensen, maar om de vernietiging van het vijandelijk oorlogspotentieel.
Gebruik van geweld, waardoor onnodig leed en verwoesting worden toegebracht, overschrijdt de door God gestelde normen van oorlogvoering.

B. Bedreiging van de wereldvrede.

De RPF is ervan overtuigd dat in deze tijd de politiek van de Sovjet-Unie (en de met haar verbonden Staten) de grootste bedreiging vormt voor de wereldvrede.
Deze bedreiging heeft een geestelijke achtergrond omdat de daar aangehangen communistische leer in volstrekte tegenstelling staat tot de Bijbelse boodschap, wat o.m. heeft geleid tot een totale verwording van het overheidsambt.
De eerdergeschetste veiligheids-situatie in de wereld is zo gevaarlijk, omdat zich bij de Sovjet-Unie de combinatie voordoet van :

1.
een doelgericht expansiestreven, dat bepaald wordt door de Marxistisch-Leninistische ideologie van internationale klassenstrijd en wereldrevolutie en

2.
een militaire macht, die het mogelijk maakt deze politiek te realiseren door middel van het dreigen met militaire interventie, subversie en/of daadwerkelijke agressie.

C. Lidmaatschap NAVO.

De doelstelling - voorkomen van oorlog door een vertoon van kracht - kan onder de huidige omstandigheden alleen worden gerealiseerd binnen het bondgenootschappelijke verband van de NAVO.
Daarom is de RPF van mening, dat Nederland - hoezeer ook de uitholling van de geestelijke waarden in de Westerse wereld is voortgeschreven - in de NAVO moet blijven omdat zolang de vrijheid nog behouden blijft en in het bijzonder de vrije meningsuiting, er nog mogelijkheden bestaan voor een onbelemmerde Evangelieverkondiging en gerechtigheidshandhaving.

De politieke besluitvorming binnen de NAVO geschiedt op basis van eenstemmigheid van alle daarbij betrokken landen. Bij de beraadslagingen kan de vertegenwoordiger van elke lidstaat op voet van gelijkheid deelnemen; de invloed, die hij daarbij kan uitoefenen is echter vanzelfsprekend in evenredigheid met de inbreng aan militaire middelen van zijn land. De geloofwaardigheid van de NAVO staat of valt met de mate van solidariteit, die het bondgenootschap naar buiten toont. Gebrekkige nakoming van militaire verplichtingen door een lidstaat, of het afschuiven van onaangename taken (zoals het stationeren van kernwapens op zijn grondgebied) ten koste van andere lidstaten, tast dan ook de geloofwaardigheid van de NAVO aan en daarmede het oorlogsvoorkomende effect, dat van haar moet uitgaan.

D. Ontspanningspolitiek.

De RPF benadrukt dat men zich bij het streven naar ontspanning tussen Oost en West vóór alles een realistisch beeld moet vormen van de oorzaak van de spanning.
Deze is niet gelegen in de bewapeningswedloop, die slechts gevolg is, hoewel het tot de spanning bijdraagt, maar in de ideologische strijd tussen Oost en West, zoals wij reeds onder B. opmerkten. De bewapening is slechts onderdeel van het buitenlands beleid, als middel voor de politieke doeleinden.
Daarom mag het streven naar wapenvermindering niet geisoleerd worden gevoerd, maar worden ingepast in een alomvattend veiligheidsbeleid, waarin ook geestelijke en economische wapens worden gebruikt.
Onder het eerste aspect valt o.m. het bevorderen van de mensenrechten en de vrije verkondiging van het Evangelie. Wat het tweede aspect betreft : het Westen moet zijn voorsprong op het gebied van economie en technologie niet verkeerd gebruiken door de Sovjet-Unie economisch overeind te houden, zodat zij haar hoog bewapeningstempo kan volhouden.
Het beleid moet er op zijn gericht te bereiken dat het Oostblok haar prioriteit moet verleggen van de productie van wapens naar die van consumptiegoederen. Dan krijgt ook de Sovjet-Unie een groter belang bij serieuze onderhandelingen over wederzijdse wapenverminderingen.
Op basis hiervan moet de NAVO zich blijven inzetten om via de verschillende bewapeningsonderhandelingen (SALT, MBFR, CVSE) tot concrete en evenwichtige resultaten te komen waarbij de Sovjet-Unie er van moet worden overtuigd, dat een stabiel evenwicht op een lager niveau van bewapening ook voor haar van belang is.
De RPF wil dat Nederland binnen dit alomvattende veiligheidsbeleid een bijdrage levert en waar mogelijk initiatieven neemt, mits dat in het kader van de NAVO gebeurt, want eenzijdige stappen buiten de NAVO om hebben een evenwichtsverstorend effect en doorkruisen bestaande wapenbesprekingen.

E. Kernbewapening.

Met de komst van het kernwapen is het gevaar van overschrijding van de door God voor de oorlogvoering gestelde normen, waarmee de mensheid al tijdens de Tweede Wereldoorlog werd geconfronteerd, buitengewoon groot geworden.
Daarbij is het nodig te onderstrepen dat niet het opvoeren van de bewapening of de kracht en de uitwerking van de moderne (kern)wapens thans demonische trekken vertoont, maar het gebruik ervan tegen bevolkingscentra!
De RPF stelt dan ook duidelijk dat een strategie die gericht is op het vernietigen van steden, industriegebieden, etc. met kernwapens, in plaats van op het uitschakelen van het vijandelijk militaire vermogen, de door God gestelde normen voor oorlogvoering overschrijdt.
Want t.a.v. alle wapens, conventionele evenzeer als kernwapens, dient onderscheid gemaakt te worden tussen gebruik als :

a. massavernietigingswapens tegen bevolkingscentra en

b. wapens om de vijandelijke wapensystemen, in bijzonder zijn kernwapen-opstellingen, uit te schakelen.

Het eerste gebruik verwerpt de RPF nadrukkelijk, ook het dreigen ermee. Maar wat betreft het tweede - militaire - gebruik is het standpunt van de RPF, dat geplaatst tegenover de militaire macht van de Sovjet-Unie, die zelf voor haar oorlogvoering in belangrijke mate op de inzet van kernwapens steunt, de NAVO onmogelijk afstand kan doen van deze wapens.
Eenzijdige afschaffing van kernwapens zou het bestaande evenwicht verstoren en de kans op oorlog aanzienlijk vergroten.
Daarom verwerpt de RPF ook nadrukkelijk suggesties om kernwapens eenzijdig uit Nederland te verwijderen. Dit zou niet alleen irreëel zijn (gaan ze Nederland uit, dan gaan ze naar de bondgenoten, zodat het geen vermindering van kernwapens betekent), maar ook immoreel (onze verantwoordelijkheid afwentelen op de bondgenoten, terwijl wij wel blijven profiteren van de bescherming van de "atoomparapluie") en gevaarlijk (omdat het de solidariteit en daarmede de geloofwaardigheid van het bondgenootschap ondermijnt).
Wel is de RPF de mening toegedaan dat onze verdediging - zonder het machtsevenwicht te verstoren - minder afhankelijk gemaakt zou moeten worden van het kernwapen. Dit kan worden gerealiseerd door o.m. versterking van de conventionele strijdkrachten en vervanging van bepaalde nucleaire wapensystemen door conventionele, indien deze voor het uitschakelen van vijandelijke wapens even efficiënt gemaakt kunnen worden. De RPF realiseert zich zeer wel dat hiermee een verhoging van de defensieuitgaven zal zijn gemoeid, maar dit offer moet dan maar worden gebracht als uiting van de oprechte wil om de rol van het kernwapen terug te dringen.

F. Militaire middelen.

Om een steeds grotere achterstand met het Oostblok te voorkomen en de NAVO strategie - voorkomen van oorlog door een geloofwaardig vertoon van kracht - in de toekomst niet nog verder aan geloofwaardigheid te laten inboeten, hebben de NAVO-bondgenoten in 1978 een "Long Term Defense Plan" (LTDP) opgesteld. Hierin hebben de lidstaten zich verplicht de defensieuitgaven op peil te houden en de ergste achterstanden op het gebied van de conventionele bewapening in te lopen. Maar de RPF betreurt het dat onze regering o.m. de vereiste om een tweede brigade in Duitsland te legeren niet is nagekomen en de uitvoering van de overige maatregelen op de lange baan heeft geschoven. Bovendien is al na twee jaar (1981) afgeweken van de toegezegde jaarlijkse verhoging met 3% van de defensieuitgaven.
Om de achterstand op het niveau van de middellange afstand - kernwapens in te lopen heeft de NAVO-Raad (1979) besloten een groot aantal verouderde raketten die in Europa staan opgesteld, te vervangen door nieuwe kruisraketten en Pershing II-raketten.
Dit besluit ging gepaard met een aanbod aan de Sovjet-Unie onderhandelingen te beginnen om te komen tot een wederzijdse beperking van de middellange afstand kernwapens. Na een aanvankelijke weigering, heeft de Sovjet-Unie zich hier thans toe bereid verklaard, hetgeen de mogelijkheid opent, dat bij een tijdig bereikte overeenstemming tot wapenbeperking, de door de NAVO geplande raketten niet - of niet allemaal - behoeven te worden geplaatst.

Zolang echter een dergelijke overeenkomst niet tot stand is gekomen, moet de NAVO uitvoering blijven geven aan haar besluit en dient ook Nederland zijn evenredig deel van de te plaatsen raketten op zijn grondgebied toe te laten.
Alleen op deze wijze wordt inhoud gegeven aan het beginsel, dat in bondgenootschappelijk overleg vastgestelde plannen en daaruit voortvloeiende verplichtingen ook moeten worden nagekomen.

G. Civiele verdediging en rampenbestrijding.

De verantwoordelijkheid, welke de overheid draagt, brengt mede dat zij niets mag nalaten wat kan dienen om de burgerbevolking zo goed mogelijk te beschermen tegen de gevolgen van oorlogshandelingen en andere rampen.
Het besef van de ontzegwekkend vernietigende kracht van kernwapens mag niet leiden tot defaitisme en een houding van passiviteit.
Het is ook niet een massavernietigingsoorlog waar de Sovjet-Unie zich op voorbereidt, maar een verrassingsaanvanl met een selectief gebruik van tactische nucleaire en chemische wapens tegen militaire doelen. Behalve met deze eventualiteit, moet ook rekening gehouden worden met oorlogen waar Nederland niet bij is betrokken, maar waar ons volk wel de schadelijke gevolgen van ondervindt. En verder met de mogelijkheid van industriële- of natuurrampen, die soortgelijke gevolgen kunnen hebben.
Daarom dient de overheid de nodige voorzieningen te treffen ter beperking of ter verzachting van deze gevolgen (bouwen van schuilkelders tegen radio-actieve fall-out, brandenbestrijding, evacuatie- en verpleging van gewonden, enz.). Bovendien moet de overheid voorbereidingen treffen om in noodsituaties het bestuur te kunnen voortzetten, alsmede het maatschappelijke- en economisch leven in stand te houden.
Met het oog hierop heeft de Nederlandse regering in 1979 een plan opgesteld van uit te voeren (combinatie)projecten, waarvan de kosten op ongeveer 1,5 miljard gulden werden geraamd.
De uitvoering van dit investeringsplan werd gespreid over een periode van 20 jaar, zodat het pas in 1999 zal zijn voltooid.
Dit laatste nu acht de RPF - in het licht van de te verwachten dreigende situatie gedurende de jaren '80 - volstrekt onaanvaardbaar. De RPF wil dat dit investeringsprogram binnen 5 jaar zal zijn voltooid. Weliswaar brengt dit een verhoging mee van de begrotingspost voor de Civiele Verdediging, maar deze uitgave is verantwoord omdat daarmee op korte termijn aan veel meer burgers bescherming kan worden geboden, c.q. eventueel vele levens kunnen worden gespaard.

H. Personeelsbeleid.

De militaire dienstplicht in de huidige vorm werkt onrechtvaardig, omdat veel goedgekeurde dienstplichtingen worden vrijgesteld, terwijl een minderheid de volle last moet dragen.
De RPF wil de invoering van een algemene sociale dienstplicht voor jonge mannen. Een deel van de dienstplichtigen zal bij de krijgsmacht worden ingedeeld, anderen bij de civiele verdediging, in de overheids-dienstensector of in het kader van ontwikkelingssamenwerking. Bij het vaststellen van zowel de duur van de diensttijd als de bezoldiging zal gezocht moeten worden naar een rechtvaardige oplossing, c.q. lastenverdeling voor de diverse categorieën dienstplichtigen.

De RPF gaat er van uit dat de krijgsmacht niet geisoleerd mag raken van onze - democratisch ingestelde - maatschappij die het moet verdedigen. Vandaar het belang van een goede voorlichting aan de militair over het doel van de krijgsmacht in verband ook met de geestelijke waarden die op het spel staan en de taak die hij daarin vervult.
De RPF juicht het toe dat de krijgsmacht zich aanpast aan veranderingen in de samenleving voorzover deze het eigen karakter van de krijgsmacht niet aantasten. Want om doelmatig te kunnen reageren op de snel wisselende situatie onder oorlogsomstandigheden, moet de krijgsmacht een duidelijke bevelsstructuur hebben. Het eigen karakter brengt ook mee dat (beroeps) militairen met gewetensbezwaren, b.v. ten aanzien van in gebruik zijnde wapens, de consequenties daarvan dragen.

Het instituut van de Geestelijke Verzorging is terecht binnen de krijgsmacht ingesteld om leden van de krijgsmacht - en m.n. jonge dienstplichtigen - de nodige geestelijke steun te geven.
De overheid betaalt het salaris van de geestelijke verzorgers en verschaft de nodige gelegenheid en ruimte voor het vervullen van hun taak, maar oefent geen enkele invloed uit op de inhoud van de geestelijke boodschap.
Van geestelijke verzorgers mag dan ook worden verwacht, dat zij zich kunnen verenigen met de doelstelling van de krijgsmacht, waarbinnen zij hun ambt uitoefenen en waarvan zij het uniform dragen. Want wanneer zij de hun gegeven positie binnen de krijgsmacht gaan gebruiken om b.v. eenzijdige (atoom)ontwapening te prediken, wordt de krijgsmacht als een "koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is". In het bijzonder sticht zo'n optreden bij de jonge dienstplichtigen onnodige verwarring.
Daarom zou de RPF graag zien dat van toekomstige geestelijke verzorgers een verklaring wordt gevraagd, dat zij instemmen met het doel van de krijgsmacht.

AKTIEPUNTEN

Op basis van de vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende aktiepunten voor het praktische beleid :

artikel 3.1. De verdediging van ons land kan alleen op effectieve wijze gebeuren in samenwerking met andere landen van West-Europa en Noord-Amerika. Het lidmaatschap van de NAVO is dan ook vanzelfsprekend.
Nederland zal loyale steun aan de NAVO moeten geven opdat het stabiliserende effect en de oorlogsvoorkomende werking die van dit bondgenootschap uitgaat in stand kan worden gehouden.

artikel 3.2. Bij het streven naar ontspanning tussen Oost en West dient te worden uitgegaan van een geintegreerd veiligheidsbeleid, waarbij gebruik wordt gemaakt van de Westerse voorsprong op economisch en technologisch gebied, om de Sovjet-Unie tot concessies te brengen t.a.v. de mensenrechten en haar dwingen de prioriteiten te verleggen van de wapenproductie naar de consumptie, waardoor wapenbeheersing ook voor haar noodzakelijk wordt.

artikel 3.3. Nederland zal t.a.v. de inbreng van euro-strategische kernwapens in de zgn. SALT III-besprekingen terughoudendheid binnen de alliantie moeten bepleiten nu het SALT II-akkoord op losse schroeven is komen te staan en de besluitvorming over het stationeren van moderne raketten voor de middellange afstand in Europa nog niet is afgesloten.

artikel 3.4. Nederland moet pogingen om een verdere verspreiding van kernwapens in de wereld te voorkomen, krachtig steunen.

artikel 3.5. Nederland moet het gaande houden van de besprekingen in het kader van de wederzijdse troepenvermindering in Europa (MBFR) bevorderen om tot concrete en evenwichtige (!) resultaten te komen.

artikel 3.6. De RPF wil dat Nederland zijn invloed bij de NAVO-Raad uitoefent om de volstrekte afwijzing van het gebruik van kernwapens tegen bevolkingscentra bij de bondgenoten ingang te doen vinden.
Wat betreft het gebruik van kernwapens tegen militaire doelen, staat de RPF op het standpunt dat, zolang de Sovjet-Unie over deze wapens beschikt, het Westen niet eenzijdig afstand van deze wapens mag doen en een geloofwaardig vertoon van kracht moet blijven handhaven.

artikel 3.7. Zolang er geen overeenkomst is gesloten met de Sovjet-Unie over beperking van de eurostrategische kernwapens (m.n. de tegen West-Europa gerichte SS-20 en Backfire-bommenwerper), aanvaardt de RPF de noodzaak van vervanging van in West-Europa opgestelde verouderde kernwapens door de nieuwe kruisraketten en is van mening dat ook Nederland een evenredig deel van de totaal te plaatsen raketten op zijn grondgebied moet toelaten.

artikel 3.8. Daarnaast dient de verdediging van het Westen minder afhankelijk te worden gemaakt van de kernwapens d.m.v. versterking van de conventionele strijdkrachten.

artikel 3.9. Mede in verband daarmee moet Nederland de met de NAVO-partners gemaakte afspraak, om de Westerse verdediging op peil te houden door de defensieuitgaven jaarlijks reëel met 3% te verhogen, in de komende jaren nakomen.

artikel 3.10. Ook zal Nederland uitvoering moeten geven aan de - in NAVO-overleg opgestelde - eisen van het defensiebeleid op langere termijn (LTDP), zoals :

a. het legeren van een tweede brigade in de BRD;

b. het nemen van maatregelen ter verkorting van de reactiesnelheid van het Eerste Legerkorps (o.a. aanschaf platte spoorwegwagons, opslaan van oorlogsvoorraden en materieel in de BRD);

c. het in versneld tempo op peil brengen van de minimum-voorraden oorlogsmunitie voor zowel de Koninklijke Marine als de Koninklijke Landmacht.

artikel 3.11. Het beleid moet er op zijn gericht te komen tot een verruiming van de oefengelegenheden in Nederland en wel speciaal voor de gemechaniseerde eenheden van de Koninklijke Landmacht.

artikel 3.12. Het door de Staf Civiele Verdediging opgestelde investeringsplan van te bouwen projecten (o.a. schuilkelders) ter voorkoming van de burgerbevolking moet niet, zoals de regering wil, in 20 jaar, maar in 5 jaar gerealiseerd worden.

artikel 3.13. Vanwege de strategische ligging zal speciale aandacht moeten worden gegeven aan de luchtverdediging van de Nederlandse zeehavens en vliegvelden. Deze zijn zeer kwestbaar geworden door de sterk toegenomen slagkracht van de luchtmachten van de Warschaupaktlanden.

artikel 3.14. De RPF stelt voor de mogelijkheid te bestuderen tot invoering van een algemene sociale dienstplicht voor mannen, waar de militaire dienst onderdeel van uitmaakt.

artikel 3.15. Het personeelsbeleid moet er op zijn gericht te voorkomen dat door aanpassing aan veranderingen die zich in de maatschappij voltrekken, het eigen karakter en de militaire bevelsstructuur van de krijgsmacht wordt aangetast.

artikel 3.16. De arreststraffen in het militair tuchtrecht en de doodstraf voor desertie in oorlogstijd in het militair strafrecht, moeten worden gehandhaafd.

artikel 3.17. De defensie-leiding dient te zorgen voor een goede voorlichting aan de militair over het doel van de krijgsmacht en de taak, welke hij daarin vervult.

artikel 3.18. Aan beroeps-militairen die gewetens- of andere bezwaren hebben tegen bepaalde in de krijgsmacht in gebruik zijnde wapens en daar publiekelijk uiting aan geven, dient ontslag te worden verleend.
Dienstplichtigen die gewetensbezwaren hebben, kunnen zich beroepen op de Wet Gewetensbezwaarden en om vervangende dienstplicht vragen.

artikel 3.19. De RPF acht het gewenst dat toekomstige geestelijke verzorgers een loyaliteitsverklaring afleggen, waarin zij instemmen met het doel van de krijgsmacht waarbinnen zij hun ambt gaan vervullen.

OM U TE DIENEN MET GELD EN GOED.

hoofdstuk 4 : Sociaal, Financiëel en Economisch beleid.

OVERWEGINGEN.

Inleiding.

Onze economie staat voor de oplossing van grote problemen. Hoe komt het dat onze economie stagneert, de werkloosheid almaar groter wordt en de inflatie voort blijft woekeren?
Wij zien m.n. op een drietal terreinen structurele ontsporingen optreden in het economisch leven, te weten:
- het afwentelen van lasten in de huidige overlegstructuur
- de visie op de overheid als de grote verdeler van geld en goed
- het handhaven van de werkgelegenheid tot elke prijs.

I. Afwentelen van lasten in de huidige werkstructuur.

In het huidige systeem van overleg tussen regering, werkgevers- en werknemersorganisaties over het te voeren sociaal, financiëel en economisch beleid, blijkt almeer dat men niet in staat is te komen tot een reële matiging van de inkomenseisen (vooral v.w.b. de lonen) en evenmin tot het naar beneden drukken van de collectieve uitgaven.
De overheidsuitgaven stijgen nog steeds, terwijl ook het aandeel van de factor arbeid (arbeidsinkomenquote) in het totale Nationale Inkomen eveneens blijft oplopen.
De loonstijging ging de laatste decennia vrijwel steeds boven de arbeidsproductiviteit uit en bedroeg de laatste jaren gemiddeld 2% per jaar, ondanks alle prachtige pleidooien voor de invoering van een 'nullijn' en 'minlijn'.
De collectieve uitgaven, dus de overheidsuitgaven + de premies sociale verzekeringen hebben thans de fabelachtige hoogte bereikt van 66.1 %, ondanks alle pogingen tot bezuinigingen in de afgelopen jaren.
Moreel en structureel blijkt de bestaande overlegstructuur, d.w.z. het model van overleg tussen regering, werkgevers en vakbonden, niet te werken.
In moreel opzicht niet, omdat men in het overleg met het oog op publieke opinie wel zegt te willen matigen, maar men veronderstelt eigenlijk dat anderen (in belangengroepen) wel niet zoveel zullen willen inleveren, zodat men bang wordt in de belangenstrijd tijdens het overleg er relatief op achteruit te gaan. Omdat niemand in deze strijd tussen belangengroepen meer wil inleveren dan de ander, krabbelt men achteraf weer terug en wordt een veel lager nivo van matiging bereikt dan aanvankelijk in de bedoeling had gelegen.
Men kan dit (groeps-)egoisme noemen, of de wrange vrucht van het meterialisme in onze dagen, maar daarmee is niet alles gezegd.
Bij onze morele kritiek moet tevens het feit betrokken worden, dat het huidige systeem ook structureel niet deugt, omdat niemand in het overleg (regering, werkgevers, vakbonden) de ander kan dwingen om gemaakte afspraken ook na te komen.
In de huidige overleg-economie wordt derhalve de mogelijkheid geschapen, om eenmaal gemaakte afspraken weer ongedaan te maken als dat de betrokkenen beter uitkomt.
In een dergelijk vrijblijvend stelsel treedt gemakkelijk afwenteling van lasten op.

In het arbeidsvoorwaarden- c.q. loonoverleg tussen de sociale partners, vindt lastenafwenteling plaats, omdat niet per onderneming wordt onderhandeld over de vaststelling van loon c.q. arbeidsvoorwaarden, maar op landelijk, zgn. macro-nivo, tussen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers.
Het vaststellen van te hoge of te lage Collectieve Arbeids-Overeenkomsten schept tal van problemen op het nivo van de individuele ondernemingen.
Indien het loon te hoog wordt vastgesteld, dreigt ontslag en sluiting van bedrijven, met als gevolg werkeloosheid.
De lasten van te hoog vastgestelde lonen worden afgewenteld op de werkelozen, die niet bij het overleg betrokken zijn.
De band tussen baten en lasten, tussen prestatie en contra-prestatie, is verbroken in dit besluitvormingsproces.
Het systeem biedt nauwelijks ruimte om per onderneming te komen tot een goede afweging van baten en lasten, met inbegrip van lonen en arbeidsvoorwaarden door alle betrokkenen.
Het besef in brede politieke kring van de onoverkomelijke gebreken van dit overleg-model, is groeiende.
Sommigen pleiten voor een grotere bevoegdheid van de overheid c.q. een geleide loon-politiek, anderen willen het parlement meer macht geven.
Maar dit biedt geen oplossing omdat de eerder genoemde kwalen blijven bestaan.
Het gaat in feite ook niet om 'matigen' of 'bezuinigen' als zodanig, of om het falen van de huidige overlegstructuur in dit verband.
Het gaat in feite om het geen oog meer hebben voor de structurele beperkingen van de overheids-taak en de eigensoortigheid van de verschillende samenlevingsverbanden, een in wezen christelijk staatkundig beginsel.

De zaak zit vast op een tweede structurele ontsporing, die te maken heeft met de onjuiste visie die men heeft op de verantwoordelijkheid van de overheid voor de ordening van het economisch leven.
De stand van zaken in het huishoudboekje van de overheid, haar aanpak m.b.t. de geldhuishouding, de belastingen, het loon- en prijspeil, de werkgelegenheid, etc. geven van die onjuiste visie de weerspiegeling.

II. De Overheid als de grote verdeler van geld en goed.

Letten we op het huishoudboekje, dan blijken de totale Rijksuitgaven van 1980 op 1981 te zijn gestegen van ca. f 115 miljard.
Zonder ombuiging was deze stijging uiteraard nog groter geweest.
Gelet op de gegeven schatting van het financieringstekort zal de overheid dit jaar ± f 13 miljard meer uitgeven dan zij aan inkomsten binnenkrijgt.
Het Nationaal Inkomen is nu verdeeld in de verhouding: Overheidssektor 66,1 %. Particuliere sektor: 33,9 % en als dit proces in het zelfde tempo zo door blijft gaan, moeten wij over 20 jaar rekenen met een aandeel van bijna 100 % voor de overheidssektor!
De regering, c.q. kabinetten in het verleden, hebben verzuimd om de alarmsignalen v.w.b. de toekomstige ontwikkeling van onze economie te vertalen in een vooruitziend beleid.
Zelfs nu de werkeloosheid verder oploopt, de koopkracht opnieuw vermindert, de geldsontwaarding hoog blijft, de betalingsbalans een groot tekort vertoont en de rendementen in het bedrijfsleven almaar teruglopen, wordt het roer niet werkelijk omgegooid.
De noodzaak om een halt toe te brengen aan de overheidsuitgaven c.q. collectieve lasten, wordt wel door iedereen onderkend, maar een werkelijke daling wordt

niet als realistisch ervaren.
Dat zit niet in de moeilijkheid van het wegstrepen van posten in het budget op zichzelf maar in het afstappen van de idee van de overheid als de grote verdeler van geld en goed en ..... van werk!
Het probleem schuilt in het gebrek aan politieke wil om de wezenlijke vragen van staatkundige aard, m.b.t. het begrenzen van overheidstaken en het daarop afstemmen van het monetaire, budgettaire, c.q. fiscale beleid en wetgeving, onder ogen te zien.
Want zonder structurele veranderingen zal het niet gaan.
Er is een versluierd en onjuist beeld ontstaan van de verantwoordelijkheden van overheid, werkgevers, werknemers en van de burgers, in zowel het politieke als het economische leven, als ook het afwentelen van verantwoordelijkheden over en weer.
Het uitblijven van economische groei en het teruglopen van de aardgasbaten, zetten wel een bepaalde rem op de stijging van de overheidsuitgaven en de collectieve voorzieningen maar wezenlijk veranderd er niets door.
De overheid vertoont de neiging de problemen voor zich uit te schuiven, om tot elke prijs, via vrijwillige matiging en het appèl op de goede wil en verantwoordelijksbesef, de sociale rust te handhaven.
Dat hangt samen met de derde structurele oorzaak voor het vastlopen van het huidige sociaal-, financiëel-economisch beleid.

III. Handhaving van de werkgelegenheid tot elke prijs.

Het handhaven van een politiek, gericht op handhaving van de werkgelegenheid, wordt gezien als een wezenlijk onderdeel van overheidszorg, m.n. in deze tijd van economische teruggang. Politici komen met grootse plannen v.w.b. het scheppen van vele tienduizenden nieuwe arbeidsplaatsen, terwijl dit zonneklaar luchtkastelen zijn.
In werkelijkheid werden in 1980 slechts 10.000 nieuwe arbeidsplaatsen, m.n. in de overheidssfeer, geschapen terwijl dat er ca. 50.000 hadden moeten zijn om althans de voortgaande stijging van het aantal werklozen tot staan te brengen.
In de komende vier jaar zal de situatie vermoedelijk er niet veel beter op worden.
Voor een belangrijk deel liggen de oorzaken van wanorde en werkeloosheid in de organisatie van de arbeidsmarkt. Daarnaast spelen ideologieën en (daarop gebaseerd) beleid m.n. van de overheid en de vakbeweging een rol.
De idee van de overheid als de grote ver- c.q. herverdeler van werk kreeg m.n. na de oorlog gestalte, toen vele westerse regeringen zich ten doel stelden volledige werkgelegenheid te handhaven.
In sommige landen is dit zelfs wettelijk vastgelegd. Door vakbonden en politieke partijen worden de overheden en de ondernemers voor werkloosheid aansprakelijk gesteld.
Vandaar dat erop werd aangedrongen dat de overheid de werklozen in de overheidssektor te werk moet stellen.
De werkgevers moeten winst in werk omzetten. Dit kan uiteraard alleen maar als er vraag is naar de goederen en diensten die de arbeiders produceren.
Bij de overheid moet dit kunnen worden gefinancierd en bij de werkgevers moet dit bovendien winst beloven.
De gedachte dat de overheid voor volledige werkgelegenheid kan en moet zorgen, vond voor een belangrijk deel haar theoretische achtergrond in de leer van Keynes: meer uitgaven van de overheid betekenen volgens hem meer werkgelegenheid.

Hogere lonen zouden dan leiden tot meer consumptieve vraag en dus meer werkgelegenheid.
De ideologie blijkt nu niet op te gaan. Het inzicht breekt door dat de overheid de volledige werkgelegenheid niet kan waarborgen.
Er komt steeds meer oog voor de aantasting van het rendement van de bedrijven en dus de investeringen, door de verhoging van de collectieve lasten, die nodig zijn om de overheids-uitgaven te financieren.
Steeds meer wordt ook ingezien dat te hoge lonen de werkloosheid in de hand werken. Ze hebben ook looninflatie ten gevolge. Door de automatische prijscompensatie werkt deze weer door in de loon- en prijsstijgingen enz., enz.
Inflatie verstoort ook de ordende funktie van de prijzen, want op de lange duur gaat de afstemming van de productiestructuur op de vraag steeds meer teloor, wat wel tot uiting moet komen in afzetproblemen in allerlei sektoren.
Interest-voet en winstverwachtingen beinvloeden immers in belangrijke mate de richting van de investeringen.
De economische en politieke machtspositie van de vakbeweging wordt niet of lang niet voldoende in evenwicht gehouden door de ondernemers en de overheid en de druk op de overheid om toch vooral iedereen aan werk te helpen, wordt erdoor versterkt.
De koppeling van de arbeidsplaatsen en medezeggenschap (t.a.v. vitale economische beslissingen in de onderneming) in ruil voor loonmatiging, lijkt politiek-taktisch gezien, op de korte termijn een uitweg te bieden, maar in feite wordt daardoor de weg naar een structurele ombuiging geblokkeerd.
Want het probleem zit dieper en de wegwijzers naar een herstel van het economisch leven geven de richting aan van een herbezinning op de overheidstaken en de regulerende funktie van marktverhoudingen en niet die van politieke en economische machtstrijd.

Om uit deze situatie te geraken moet de overheid worden ontlast van taken of in ieder geval van uitgaven, m.n. door ze te leggen waar ze horen. Veel overheidsingrijpen dat vroeger nodig was, is door de gestegen welvaart niet meer nodig.
In plaats van slechter kunnen de mensen nu beter voor zichzelf zorgen.
Deze ontwikkeling is intussen op gang gekomen, omdat de wal het schip keerde.
Maar er zit nog te weinig de gedachte achter dat de overheid een principiëel andere visie moet hebben op haar taak in het economisch leven.
Er moet een drastische verandering komen in de verhouding van de marktsektor en de overheidssektor ten gunste van de eerste.
Er zijn ingrijpende veranderingen nodig in het stelsel van de belastingen en de sociale uitkeringen.
Ook binnen het totale uitgaven-pakket van de overheid zullen weer prioriteiten moeten worden aangebracht, m.n. zal er ruimere aandacht moeten komen voor de 'oorspronkelijke' taken van de overheid, zoals de interne en externe veiligheid, de buitenlandse politiek, rechtsvorming en wetshandhaving e.d.
Zo is b.v. ieder redelijk zicht op de prioriteit van overheidstaken zoek indien in alle ernst door politici wordt betoogd dat de toegezegde jaarlijkse verhoging van de defensie-uigaven (met 3%) niet kan worden volgehouden vanwege de huidige economische recessie als men bedenkt dat het hier gaat om een fractie van wat jaarlijks wordt besteed aan b.v. banket, ijs, en vakanties in het buitenland (in 1976 bedroegen deze bestedingen *f* 8,3 miljard tegen *f* 7,5 miljard die de overheid toen uitgaf voor de landsverdediging!)
Ook lijkt het, om op economisch terrein te blijven, niet verstandig dat de overheid eerst vele miljarden aan belastingen uit het bedrijfsleven haalt om deze gelden vervolgens her te verdelen en thans b.v. gaat besteden aan subsidies voor ondernemingen die in de problemen zijn geraakt of geen geld hebben om betere machines te kopen of nieuwere produktie-technieken te ontwikkelen.

De overheid en vooral de politici hebben zich teveel laten aanleunen of zijn er prat op gegaan dat zij alles kunnen verbeteren.
Toe te geven dat dat niet kan, betekent natuurlijk een zekere ontluistering van de overheid en de politici.
Maar de burgers zullen er aan moeten worden herinnerd, dat ze niet moeten leven op de zak van een ander. En overheidspersonen en politici zouden er over moeten nadenken of het wel zo'n politiek hoogstaande moraal is wanneer zij 'goed' doen van andersmans geld.
De ideologie van de welvaartstaat zal moeten worden verlaten. De overheid zal degenen die in economische nood verkeren moeten bijstaan, maar voor het overige zullen overheid en burgers meer oog moeten krijgen voor de eigen verantwoordelijkheid van de burgers voor geld en goed.

DE RPF WIL DAT MET GELD EN GOED OP EEN VERANTWOORDE WIJZE WORDT OMGEGAAN

OPDAT DE BURGERS - EN BOVENAL DE HERE GOD - DAARDOOR WORDEN GEDIEND.

DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT:

UITGANGSPUNTEN:

A. Economische orde

De RPF is van mening, dat in eerste instantie de burgers en niet de overheid verantwoordelijk zijn voor de werkgelegenheid, de lonen, de prijzen en de investeringen.
De economische politiek van de overheid dient erop gericht te zijn de markteconomie aan te vullen of, indien de gestelde doeleinden dit vergen, de resultaten daarvan de corrigeren.
De overheid heeft t.a.v. de ondernemingsgewijze produktie een aanvullende, stimulerende en corrigerende taak.
De doeleinden van het overheidsbeleid behoren te voldoen aan bijbelse normen van rentmeesterschap en naastenliefde.
Rentmeesterschap wil zeggen, dat de mens rentmeester (beheerder) is over datgene wat God hem ter bewaring en bewerking heeft toevertrouwd: oftewel dat hij tegenover God verantwoording schuldig is over wat hij daarmee heeft gedaan.
De liefde tot God brengt met zich mee, dat de mens het hem toevertrouwde goed bewaart en bewerkt.

B. Verhouding particuliere en overheidssektor.

De RPF is van oordeel, dat de overheid thans een grotere greep op het economische leven heeft verworven dan noodzakelijk en wenselijk is.
Zij pleit ervoor, dat het aandeel van de overheidsuitgaven in de economie aanzienlijk wordt teruggebracht. De overheidsuitgaven dienen thans aanzienlijk te worden verlaagd.
Ook het aandeel van de collectieve sector (de overheidsuitgaven plus de sociale verzekeringen) dient op het ogenblijk te worden verkleind.

C. Overlegstructuur.

Volgens de RPF spelen belangenorganisaties en pressiegroepen thans een veel te grote rol in de samenleving.
Naar de ervaring uitwijst trachten deze organisaties en groepen de verdeling van het Nationaal Produkt in hun voordeel te laten uitvallen ten koste van anderen en dat niet zonder sukses.
Het zal een ieder duidelijk zijn, dat op deze wijze aan de liefde tot God en de naaste door de burgers in de samenleving geen gestalte gegeven wordt.
Een door de overheid en/of organisaties opgelegde verplichting tot verantwoord produktie- en consumptiegedrag tast de eigen verantwoordelijkheid van de burgers aan.

D. Inflatie en belastingen.

De overheid dient het bedrijfsleven te steunen op het terrein van de inflatiebestrijding. Inflatie is een groot kwaad in de samenleving, dat een juiste afweging van baten lasten in de economie in de weg staat.
De RPF is voor een verschuiving van de direkte naar de indirekte belastingen (de verhouding tussen beide soorten belastingen is thans 60% - 40%).
De RPF is van oordeel dat het, mede tegen de achtergrond van de huidige problemen in de economie, dringend gewenst is dat het innerlijk verband tussen het huidige belastingsysteem en de dominerende visie op de (omvang van de) staatstaken en economische ordening nader wordt onderzocht om tot een betere fiscale wetgeving te komen.
De RPF is voorshands de mening toegedaan dat thans een uitweg via een vermindering van de progressiviteit van de belastingstarieven gevonden moet worden, doch zou zich ook andere mogelijkheden kunnen voorstellen, zoals de proportionele belastingheffing.
Er moeten specifieke regels komen als aanvulling op de algemene regels van belastingheffing in gevallen waarin gezinnen ook bedrijven zijn.

F. Werkgelegenheid.

Het is algemeen bekend, dat de arbeidsmarkt thans slecht funktioneert. Een belangrijke oorzaak hiervan is, volgens de RPF, dat deze markt op het ogenblik zodanig gestruktureerd is, dat de werking van vraag en aanbod daarop goeddeels onmogelijk is gemaakt. De lonen worden thans vastgesteld op macronivo door de sociale partners in overleg met de overheid.
Dit heeft naar de mening van de RPF tot een verkeerde beloningsstruktuur geleid: tot lonen ook, die niet in overeenstemming zijn met de produktiviteitsontwikkeling van de arbeid.
De jaarlijkse stijging van de lonen is sinds 1963 steeds groter geweest dan de stijging van de arbeidsproduktiviteit. Bovendien is in bepaalde sektoren, b.v. de ambtelijke sektor, de produktiviteit sinds geneemd jaar nauwelijks gestegen. Niettemin heeft de loonstijging zich ook in die sektoren voorgedaan.
Door de loonstijgingen is het rendement van het bedrijfsleven steeds verder aangetast en daarin kan volgens de RPF mogelijk een keer ten goede worden aangebracht door een krachtige matiging van de lonen c.q. loonkosten.
De bedrijven moeten in staat zijn meer investeringen dan tot dusver te doen.

De prijskompensatie dient kritisch bekeken te worden.
De RPF acht deze zaken van het allergrootste belang voor onze nationale economie, want onze toekomstige werkgelegenheid is er mee gemoeid.
Langs deze weg en het nemen van maatregelen als het bevorderen van deeltijdbanen voor werkelozen en het kritisch bezien van het systeem van minimum jeugdlonen hoopt de RPF dat de arbeidsmarkt weer beter zal gaan funktioneren. Opdat er een einde komt aan de onverantwoordelijke situatie van grote werkeloosheid enerzijds en vele tienduizenden openstaande aanvragen voor personeel anderszijds.

F. Inkomenspolitiek.

De RPF vindt dat de huidige nivellering van inkomens en vermogens dient te worden tegengegaan. Zij vindt de huidige nivelleringsdrang niet alleen schadelijk voor de economie (het neemt een prikkel tot inspanning weg), maar is tevens van mening, dat hier momenteel grenzen van rechtvaardigheid worden overschreden.

C. Subsidiepolitiek.

De RPF verzet zich tegen een politiek om via geld-injekties de werkgelegenheid te behouden in bedrijven die geen perspektief hebben, omdat dit middel erger is dan de kwaal, waaraan het bedrijfsleven lijdt.
Het voert n.l. tot konkurrentievervalsing t.o.v. die bedrijven, die wel toekomst hebben.
De RPF wil dat de overheid deze verkapte 'subsidiepolitiek' staakt en naar wegen zoekt om een goed ondernemingsklimaat weer mogelijk te maken.

H. Sociale Voorzieningen.

De overheid heeft als taak te bevorderen, dat goede sociale voorzieningen tot stand komen voor hen, die niet in staat zijn aan het ruilverkeer deel te nemen door het opleggen van heffingen en het doen van uitkeringen.
De RPF is echter van mening, dat wij in ons land met de sociale uitkeringen geruime tijd op de verkeerde weg zijn.
De toename van het aantal ontvangers van deze uitkeringen dient te worden tegengegaan, zonder dat degenen benadeeld worden, die echt op deze uitkeringen zijn aangewezen.
De kosten van instandhouding van de sociale voorzieningen zijn, tezamen met de belastingen, thans te hoog geworden in ons land (ca. 66,1% van het nationaal inkomen).
Een steeds kleiner deel van de werkende bevolking moet deze kosten opbrengen terwijl ook de overheid voor jaren vastzit aan uitgaven voor deze voorzienigen. Dit laat weinig speelruimte toe ten behoeve van andere zaken.
De RPF is, gezien haar uitgangspunten, er voor dat gestreefd wordt naar een geleidelijke ombuiging van het stelsel van gemeenschapsvoorzieningen, dat wij thans kennen, naar een regeling die meer kans biedt aan de vervulling van de opdracht tot persoonlijke verantwoordelijkheid en de ontplooiing van de samenlevingsverbanden.
De samenleving dient zo ingericht te zijn, dat het voor ieder individueel mogelijk is om te zien naar 'wezen en weduwen in hun druk' (Jac. 1:27).
Tevens dient in de samenleving ruimte te zijn voor het 'draagt elkanders lasten' (Gal.6:2), evenwel zo, dat het draagvlak van de premiebetalers eerder vergroot dan verkleind dient te worden.

J. SEKTORBELEID.

J.1. Landbouwbeleid, Midden en Kleinbedrijf.

Inzake het midden- en kleinbedrijf in de RPF van mening dat deze een zeer belangrijk deel van de beroepsbevolking werkgelegenheid biedt. Het regeringsbeleid dient erop gericht te zijn om voor het midden- en kleinbedrijf gelijke economische voorwaarden te scheppen als voor het grootbedrijf.
Samenwerking van ondernemingen uit het midden- en kleinbedrijf moet worden bevorderd.

In het algemeen dragen visserij, land- en tuinbouw, alsmede de daarmee nauw verbonden ondernemingen niet alleen zorg voor de voedselvoorziening van eigen land, maar hebben zich ook ontwikkeld tot een zeer belangrijke exporteur van nederlandse produkten.
Deze krachtige positie, waarmee zij in feite vergeleken kan worden met een speerpunt-industrie, is opgebouwd door voortdurend intensief onderzoek, de ontwikkeling van nieuwe produkten en de handhaving van zo hoog mogelijke kwaliteitsnormen.

Ondanks hevige buitenlandse konkurrentie is de agrarische sektor een wezenlijk steunpunt in onze volkshuishouding en levert zij een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid en de betalingsbalans van ons land.
Wil ook deze tak van bedrijvigheid in de huidige economische situatie niet ten onder gaan, dan is het de hoogste tijd dat haar meer ruimte geboden wordt voor een evenwichtige ontwikkeling.
Met o.a. de middenstand heeft de agrarische sektor gemeen, de omstandigheid van sterk gestegen kosten welke niet door evenredig verhoogde opbrengsten gecompenseerd worden.
De zeer ver doorgevoerde mechanisatie en sterk gestegen produktiviteit, waren echter onvoldoende om de kosten-stijgingen op te vangen.

Meer dan andere bedrijfstakken is de agrarische sektor afhankelijk van weersomstandigheden en sterk wisselende prijzen voor bepaalde produkten.
Zij staat dan ook voor de noodzaak om voldoende te reserveren teneinde eventuele tegenvallers zelfstandig op te kunnen vangen.
Al sinds jaren laat het fiskale en economische klimaat in ons land niet toe dat met normale rendementen gewerkt kan worden.

Het ontbreken van voldoende inkomenszekerheid bij lange arbeidstijden, grote gebondenheid aan het bedrijf, sterk gestegen energiekosten en andere lasten, hebben er toe geleid dat er teveel een wissel getrokken wordt op de veerkracht van m.n. de kleine agrarische ondernemer.
Deze is vaak gedwongen om 60 à 70 uur per week te werken samen met de gezinsleden, voor een inkomen dat niet zelden beneden het minimum ligt!
Hierbij moet ook bedacht worden dat de rendementen op land, gebouwen en inventaris, reeds jaren op een veel te laag nivo liggen.
Het beleid voor de komende jaren zal er dan ook op gericht moeten zijn, de agrarische sektor normale ontwikkelingskansen te geven, waardoor een onafhankelijk en zelfstandig ondernemersbestaan mogelijk wordt, o.m. door het regeringsbeleid op diverse punten bij te stellen.

Bij de ontwikkeling van de landbouw heeft de EEG een positieve rol gespeeld. Verdere uitbouw van het landbouwbeleid in EEG-verband is echter van groot belang. Harmonisatie van het landbouwbeleid zal hierbij een grote rol moeten spelen.

J.2. Visserijbeleid.

Door verschillende oorzaken is ook de internationale positie van de nederlandse visserij ernstig verzwakt.
Op het internationale vlak heeft de overheid de visserijbelangen onvoldoende verdedigd. Voor de specifieke problemen waarmee deze bedrijfstak worstelt, heeft de overheid maar weinig begrip kunnen opbrengen.
Het is dan ook geen wonder dat de nederlandse visser zich daardoor ernstig gefrustreerd voelt.
Evenals in andere bedrijfstakken dit het geval is, heeft ook deze bedrijfstak steeds meer moeite om de exploitatie sluitend te krijgen.
Alleen al de stijging van de brandstofprijzen heeft er toe geleid dat deze nu ca. 80% van de exploitatiekosten uitmaken.
Een gezonde bedrijfsvoering wordt zo wel erg moeilijk, zo niet onmogelijk gemaakt.
Daarnaast worden de administratieve eisen die de overheid aan de visser stelt, m.n. die t.a.v. de ingestelde quoteringsregeling, zo hoog, dat deze een bijna ondragelijke extra belasting vormen voor de vissers.
Geen wonder dat velen zich zo langzamerhand een soort van onbezoldigd rijksambtenaar gevoelen.
De vervuiling van de viswateren bedreigt het bestaan van de visser in hoge mate. De bestrijding van dit kwaad krijgt nationaal zowel als internationaal onvoldoende aandacht.
Bij de uitwerking in E.E.G.-verband heeft de nederlandse overheid zich niet of nauwelijks sterk gemaakt bij de verdediging van de specifieke belangen van onze visserij en haar historische zeerechten en vangstgebieden.
De steeds meer opkomende protektionistische benadering van de andere lidstaten, teneinde de eigen visserijbelangen veilig te stellen, is door de nederlandse overheid onvoldoende aan de kaak gesteld en bestreden.
De nederlandse visserij is zo in een positie gedrongen waarbij zij machteloos moet toezien hoe haar belangen aan de buitenlandse konkurrentie worden uitgeleverd. Het vrije ondernemerschap is sterk aan banden gelegd, de konkurrentiepositie t.o.v. het buitenland aanzienlijk verzwakt, waardoor deze bedrijfstak ernstig in gevaar is gekomen.
Op visserijgebied heeft de E.E.G. nog weinig goeds tot stand gebracht.
Verschillende lidstaten hebben de sterke neiging hun eigen visserij-belangen door eenzijdige maatregelen te beschermen ten koste van de belangen van de andere lidstaten.
Deze houding verhindert de tot standkoming van een goed europees visserijbeleid. Regelingen die tot stand kwamen, b.v. het quoteringsbeleid zijn sterk in het nadeel van de nederlandse visserij uitgevallen.
Daar niet alle lidstaten even scherp op de naleving van deze regelingen toezien, zoals in ons land het geval is, worden de nederlandse vissers extra hard erdoor getroffen.

J.3. Exportbevordering.

De RPF is van mening, dat overheid en bedrijfsleven gezamenlijk naar wegen moeten zoeken om onze export op te voeren.
De overheid dient de infrastruktuur in ons land te verbeteren om uitbreiding of vestiging van ondernemingen beter dan tot dusverre mogelijk te maken.
Het bedrijfsleven dient te zoeken naar nieuwe produkten en afzetgebieden.

H. SOCIALE STRUKTUURPOLITIEK.

H.1. Het Milieu.

De RPF is van mening dat de overheid en bedrijfsleven gezamenlijk naar middelen moeten zoeken om vervuiling in ons milieu tegen te gaan.
Het is onakseptabel, wanneer ondernemingen een deel van hun lasten niet doorberekenen aan hun afnemers, maar dit afwentelen op het milieu door een onverantwoordelijke beslaglegging op water en lucht.
De overheid dient hiertegen d.m.v. een goede milieuwetgeving op te treden.
Zij dient hier evenwel geleidelijkheid te betrachten mede ter behartiging van regionale belangen.
De RPF is van mening, dat de overheid zo nodig op tijdelijke basis milieusubsidies aan de ondernemingen dient te verlenen.

H.2. Ruimtelijke Ordening, Grondpolitiek.

In het kader van het behoud van natuur en landschap dient de overheid erop toe te zien, dat er voldoende armslag blijft voor de agrarische ondernemer, om onafhankelijk van overheidssteun een optimale bedrijfsvoering te kunnen realiseren.
De agrarische ondernemer blijft de eerst aangewezene voor het in standhouden van een goed milieu in zijn omgeving.
Overheid en landbouworganisaties dienen daarbij zo nodig korrigerend op te treden.

Het recht op grondbezit, de vrije beschikking over en de vrije verhandelbaarheid van grond dienden zoveel mogelijk gehandhaafd te blijven.
Grond is in ons land een schaars artikel geworden, waardoor men zich vaak gerechtigd acht te lichtvaardig de rechten van de grondeigenaar uit te hollen.
Aantasting van die rechten dienen met uiterste zorgvuldigheid omringd te worden.
Daar waar het algemeen rechtsbelang het vereist gronden aan een oorspronkelijke bestemming te onttrekken, dient naast een reële vergoeding van de waarde en de schade aan eigenaar en gebruiker, de overheid ook zelf zuinig met deze grond om te springen.
Hiertoe moet zij doeltreffende regels opstellen, zodat grondverspilling bij de opstelling en realisering van uitbreidingsplannen, wegenbouw, bos- en parkaanleg, wordt tegengegaan.

H.3. Gezags/Medezeggenschapsverhoudingen in ondernemingen.

De sociale verhoudingen zullen geen scheiding mogen brengen tussen hen, die in de onderneming werkzaam zijn.
De RPF acht medezeggenschap in de vorm van medebeslissingsrecht op sociaal gebied in de onderneming noodzakelijk, ter verbetering van de menselijke verhoudingen en de betrokkenheid van het personeel.
Op economisch gebied is medebeslissingsrecht ongewenst, omdat op dit terrein snel en vertrouwelijk moet kunnen worden gehandeld.
Omdat de interne besluitvorming door onderlinge informatie en advies kan verbeteren moet aan de Ondernemingsraad op economisch gebied het recht van advies worden toegekend, waardoor de belangen van alle betrokkenen beter tegen elkaar kunnen worden afgewogen.

Bij het regelen van medezeggenschapsverhoudingen binnen ondernemingen moeten het eigensoortige karakter van het gezag in de onderneming en de koppeling van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid in het oog worden gehouden.

AKTIE-PUNTEN.

Op basis van vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende aktiepunten voor het praktische beleid:

artikel 4.1. De RPF wijst een economisch beleid, dat in de richting gaat van een centraal geleide economie en een neo-corporatieve besluitvorming af.
Zij staat een ombuiging van het sociaal financieel economisch beleid voor, dat in hoofdlijnen gericht is op het zo goed mogelijk funktioneren van de marktverhoudingen.
De overheid behoort economische politiek te voeren en niet de belangengroepen.

artikel 4.2. Het aandeel van de overheidsuitgaven moet aanzienlijk worden teruggebracht. Ook het aandeel van de kollektieve sektor in het Nationaal Inkomen dient te worden verkleind.

artikel 4.3. De RPF wijst de gedachte om te komen tot een kaderwet voor een bedrijfstaksgewijze overlegstruktuur, af.

artikel 4.4. De RPF is voorstander van vereenvoudiging en herziening van het belastingstelsel, waarbij de progressie in de belastingen moet worden verminderd.

artikel 4.5. Met het oog op inflatiebestrijding is het gewenst een sluitende begroting voor te staan en zoveel mogelijk af te zien van monetaire financiering (geldschepping).

artikel 4.6. De beloning in het bedrijfsleven en de beloning van het overheidspersoneel moet worden ontkoppeld. De overheid dient t.a.v. haar ambtenaren een eigen beleid t.a.v. salariëring en arbeidsvoorwaarden te voeren.

artikel 4.7. De RPF is van mening, dat de huidige nivellering van de inkomens moet worden tegengeaan omdat de grenzen van de rechtvaardigheid zijn overschreden.

artikel 4.8. Het loon- en arbeidsvoorwaardenbeleid moet worden verlegd van het macro-nivo naar nivo van de ondernemingen.

artikel 4.9. De overheid moet met het bedrijfsleven naar wegen zoeken, om kleinschalige bedrijven in stand te houden c.q. uit te breiden. Zij zal aan deze bedrijven, zo nodig en zo mogelijk, subsidies en investeringsfaciliteiten moeten verlenen.

artikel 4.10. Toename van het aantal uitkeringstrekkers dient te worden tegengegaan, zonder dat dit ten koste gaat van de mensen die het echt nodig hebben. Dat kan o.m. door om her- of bijscholingsperioden in te stellen.

artikel 4.11. Het ziekteverzuim in ondernemingen dient krachtig te worden bestreden door:
a. verbetering van het arbeidsklimaat in de bedrijven
b. scherpere kontrole op het ziek zijn van uitkeringstrekkers
c. invoering van een eigen risiko, b.v. van 1 of meer dagen.

artikel 4.12. De RPF stelt, gelet op de verontrustende omvang van de WAO-uitkeringen, door middel van herkeuringen te proberen voor een aantal WAO-trekkers een passende baan in het bedrijfsleven te vinden.

artikel 4.13. Misbruik van sociale voorzieningen moet krachtig worden bestreden. Het begrip 'passende arbeid' moet een scherpere toepassing krijgen teneinde de arbeids-markt beter te laten funktioneren.

artikel 4.14. Bij premies ingevolge de arbeidsongeschiktheidswet dient meer dan tot dusver bij het vaststellen van de hoogte rekening te worden gehouden met de bijdragen die de ondernemingen leveren aan goede arbeidsomstandigheden in hun bedrijf.

artikel 4.15. De RPF wil een zodanige vereenvoudiging van de sociale wetgeving, dat koncentratie van enkele meeromvattende regelingen (b.v. ABW, AOW, etc.) mogelijk wordt.
Dit kan de overzichtelijkheid bevorderen, kosten besparen, inkrimping van administratief personeel tot gevolg hebben en de kontrole vereenvoudigen.

artikel 4.16. In de huidige omstandigheden van economische recessie e.d. lijkt het niet wenselijk om te komen tot arbeidsverkorting zonder evenredige aanpassing van de lonen.

artikel 4.17. De overheid dient prijsdiscriminatie en het verkopen van goederen als lokartikel beneden de integrale kostprijs, tegen te gaan.

artikel 4.18. Er moet voor de detailhandel een samenhangend geheel van dag- en avond-onderwijs komen, dat gericht is op het verbeteren van het vakmanschap in de ambachtelijke en dienstverlenende sektoren. Regionale onderwijscentra worden zoveel mogelijk rond de bestaande middelbare detailhandelscholen opgericht.

artikel 4.19. De vele advies- en voorlichtingsinstellingen ten behoeve van het Midden- en Kleinbedrijf dienen te worden gebundeld, om zo de voorlichting te verbeteren. De uitbouw van regionale dienstencentra moet worden bevorderd.

artikel 4.20. De overheid moet het onderzoek naar nieuwe financieringsvormen voor het Midden- en Kleinbedrijf stimuleren.
Vooral zal gezocht moeten worden naar financieringsvormen, waarbij rente en aflossing afhankelijk zijn van het bedrijfsresultaat.

artikel 4.21. Planning, gronduitgifte en vergunningenstelsel van lokale overheden moeten erop gericht zijn de lokaal en regionaal in dezelfde sektor werkzame ondernemingen gelijkwaardige mededingingsmogelijkheden te geven.

artikel 4.22. Er moeten in het algemeen gesproken specifieke regels komen als aanvulling op de gehanteerde regels van belastingheffing in gevallen waarin gezinnen ook bedrijven zijn.
Te denken valt daarbij aan:

a. bijstelling van het lasten-nivo, o.a. in de fiscale sfeer, waardoor het weer mogelijk wordt om onder met het buitenland vergelijkbare omstandigheden te kunnen werken en konkurreren.
b. deze bijstelling zou kunnen bestaan uit een verlenging van de periode waarover een middeling van het fiscale inkomen plaatsvindt van 3 naar 5 jaar, alsmede uit een verlaging van de successierechten en vermogensbelasting.
c. een zodanige vaststelling van het nivo van het belastbaar inkomen dat daarbij echt rekening gehouden wordt met het feit dat het inkomen van het gezinsbedrijf niet alleen dient als basis voor de gezinskonsumptie, maar ook voor de voorziening in tal van extra lasten, waaronder het voor de opbouw en instandhouding van het bedrijf noodzakelijke vermogen.

artikel 4.23. In samenwerking met de landbouworganisaties moet de overheid, voorlichting, onderwijs en onderzoek krachtiger ondersteunen en speciale aandacht geven aan:

- produktontwikkeling en diversifikatie
- verbetering van produktieomstandigheden, intern zowel als extern
- kwaliteitsbeheersing en verbetering
- exportbevordering en marktontwikkeling
- energiebesparing
- een doeltreffende aanpak van mestoverschotten
- een aktievere rol voor het Borgstellingsfonds voor de landbouw in de realisering van bovengenoemde doeleinden.

artikel 4.24. In het binnen E.E.G.-verband te voeren landbouwbeleid zal specifieke aandacht moeten worden geschonken aan de volgende facetten:

- het uitwerken van uniforme kwaliteitsnormen en toepassing hiervan, ook geldende voor in- en uitvoer;
- het tegengaan van invoer tegen abnormale voorwaarwaarden uit derde landen;
- het harmoniseren van de konkurentie-voorwaarden binnen de E.E.G.;
- het beschikbaar stellen van produkten die zich daarvoor lenen, als voedselhulp in het kader van de ontwikkelingssamenwerking.

artikel 4.25. Gezien de ingewikkeldheid van de problemen, is het noodzakelijk dat er een staatssekretaris komt voor de visserij, opdat deze bedrijfstak de aandacht krijgt die het verdient.

artikel 4.26. In nauw overleg met het bedrijfsleven zal de overheid tot een doelmatiger beleid moeten komen dat meer op de praktijk van de visserij is gericht. De registratieplicht dient te worden afgeschaft en de overmatige administratieve verplichtingen die de vissers werden opgelegd moeten drastisch vereenvoudigd worden.

artikel 4.27. Indien door faktoren van buitenaf de visserij aan banden gelegd wordt, dient de overheid de getroffenen op adequate wijze schadeloos te stellen.

artikel 4.28. In samenwerking met de visserij-organisaties dient de regering te streven naar:

a. verdediging van de belangen van de nederlandse visserij, beter in ieder geval dan tot nu toe in E.E.G.-verband is gebeurd.
b. verbetering van de positie van de visserij, o.a. door het visserijonderwijs en het biologisch onderzoek te bevorderen en de kwaliteit van produkt alsmede produktie-omstandigheden te verbeteren.
c. bevordering van het onderzoek naar energie besparende technieken en vismethoden. Ook zal moeten worden gezocht naar aanvaardbare maatregelen waarmee de prijzen van de voor de visserij benodigde brandstof op een werkbaar nivo gebracht kunnen worden, desnoods door het verlenen van een brandstof-subsidie.

artikel 4.29. De overheid zal thans en gelet op de gegeven situatie via internationaal overleg c.q. in E.E.G.-verband dienen te voorkomen dat andere landen hun visserijgrenzen naar willekeur vaststellen, waardoor zeerechten en vangstgebieden van nederlandse vissers worden aangetast.
De eigen 12-mijlszône dient in dit verband te worden beschermd.

artikel 4.30. De regering dient in E.E.G.-verband de volgende elementen van een toekomstig europees visserij-beleid na te streven:

1. Europese viswateren moeten in principe open staan voor alle vissers uit deze lidstaten.
   Het claimen van exclusieve visserijzônes moet afgeschaft worden.
2. Het vissen in europese wateren door niet-lidstaten dient drastisch beperkt te worden.
3. In het kader van de visstandbescherming zal aan belangen van de konsumptievisserij prioriteit gegeven moeten worden boven de industrie-visserij.
4. Voor alle lidstaten zal een geharmoniseerde regeling voor de kontrole op de naleving van bepalingen en regels, die aan de vissers gesteld worden, uitgewerkt moeten worden.
5. Invoer van visserij-produkten tegen abnormale voorwaarden uit derde landen dient te worden tegengegaan.
6. Een voor ieder van de lidstaten rechtvaardig werkend vangstverdelingsbeleid zal tot stand moeten komen, waarbij de volgende zkaen moeten worden geregeld:
   a. Vaststelling van een maximum aantal vangstschepen, gekoppeld aan een kapaciteits- of PK-stop en een lengte maximum van de boomkor.

b. Vervanging van de registratieplicht door vaststelling van een maximum aantal visdagen en uitbreiding van de stil-ligperiode.
c. Opheffing van de logboek-kontrole.
d. Een doeltreffende en realistische biologische kontrole en begeleiding van de vissers, waarbij naast de biologische aspekten, ook de sociaal-economische effekten tot hun recht komen.
Voor vissoorten, die in verstrekte mate voorkomen en dus niet overbevist zijn, moet bevissing binnen redelijke grenzen mogelijk gemaakt worden.

artikel 4.31. De overheid dient ondernemingen in het kader van de exportbevordering te steunen met premies en/of investeringsfaciliteiten.

artikel 4.32. Bij het regelen van medezeggenschapsverhoudingen binnen ondernemingen moet rekening gehouden worden met het eigensoortige karakter van het gezag in de onderneming en de koppeling van verantwoordelijkheid en (financiële) aansprakelijkheid.

Hoofdstuk 5 : Milieubeheer en Energiepolitiek.

OVERWEGINGEN.

Inleiding.

Het belangrijkste knelpunt in het milieubeheer is gelegen in de controverse tussen het economisch handelen en het handhaven van een redelijk milieu en daarmee de vraag hoe in onze samenleving op een doelmatige wijze tot een afweging gekomen kan worden.
Gezien vanuit de optiek van het overheidshandelen betekent dit dat allereerst een juiste rechtsgrond gevonden moet worden van waaruit op een rechtmatige, gerechtvaardige wijze sociaal-economische en milieubelangen tegen elkaar afgewogen kunnen worden. Dit klemt des te meer omdat de milieueffecten van ons sociaal-economisch handelen zich soms pas na een groot aantal jaren openbaren (b.v. vervuiling van het grondwater), zodat milieueffect rapportage noodzakelijk is geworden.
Helaas wordt de discussie over de zorg voor een goed milieu en de feitelijke politieke besluitvorming nogal eens beheerst door belangenstrijd.
Daarbij komt dat in onze huidige verzorgingsstaat op grote schaal afwenteling van lasten optreedt, m.n. ten nadele van ondernemingen, agrarische bedrijven, etc.

Ten aanzien van de energievoorziening en de te voeren energiepolitiek zullen wij waarschijnlijk van het volgende scenario uit moeten gaan :

1.
Wij zullen in de toekomst rekening moeten houden met sterke prijsstijgingen voor fossiele brandstoffen als olie en gas, gelet op mogelijke marktontwikkelingen t.a.v. de vraag naar en het aanbod van energie en politiek-strategische factoren.

2.
De samenleving wordt dientengevolge voor de noodzaak geplaatst naar andere, alternatieve energiebronnen om te zien, teneinde de energievoorziening veilig te stellen, m.n. betreft het hier een overschakeling op kernenergie en steenkolen.
In de huidige stand van zaken is het reëel te veronderstellen dat de aanwending van bepaalde vormen van alternatieve energievoorziening, zoals die van zonne-, wind-, getijde- en kernfusie-energie, de energiebehoeften voor de komende 25 jaar niet zal kunnen dekken.

3.
Kernenergie ligt in onze samenleving emotioneel moeilijk en de problemen rond de opslag of verwerking van het kernafval zijn nog niet volledig opgelost.

4.
Het overschakelen op steenkool levert eveneens problemen op. Het gebruik van kolen geeft sterke milieuvervuilende effecten, w.o. luchtverontreiniging en er zijn problemen bij de verwerking van het afval (kolenas).
Bovendien is het lang niet zeker of wij in de toekomst wel voldoende kolen kunnen krijgen, zodat we met het steunen op de aanwending van alleen deze energiebron niet uitkomen.

5.
Het oplossen van het schaarste-probleem in de energievoorziening d.m.v. het vrije prijs- en marktmechanisme ondervindt, vanwege interne en externe factoren, in de nabije toekomst onoverbrugbaar lijkende hindernissen.
Zo is Nederland voor zijn energievoorziening in hoge mate afhankelijk van de aanvoer van aardolie uit het politiek zeer onstabiele gebied rond de Persische Golf. Die aanvoer kan in een mum van tijd lam gelegd worden.
Daarnaast moet ernstig rekening worden gehouden met het verschijnen van de Sovjet-Unie op de energiemarkt, m.n. na 1985. Vervolgens hebben de nationale regeringen onvoldoende greep op het beleid van de olie-internationals. Maar het terugdringen van de afhankelijkheid van olie en het overschakelen op kernenergie en steenkolen wordt blijkens de maatschappelijke discussie in Nederland - alsook in vele andere West-Europese landen - door velen niet geaccepteerd.

Acties zoals die rond de kerncentrale in Dodewaard tonen aan hoe moeilijk het is om via een brede maatschappelijke discussie te komen tot een uiteindelijke keuze t.a.v. het scenario en de vaststelling in welke mate energiedragers moeten worden toegepast om in onze energiebehoeften te voorzien. De verantwoordelijkheid voor een nauwgezette afweging welke mogelijke effecten t.a.v. de volksgezondheid, het natuurlijk milieu, politiek- en sociaal economische belangen de keuze heeft, zal toch bij de regering en parlement moeten liggen.

TEGEN DEZE ACHTERGROND WIL DE RPF EEN EIGEN GELUID LATEN HOREN EN ER NAAR STREVEN DAT ER T.A.V. HET BEHEER OVER NATUUR EN NATUURLIJKE HULPBRONNEN EEN WETGEVING EN BELEID KOMT WAARIN DE BURGERS - EN BOVENAL DE HERE GOD - WORDEN GEDIEND. DE RPF GAAT DAARTOE VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT :

Uitgangspunten.

A. Cultuuropdracht en Rentmeesterschap.

In haar milieu en energiebeleid gaat de RPF uit van het beginsel van de door God aan de mens gegeven cultuuropdracht om de aarde te beheren en te bewerken.
De mens zal als een goed rentmeester daarop moeten antwoorden, door op een verantwoorde wijze om te gaan met de natuur en de natuurlijke hulpbronnen.
Daaruit volgt dat in al onze menselijke activiteiten verkwisting van grondstoffen en aantasting van het natuurlijk milieu, zoveel als mogelijk moet worden vermeden.
De RPF bepleit daarom soberheid, waardoor ook aan onze opdracht van God t.a.v. onze naaste in de schepping meer gestalte kan worden gegeven.

B. Overheidsverantwoordelijkheid.

De overheid dient door adequate wetgeving, normstelling, hinderwetgeving en milieueffectrapportage, te voorkomen dat de kwaliteit van het natuurlijke milieu - en daarmee de kwaliteit van ons bestaan - wordt aangetast.
Daarbij dient de overheid zo weinig mogelijk het vrije ondernemerschap aan banden te leggen.
De overheid heeft, in de visie van de RPF, voorts tot taak om onze energievoorziening, m.n. voor wat betreft de onbelemmerde toelevering, in de toekomst veilig te stellen, opdat ons land haar politieke- en economische vrijheid van handelen kan behouden.

C. Milieubeleid.

De RPF is van mening dat het milieubeheer er op gericht moet zijn de omvang van de huidige verontreiniging van het milieu zoveel als mogelijk terug te dringen en daartoe een sluitende wetgeving te realiseren.
De RPF is van oordeel dat van zowel producenten als consumenten offers gevraagd mogen worden om de kosten voor het behoud van een goed milieu te dragen.
Het storten van afvalstoffen zal moeten worden beperkt. Alleen afvalstoffen die niet op een andere manier verwerkt kunnen worden en geen schade aan het milieu toebrengen komen voor storting in aanmerking.
Bovenal moet aan bodemvergiftiging en mogelijke grondwaterverontreiniging een halt worden toegeroepen, omdat anders onze drinkwatervoorziening in gevaar kan komen.
Zowel het verantwoord gebruik als hergebruik van grondstoffen verdient te worden bevorderd. Grensoverschrijdende lucht-, water- en bodem(grondwater) verontreiniging, als gevolg waarvan soms rivieren, riviermondingen, (binnen) zeeën etc. ernstig vervuild raken dient door internationale afspraken beteugeld te worden.

D. Energiebeleid.

Om onze energievoorziening op middellange- en lange termijn veilig te stellen dient het energiebeleid van de overheid enerzijds gericht te zijn op energiebesparende maatregelen en anderzijds op diversificatie, d.w.z. op spreiding van het energiegebruik door het benutten van meerdere energiebronnen.
Zowel energiebesparing als diversificatie is in de huidige situatie vanuit politiek-economisch en milieu-hygiënisch opzicht urgent geworden.
Uitgaand van het rentmeesterschap zal de overheid, volgens de RPF, vooral wegen moeten zoeken om tot energiebesparing te komen.
Daartoe acht de RPF het noodzakelijk dat de overheid een krachtig energiebesparend beleid voert in haar eigen huishouding en naast voorlichting een aantal gerichte maatregelen ter bevordering van een verantwoord energieverbruik neemt.
Voor wat betreft de diversificatie dient het beleid er op gericht te zijn het aandeel van de zgn. alternatieve energiebronnen in de totale energievoorziening zo groot mogelijk te maken.

AKTIEPUNTEN

Op basis van de vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende Aktiepunten voor het praktische beleid :

artikel 5.1. Gestreefd moet worden naar een sluitende milieuwetgeving, waarin alle tot vervuiling van het milieu aanleiding gevende activiteiten, aan banden worden gelegd.

artikel 5.2. Goedlopende bedrijven die in financiële problemen geraken dienen van overheidswege een tijdelijke ondersteuning te krijgen, o.m. tot behoud van de werkgelegenheid. De milieukosten dienen zo veel mogelijk in de kostprijs van het product te worden doorberekend.

artikel 5.3. Onderzoek naar hergebruik van grond en afvalstoffen (recycling) dient van overheidswege zo veel mogelijk te worden gestimuleerd.

artikel 5.4. De overheid dient het voorlichtende werk van producenten- en consumentenorganisaties op het gebied van kwaliteitsverbetering van het product en gebruik van duurzame, energiebesparende verbruiksgoederen te stimuleren.

artikel 5.5. Wettelijke maatregelen t.a.v. afval-storting moeten worden uitgebreid en de naleving er van verbeterd.

artikel 5.6. Het is gewenst dat het Europese Hof van Justitie bindende uitspraken kan doen t.a.v. de naleving van internationale afspraken op het gebied van grensoverschrijdende milieuverontreiniging.

artikel 5.7. De milieu-eisen in de internationale c.q. Europese milieuwetgeving dienen zo veel mogelijk op elkaar te worden afgestemd om concurrentiebevoordeling c.q. vervalsing te vermijden.

artikel 5.8. Het energiebesparend beleid zal onder meer de volgende beleidsmaatregelen moeten bevatten :
a. uitbreiding en stimulering van isolatie van verwarmde ruimten.
b. aktief bevorderen van het toepassen van warmte/krachtcentrales bij de industrie.
c. vergroting van de financiële bijdrage aan energiebesparingsprojekten (zoals stadsverwarming, toepassen warmtepomp).
d. invoering van etikettering van energieverbruik.
e. vergroting van het budget voor energiebesparingsonderzoek.
f. energieprijs-stijgingen niet meer opnemen in de prijscompensatie, zodat de burger de stijging van de energiekosten zelf draagt.

artikel 5.9. De overheid moet het onderzoek naar de ontwikkeling en toepassing van alternatieve energiebronnen als zonne-, wind- en kernfusie-energie, krachtig te stimuleren.

artikel 5.10. De RPF acht een verdere uitbreiding van kerncentrales aanvaardbaar indien en zodra er een redelijke oplossing is gevonden t.a.v. het radioactief afval.
Wel dient het aantal werkzame kerncentrales gehandhaafd te blijven, o.m. om onze kennis betreffende kernenergie op peil te houden.
Het onderzoek om het afvalprobleem op te lossen dient krachtig te worden voortgezet en waar nodig politionele bescherming te krijgen.

Hoofdstuk 6 : Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.

OVERWEGINGEN.

Inleiding

Voor een christelijke politieke partij is het goed zich rekenschap te geven van de geestelijke achtergrond van de wetenschappelijke benaderingen die hun toepassing vinden in het overheidsbeleid m.b.t. de Volkshuisvesting en de Ruimtelijke Ordening en de reakties, c.q. effecten die deze overheidsplannen in de samenleving oproepen.
Nu de overheid, vooral in de fase van de beleidsvoorbereiding, al zo veel jaren gebruik maakt van wetenschappelijke planningsmethoden (zoals blauwdrukplanning, graviteitsmodel), plan-procedures, regels en verordeningen is de stituatie ontstaan dat de overheid op een sterk uniformerende wijze bezig is de schaarse ruimte in ons land in te delen.
Overspannen verwachtingen van de (planologische en sociale) wetenschap en van de overheid gaan hier m.a.w. hand in hand en hebben onder meer geleid tot de zgn. groeikernideologie.
De beheersende gedachte hierachter is dat b.v. de ruimtelijke problematiek van het Noorden des lands in principe op dezelfde wijze opgelost moet worden als de ruimtelijke problematiek van de Randstad.
Zo worden, in de fase van de uitvoering, de individuele burger maar ook vaak de plaatselijke gemeenten, de bedrijven etc., gereduceerd tot radertjes in het procedurele apparaat.
Bovendien is, onder de vlag van het "algemeen belang", het besef vervaagt dat de rechtsgrond voor het ruimtelijk ordenen van publieke eigendommen (als binnenwateren, rivieren, natuurgebieden) en die voor particuliere eigendommen (als sloten, gronden, huizen) wezenlijk van elkaar behoren te verschillen.
Reactie tegen dit overmatig en plan-matig overheidsingrijpen kon op den duur niet uitblijven, voornamelijk omdat de burgers zich in toenemende mate bewust zijn geworden van de problemen in de eigen directe leefomgeving. Actiegroepen die vaak terecht stelling nemen tegen allerlei ontwikkelingen verhogen echter de spanning in de afweging tussen b.v. de recreatieve en de natuurwetenschappelijke waarde en de economische waarde van een beschikbare ruimte zonder dat dit bijdraagt tot een bezinning op de wezenlijke achtergronden.
Het gelijktijdig oproepen voor actie ten gunste van allerlei "deel-belangen" en het pleiten voor meer inspraak van de burger schiet gemakkelijk zijn doel voorbij omdat het streven naar politieke macht zonder deugdelijke staatkundige beginselen ons gemakkelijk in een circelgang terecht doet komen met nieuwe planningsmaatregelen als medicijn voor de oude planningsmaatregelen.
De RPF staat op dit terrein, hoe moeilijk dat ook zal blijken te zijn, een wezenlijk andere aanpak van deze problematiek voor.

Het beleid dat door de diverse regeringen in de naoorlogse jaren t.a.v. de volkshuisvesting werd gevoerd, is al maar meer van haar oorspronkelijke doelstellingen verwijderd geraakt en vanwege het ontbreken van een voortdurende toetsing en afweging op grond van een christelijke visie op de grenzen van de overheidstaak ontaardt in een gesocialiseerd volkshuisvestingsbeleid.
Vlak na de oorlog was subsidie en overheidsbemoeiing in het kader van de wederopbouw nodig om de woningbouw als het ware weer op gang te brengen.

Toen dit niet meer strikt noodzakelijk was, is verzuimd de bemoeienissen van de overheid te verminderen en de subsidies terug te brengen naar het terrein waar dit alleen gerechtvaardigd was, n.l. voor woningen ten behoeve van de laagst-betaalden in onze samenleving.
Men heeft, anders gezegd, vergeten een politiek te voeren die weer tot een herstel van verantwoordelijkheden in de samenleving zou kunnen leiden, waarbij de burgers opnieuw in het spoor van het dragen van hun eigen verantwoordelijkheid voor het wonen worden teruggebracht.
De bekostiging van het huidige, door subsidies en bouw-verordeningen vergeven beleid is vrijwel niet meer door de gemeenschap op te brengen nu onze economie stagneert en er ook op andere terreinen van overheidszorg een bepaald verzadigingspunt is bereikt.
Onontkoombaar komen de gevolgen van de fundamentele tekortkomingen van dit jarenlang doorgevoerde beleid thans genadeloos aan het licht.
Het blijvend uit handen nemen van de verantwoordelijkheid voor het wonen heeft de geweldige socialisatie in onze samenleving stellig bevorderd en onverantwoordelijk gedrag en egoïsme van de kant van de burgers in de hand gewerkt.
Het woningbouwbeleid is mede een instrument geworden van genivelleerde inkomenspolitiek, maar de resultaten geven paradoxaal genoeg volstrekt scheef gegroeide eigendoms- en huurverhoudingen te zien.
Maar liefst 500.000 huurders wonen in Nederland te goedkoop omdat zij, met een inkomen boven modaal, minder dan 10 % van hun inkomen behoeven te betalen aan huur, terwijl een half miljoen gezinnen die (belangrijk) minder dan het gemiddelde verdienen, aanzienlijk meer dan 10 % van hun inkomen aan huur per maand kwijt zijn zodat de overheid jaarlijks met miljoenen aan individuele huursubsidies moet bijspringen!
De overheidssubsidies komen dus niet op de plaats waar zij nodig zijn en scheppen voor een groot aantal gezinnen in woningwetwoningen de mogelijkheid tot het doen van allerlei luxe uitgaven (fraaie verbouwingen in huis, tweede auto, caravan, dure vacanties, etc.).
Niet het doen van deze uitgaven is verkeerd, maar wel het beleid dat de mogelijkheid opent dit te doen op kosten van de gemeenschap.
Nu de hoogconjunctuur voorbij is loopt de overheid met dit volkhuisvestingsbeleid vast en de reeds aangegane verplichtingen zullen, bij ongewijzigd beleid, helaas een bijna volledige bouwstop en toenemende werkeloosheid in de bouw veroorzaken.

DE RPF VINDT HET HOOG TIJD DAT DE WEG TERUG WORDT BEWANDELD, OPDAT MET VERANTWOORD WONEN EN INDELEN VAN RUIMTE DE BURGERS - EN BOVENAL DE HERE GOD - WORDEN GEDIEND. DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT :

UITGANGSPUNTEN.

De ontsporingen op het terrein van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening hebben zolang doorgeziekt dat een structurele ombuiging van het beleid (en niet alleen hier) slechts op langere termijn verwezenlijkt kan worden.
Vooropgesteld dat de politieke wil, op grond van de bereidheid om in de politiek over het wezenlijk staatkundige probleem van de begrenzing der overheidstaken te praten, daartoe aanwezig is en het gewenste einddoel voortdurend in de gaten gehouden wordt.
De RPF hanteert, met het oog op deze gewenste structurele ombuiging, daartoe de volgende uitgangspunten en noodzakelijke beleidsinstrumenten voor het beleid op de langere termijn :

A. Dienstbaar omgaan met ruimte.

De RPF wijst éénzijdige benadrukking van de technische procedurele en machtspolitieke aanpak van onze ruimtelijke problemen af en wel op grond van de (verborgen) geloofskeuzen die aan de beoefening van planning, het vormgeven van de inspraak en het strijd voeren voor deelbelangen vaak ten grondslag liggen.
Vanuit de Bijbelse visie op het rentmeesterschap van de mens staat de RPF voor de opdracht de vraag in te vullen hoe overheid en burgers hun omgaan met de beschikbare ruimte dienstbaar kunnen maken aan en tot eer van de Schepper.
Dat veronderstelt een beleving van die verantwoordelijkheid in de kring van de wetenschap, het overheidsapparaat, de politieke partijen en bij de burgers zelf.
Opdat het planningsgeloof wordt bestreden, de burger niet langer een radertje wordt in het meepraten over de bestemming van de ruimte en de afweging van typische waarden die aan die ruimte kan worden gegeven niet vertroebeld wordt door de machtsstrijd, c.q. belangenstrijd.

B. Terugdringing overheidsingrijpen.

De RPF is van oordeel dat de gevolgen van overmatig overheidsingrijpen op een aantal fronten geleidelijk aan teruggedrongen moeten worden :

1.
Decentralisatie van het R.O.-beleid naar de lagere overheden omdat die veel beter dan de centrale overheid in staat moeten worden geacht een uniformerende ruimtelijke planning te voorkomen.

2.
Vereenvoudiging van de procedures bij bestemmings- en structuurplannen en de bestaande voorschriften terzake van bestemmingsplannen.

3.
Het streven om te komen tot een betere afweging van zowel de overheidsverantwoordelijkheid voor het ordenen van de ruimte uit een oogpunt van algemeen rechtsbelang als het vinden van een goed evenwicht bij het afwegen van de economische, natuur-wetenschappelijke recreatieve waarden die aan het betrokken ruimtelijk gebied kunnen worden toegekend.

4.
De thans geldende normen voor de woningbouw moeten critisch worden bezien en getracht moet worden te komen tot enige vereenvoudiging.

5.
Het beleid t.a.v. de volkshuisvesting, thans stoelend op een veelheid van wetten en verordeningen, behoort geheel te worden herzien en in één wet geregeld.

C. Terugbrenging van taken.

De RPF bepleit op het gebied van de volkshuisvesting de totstandkoming van een taakstellend bouwprogramma voor de komende jaren t.b.v. de totale bouwnijverheid, dat voorziet in :

1.
continuïteit in o.m. de woningbouw ter vermijding van zeer grote flutaties in de (grotendeels gecollectiveerde) woning-productie en het verder instorten van de werkgelegenheid.

2.
geleidelijke verschuiving in het bouwprogramma in de richting van een vermindering van de woningwet-bouw en een vergroting van premie- en vrije sector-bouw, om tot een gezonder klimaat op de woningmarkt te komen.

3.
doelmatiger bouwbeleid t.b.v. de bouwnijverheid, gericht op het verhogen van rentabiliteit van de bouwbedrijven, het omlaag drukken van de bouwkosten en het behouden van arbeidsplaatsen, waarbij zoveel mogelijk de bereikte norm-kwaliteit van gebouwde woningen bewaakt zal moeten worden.

D. Herstel van verantwoord wonen.

De RPF stelt een pakket van maatregelen voor, die het herstel van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers voor het wonen dichterbij moet brengen, waarbij m.n. het rigoreus aanpakken van het subsidiebeleid centraal staat. Dit beleid moet gericht zijn op het bereiken van kostprijshuren en het beperken van huur-subsidies tot de zgn. woningwetwoningen voor de minst draagkrachtigen.
O.m. ter bevordering van de doorstroming zullen maatregelen genomen moeten worden ter vergroting van het eigen woningbezit en een rechtvaardiger koppeling van huurinkomen.

E. Decentralisatie t.b.v. verantwoord wonen.

Tenslotte acht de RPF ook op het terrein van het volkshuisvestingsbeleid decentralisatie van het overheidsoptreden noodzakelijk terzake van :

1.
de bevordering van de doorstroming en het bepalen van de woonbehoefte ter plaatse.

2.
het voorschrijven van uniforme bepalingen opdat plaatselijke overheden instrumenten in handen krijgen om zaken aan te pakken die de RPF nauw aan het hart liggen, n.l. het bestrijden van het zich werderrechtelijk toeeigenen van (leegstaande) woonruimte en de bescherming van huwelijk en gezin bij het verdelen, c.q. toewijzen van woonruimte.

F. Stadsvernieuwing.

Door de veroudering van de bebouwing in de binnensteden, alsmede door slecht onderhoud hiervan, (om van verwaarlozing nog maar niet te spreken) is het probleem van de stadsvernieuwing ontstaan.
Ook kan worden geconstateerd dat de oude bebouwing over vrijwel de gehele linie niet meer voldoet aan de hedendaagse normen betreffende kwaliteit en woonwaarde.
Herstel en verbetering zal bevorderd moeten worden. Een factor hierbij is ook dat deze werkzaamheden veelal zeer arbeidsintensief zijn en dus werkeloosheidsbestrijding.

Daarom zal serieus moeten worden gewerkt om op dit gebied tot een versnelde uitvoering te geraken.
Het is niet nodig, koste wat kost, alle panden in de binnensteden te restaureren of te bewaren. Het komt n.l. nogal eens voor dat restauratie een veelvoud kost van afbreken en herbouwen.

ACTIEPUNTEN.

Op basis van vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende actiepunten voor het practische beleid :

artikel 6.1. In het algemeen zal het tot gelding brengen van de behoeften aan c.q. het behoud van ruimte voor woningbouw, industriewegen, natuur- en recreatiegebied, meer moeten worden afgestemd op de afweging van rechtmatige belangen van overheid en eigenaars van de desbetreffende beschikbare ruimte. Aantasting van de rechten van grondeigenaren dient met de uiterste zorgvuldigheid omringt te worden.

artikel 6.2. De overheid dient een zorgvuldig beheer te voeren over de beschikbare natuurgebieden in rijksbezit en daar geen overbodige wegen en woongebieden aan te leggen.
Gestreefd moet worden naar het behoud van geconcentreerde natuurparken (b.v. op de Veluwe) en niet naar het maken van landschapsparken in landbouwgebieden waarvoor offers gevraagd worden van bepaalde groepen (b.v. agrariërs) en bewoners van huizen.

artikel 6.3. De plaatselijke gemeenten moeten zelf hun eigen bevolking kunnen huisvesten om te verhinderen dat vooral de jongeren wegtrekken naar de grote steden.
De centrale overheid zal t.a.v. het stimuleren van economisch zwakkere gebieden een uiterst terughoudend ordeningsbeleid moeten voeren.

artikel 6.4. M.b.t. het van overheidswege scheppen van nieuwe ruimte aan grond, zoals in geval van inpoldering van de Markerwaard, zal gepoogd moeten worden rekening te houden met de rechten van de binnenvisserij en het behoud van de natuur-wetenschappelijke waarde van dit gebied, voor zover dat nog mogelijk is.

artikel 6.5. Bij de financiering van stadsvernieuwing zal de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten meer tot uitdrukking moeten komen. Hiertoe dienen de gemeenten ook zgn. lange termijn plannen op te stellen.
In het algemeen behoren gebouwen met monumentale waarde te worden behouden; ook hier zal echter, gezien de kapitalen die met de restauratie van monumenten zijn gemoeid, zeer selectief te werk moeten worden gegaan.

artikel 6.6. De Waddenzee moet als natuurgebied behouden blijven.

artikel 6.7. Het aandeel van de woningwetbouw in de jaarlijkse netto uitbreiding van de woningvoorraad zal op basis van een meerjarig taakstellend bouwprogramma, geleidelijk aan moeten worden teruggedrongen ten gunste van de bouw van premie-huurwoningen en particuliere koopwoningen.

artikel 6.8. Gelet op de ongelijke spreiding van het woningtekort zal in de toekomst meer gewicht moeten worden toegekend aan beslissingen van plaatselijke gemeenten aangaande het te voeren woningbouwbeleid, mits deze besluiten aantoonbaar stoelen op een deugdelijk onderzoek naar de woningbehoeften ter plaatse.

artikel 6.9. Gestreefd moet worden naar een doelmatiger beleid t.b.v. de bouwnijverheid, mede gericht op een verlaging van de stichtingskosten voor de goedkopere huur- en koopwoningen.
Dit kan onder meer worden bereikt door :

1.
verlaging van het B.T.W.-tarief.

2.
prijscontrole op het bouwrijp maken van gronden door gemeentelijke grondbedrijven en op de erfpacht-tarieven.

3.
de variatie in verkaveling en verschijningsvorm meer in overeenstemming te brengen met de huur- en koopprijs.

4.
het bevorderen van bepaalde woningbouw-technieken, zoals de hout-skeletbouw.

5.
het door de bewoners zelf laten verzorgen van een gedeelte van de binnenafwerking.

artikel 6.10. Het eigen woningbezit zal krachtig moeten worden bevorderd, mede afhankelijk van een goed spaarbeleid.
Gedacht zou kunnen worden aan een nieuw woning-spaarplan (b.v. een woonzilvervloot met extra overheidspremie) en het bevorderen van de bouw van zgn. optie-woningen (huurders met recht van koop) en afschaffing van de overdrachtskosten.

artikel 6.11. De RPF pleit voor de herinvoering van de fiscale aftrek van onderhoudskosten aan de eigen woning tot b.v. een maximum van *f* 10.000,--.
Van deze maatregel verwacht de RPF enkele positieve effecten, zoals de stimulans tot eigen woningbezit, bestrijding van het zwarte geld-circuit zodat de fiscus niets tekort komt en bevordering van de werkgelegenheid.

artikel 6.12. Het huur(subsidie)beleid zal drastisch moeten worden veranderd en dienstbaar gemaakt aan het geleidelijk optrekken van de huren tot het niveau van wat deze woningen kosten om ze te bouwen en te onderhouden en aan een rechtvaardige verdeling van de beschikbare woonruimte.
De RPF stelt de volgende maatregelen voor :

1.
afschaffing van de zgn. complex-subsidie en een compenserende huurafdracht van de huurders aan de woningcorporaties.

2.
een strakker beleid van gemeentebesturen bij het toekennen van individuele huursubsidies.

3.
het niet evenredig met de huurverhoging laten meestijgen van individuele huursubsidies.

4.
het ter bevordering van de doorstroming invoeren van een tijdelijke huurbelasting voor huurders van woningwetwoningen die minder dan 10 % van hun inkomen aan huur betalen, opdat jonge gezinnen met lage inkomens op den duur in deze goedkope woningwetwoningen terecht kunnen komen.

artikel 6.13. De RPF veroordeelt het kraken van huizen en het eigenmachtig optreden van groepen die hun huisvesting willen afdwingen.
Het is bovendien niet de bedoeling dat een eventueel recht op zelfstandige woonruimte voor jongeren vanaf 18 jaar op kosten van de gemeenschap moet worden gerealiseerd. De idee dat dit sociaal grondrecht door de overheid moet worden geeffectueerd, heeft in elk geval bij jongeren de mening doen post vatten, dat men bij het kraken slechts zijn of haar recht "haalt".
De RPF is van mening dat het vraagstuk van de leegstand van woningen teveel aandacht krijgt en stelt een aantal maatregelen voor die het verhuren van kamers c.q. woonruimte veel aantrekkelijker zullen maken, zoals :

1.
Inkomsten uit onderhuur en verhuur van de zelf bewoonde eigen woning moeten worden vrijgesteld van inkomstenbelasting.

2.
Het scheppen van mogelijkheden voor de verhuurder om huurders die zich ernstig misdragen weer uit hun woning te krijgen.

3.
Het afschaffen van de huurbescherming voor kamerhuurders van woningen die door de verhuurder zelf worden bewoond.

artikel 6.14. De RPF wil niet dat de overheid een te grote greep krijgt op de bestrijding van de leegstand van woningen, bedrijfsruimten etc..

Gelet op het bestaande woonruimtetekort en het toenemend aantal kraakacties stelt de RPF de volgende maatregelen voor :

1.
het opnemen van uniforme anti-kraak-bepalingen in de Algemene Politie Verordening der gemeenten, zodat men overal terstond kan ingrijpen.

2.
het verminderen van beperkende maatregelen bij de verkoop van woningen.

3.
de afschaffing van de 6 % overdrachtskosten voor woningen, waarvoor alreeds bij de bouw B.T.W. is betaald.

4.
verlaging van het tarief van de belasting van het rechtsverkeer van andere woningen.

artikel 6.15. De RPF wijst ieder streven gericht op wettelijke gelijkstelling of wettelijke dan wel feitelijke gelijkberechtiging van de huwelijkse staat met het ongehuwd samenwonen (concubinaat) ten scherpste af.
De overheid moet in dit verband huwelijk en gezin beschermen bij de toewijzing en de (subsidie voor de) bouw van gezinswoningen.
Het opnemen van speciale voorzieningen in woningen t.b.v. gehandicapten zal bevorderd moeten worden.

OM U TE DIENEN MET KENNIS EN VORMING.

Hoofdstuk 7 : Onderwijs- en Wetenschapsbeleid.

OVERWEGINGEN.

Inleiding.

Ouders dragen een primaire verantwoordelijkheid voor de opvoeding van en onderwijs aan hun kinderen.
In het besef hiervan kiezen zij, als het goed is, voor hen een passende leerweg die mede invulling geeft aan het recht op vrijheid van onderwijs.
Christelijke ouders dienen daarbij hun kinderen te stimuleren en te motiveren vanuit een liefdevolle begeleiding bij het vinden van een zelf te verantwoorden zin-oriëntatie in het licht van de Bijbel, op hun weg naar volwassenheid.
Helaas zijn er steeds meer (chr.) ouders, die zich van de(ze) opvoedingsverantwoordelijkheid onvoldoende bewust zijn.
In het algemeen kan gesteld worden dat het onderwijsveld in zijn opvoedingstaak in toenemende mate de rekening gepresenteerd krijgt van de huidige crisis in de opvoedingsmilieus.
Materialisme, zelfzucht, afnemend norm- en Godsbesef, gebroken gezinnen, verwaarloosde kinderen, afbraak van gezagsverhoudingen, apathie en vervlakking missen hun uitwerking op de jongere generatie niet.
Op tal van (chr.) scholen wordt men al maar meer met de gevolgen geconfronteerd en het toenemend aantal kinderen met sociaal-emotionele problemen stelt zware eisen aan zowel het onderwijsstelsel als aan het onderwijzend personeel.

Voor de te voeren chr. onderwijspolitiek is het van wezenlijk belang dat we een helder beeld hebben van de weg, die moet worden bewandeld om weer tot een herstel van de primaire opvoedings-verantwoordelijkheid van m.n. chr. ouders te komen.
Dat zal een gezamenlijke taakstelling moeten zijn van ouders, kerken, onderwijsgevenden, onderwijskundige instanties en chr. politieke partijen
De weer opgelaaide onderwijsstrijd zal op een 3-tal terreinen gevoerd moeten worden :

1.
op het terrein van opvoeding en persoonlijkheidsvorming in de gezinssituatie, maar ook op de scholen.

2.
op het terrein van de onderwijskundige begeleiding en beleidsvoorbereiding t.b.v. overheid en onderwijsveld o.m. toegespitst op te stellen eisen van deugdelijkheid aan het gegeven onderwijs en het aanbrengen van veranderingen binnen het onderwijsstelsel.

3.
op het terrein van wetgeving en beleid van de overheid, gericht op het regelen van de besluitvorming in en bestuurlijke inrichting van onderwijsinstellingen van chr. signatuur.

I. Crisis in de opvoeding en Persoonlijkheidsvorming.

In het gezin en op school wordt vaak, bewust dan wel onbewust, uitgegaan van het humanistisch opvoedingsmodel. Het kind wordt dan feitelijk gezien als een "bloem in de knop", als een wezen waarin potentieel reeds alle "natuurlijke" ontplooiingsmogelijkheden aanwezig zijn.
Opvoeding en onderwijs zijn dan instrumenten die dienstbaar gemaakt moeten worden aan de optimale zelf-realisering van het kind.
Dat deze visie volstrekt strijdig is met het Bijbelse levensbesef wordt in chr. kring onvoldoende onderkend.
Want in de christelijke, reformatorische levensvisie behoort het besef centraal te staan dat elk mens op aarde in een interim-fase geplaatst is, op de heilsweg van schepping, zondeval, verlossing en voleinding.
Elk mens staat schuldig tegenover God en behoeft verlossing van zijn "oude natuur". Daarom kan er geen sprake zijn van een natuurlijke ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid in de opvoeding.
Kinderen behoren in de opvoegingssituatie gecorrigeerd te worden, bepaalde ontwikkelingsmogelijkheden zullen daarbij moeten worden verbeterd en andere dienen waar nodig te worden afgekapt. Ouders en docenten moeten ieder naar hun eigen geaarde verantwoordelijkheid, Gods geboden voorleven, opdat kinderen mogelijkheden tot identificatie aangereikt krijgen.
Bij de opvoeders kan niet zelden een gevoel van passiviteit en een gebrek aan geloofsvertrouwen worden aangetroffen nu de vanzelfsprekendheid van en de sociale controle op bijbelse normen en waarden in deze gesecculariseerde tijd goeddeels tot het verleden behoort.
Men lijkt bevangen te zijn door het "doem-denken" en weet niet meer hoe eigenlijk moet worden opgetreden. Ouders wentelen hun verantwoordelijkheid af op het kind of op de onderwijzers en leraren die het wel zullen weten : vandaar de toenemende behoefte aan deskundigheid.
Niet langer wordt gepoogd vanuit de Bijbel relevante waarden voor het kind leesbaar te maken.

II. Herstel van het opvoedingsmandaat.

Ouders vallen, als gevolg van het verlies aan verantwoordelijkheidsbesef, terug op de natuurlijke ontwikkelingsmogelijkheden van het kind en op de opvoedings- c.q. onderwijsdeskundigen. Er ontstaat binnen het chr. onderwijsveld ruimte voor de marxistische visie waarin de mens wordt gezien als een product van zijn omstandigheden en waarin de opvoedingstheorie fungeert als een hefboom om veranderingen in die omstandigheden te bewerkstelligen.
Daarmede hangt het verontrustende verschijnsel samen dat lang niet alle medewerkers binnen chr. onderwijs-instellingen en onderwijskundige instituten zich verbonden voelen met de authentieke chr. levensovertuiging en een daarop stoelende visie m.b.t. opvoeding en persoonlijkheidsvorming voorstaan.
In deze situatie zal gestreefd moeten worden naar een herleving van het opvoedingsmandaat, opdat ouders en onderwijzend personeel niet zelf de voorwaarden scheppen die kunnen leiden tot een intrinsieke uitholling van hun grondwettelijke vrijheid tot in(richting) van het bijzonder onderwijs.
Van essentiële betekenis is daarbij dat het fundamentele verschil tussen inspraak en medezeggenschap in de opvoedings- en leersutuatie wordt onderkend.
Het opleggen van medezeggenschap in een opvoedings- en leersituatie gaat voorbij aan de eigen-geaarde gezags-structuur binnen gezin en school en holt het van God verkregen opvoedingsmandaat uit.

Het impliceert immers dat opvoeder/leraar en opvoedeling/leerling feitelijk op een gelijkwaardige wijze deelnemen aan het opvoedingsproces, waarbij de laatste in wezen zijn of haar eigen leerweg bepaalt.
Inspraak in een opvoedings- en leersituatie wil daarentegen zeggen dat leesbaar gemaakt wordt waar alle betrokkenen in het opvoedingsproces aan toe zijn.
Voorts zullen op een humanistisch mens-beeld c.q. opvoedingsoptimisme stoelende onderwijskundige ontwikkelingen die uitgaan van tegengestelde onderwijsdoelen, d.w.z. waarbij ofwel het accent gelegd wordt op leerstof-gericht/prestatie onderwijs danwel op leerling gericht/creatief onderwijs, moeten worden afgewezen ten gunste van een harmonieuze ontwikkeling.
Gewaakt zal m.n. dienen te worden tegen het, vanuit eerdergenoemde oogmerken, construeren van een zeer gevarieerd lessen-aanbod als onderdeel van onderwijsvernieuwende instrumenten die bedoeld zijn als een doorbreking van het bestaande categorale onderwijsstelsel.

III. Wetgeving en beleid tot behoud van eigen identiteit.

In de afgelopen jaren is van verschillende zijden de aanval op de dominerende positie van het bijzonder, christelijk onderwijs in omvang toegenomen.
Niet zelden wordt daarbij gedacht aan het aanbrengen van nieuwe wettelijke bepalingen inzake de bestuurlijke inrichting en besluitvorming binnen onderwijsinstellingen als een probaat middel om tot ontzuiling van het onderwijs te komen.
Deze ontwikkeling zou niet zo'n bedreigend karakter hebben aangenomen indien men op eigen erf wat vuriger zou hebben geijverd voor de beleving van de eigen identiteit als chr. school.
Gesteld moet worden dat in veel gevallen de band tussen ouders en chr. school c.q. schoolvereniging in de afgelopen tijd losser is geworden. De bekostiging van het chr. onderwijs uit de algemene middelen van de overheid hebben ouders, onderwijzend personeel en schoolbesturen minder weerbaar gemaakt, m.n. in vergelijking tot het chr. onderwijs in b.v. sommige Angelsaksische landen.
De levensbeschouwelijke differentiatie binnen de geledingen van chr. scholengemeenschappen is in een aantal gevallen zover voortgeschreden, dat een volledige gedemocratiseerde bestuurlijke inrichting alleen maar logisch lijkt.
Maar ook in minder vergaande situaties kan men spreken van een opvallende bereidheid om de geledingen binnen de chr. school een, analoog aan de Wet op de Ondernemingsraden, gelijkwaardige positie in de besluitvorming toe te kennen.
Het is daarom van het grootste belang dat geprobeerd wordt iedere wettelijke regeling te voorkomen die bijdraagt tot een uitholling van de grondslag en de opdracht tot chr. onderwijs waarvoor het bevoegd gezag m.n. verantwoordelijk is te stellen.

DE RPF IS BEREID HAAR AANDEEL IN DE HERNIEUWDE SCHOOLSTRIJD TE LEVEREN EN WIL STREVEN NAAR EEN WETGEVING EN BELEID WAARMEE, OOK OP HET TERREIN VAN ONDERWIJS EN VORMING, DE BURGERS - EN BOVENAL DE HERE GOD - WORDEN GEDIEND; DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT :

Uitgangspunten.

A. Vrijheid van/tot onderwijs.

In artikel 208 van de Grondwet ligt de vrijheid, naar richting-inrichting-oprichting, van onderwijs verankerd. Iedere poging tot wijziging van dit artikel, waardoor deze vrijheid zou kunnen worden aangetast, moet met kracht worden tegengegaan.
Voor onderwijs naar Bijbelse normen is dan alle ruimte. Het bijzonder onderwijs heeft echter alleen bestaansrecht als men op chr. erf weet te voorkomen dat er voorwaarden geschapen worden die deze grondwettelijke vrijheid daadwerkelijk uithollen.
Daarom zal het bijzonder onderwijs zich ook duidelijk via het onderwijsleerplan moeten profileren. Het recht op vrijheid van onderwijs naar levensbeschouwing moet in alle fasen en geledingen gestalte kunnen krijgen.
Maatregelen zullen moeten worden genomen om kansen die het chr. onderwijs op een aantal terreinen (beroepsbegeleidend onderwijs, volwassen-educatie) heeft laten liggen weer in te halen. Binnen het openbaar onderwijs mag geen bevoordeling zijn van welke levensbeschouwelijke richting dan ook.

B. Inspraak en Medezeggenschap.

Overheidseisen met betrekking tot de deugdelijkheid van het onderwijs dienen beperkt te blijven tot het niveau en de kwaliteit er van.
Verregaande voorschriften betreffende de medezeggenschap van oudercommissies en schoolraden moeten worden afgewezen.
Oudercommissies mogen slechts een adviserende stem hebben bij de bepaling van het onderwijsbeleid van de school. Schoolbesturen moeten bovendien het recht hebben eisen te stellen aan toelating tot het lidmaatschap van de reeds voorgeschreven oudercommissies.
Na het beëindigen van de experimentele fase van de Wet op de Universitaire Bestuurshervormingen (WUB) zal bekeken moeten worden in hoeverre bijstellingen nodig zijn om een doelmatig bestuur van de Universiteit/Hogeschool te verzekeren en het niveau van de academische opleiding te waarborgen.

C. Onderwijsvernieuwing.

Een goede opleiding is van levensbelang voor onze jongeren om hen tot volwaardige deelname aan het maatschappelijke gebeuren te kunnen laten komen.
De kwaliteit van het onderwijs verdient derhalve steeds goede aandacht.
Onderwijsexperimenten dienen in hun verantwoording naar overheid en samenleving meer dan thans gebaseerd te zijn op de aanvaarding van deze experimenten door het onderwijsveld.
Het onderwijsbeleid zal m.b.t. de besluitvorming en de consultatie tussen departement en onderwijsveld veel doorzichtelijker en eenvoudiger gemaakt moeten worden, terwijl drastische saneringsmaatregelen nodig zullen zijn om de wildgroei in de onderwijsverzorgingsstructuur (m.n. de ca. 240 advieslichamen) te bestrijden.
Gelet op de krappe overheidsfinanciën is thans een evenwichtiger innovatie-beleid gewenst.
Er mag pas tot integrale invoering van nieuwe vormen van onderwijs worden besloten, wanneer de deugdelijkheid daarvan in de proef-fase duidelijk is aangetoond en er daardoor voor grote groepen jongeren betere ontplooiingskansen worden geboden dan voordien.

Uit een humanistische mens- en maatschappijvisie voortkomende denkbeelden mogen niet tot onderwijsdoel worden verheven.
Onderwijs moet zich richten op de ontwikkeling van de totale persoon, met inachtneming van de levensbeschouwelijke uitgangspunten en dient zowel de intellektuele als de intrumentele, creatieve, culturele en sociale vorming te omvatten, voor een ieder naar de mate waarin hem/haar de talenten zijn gegeven. Ontwikkelingen binnen het onderwijs, die leiden tot het leggen van eenzijdige accenten moeten worden tegen gegaan, zoals b.v. te weinig nadruk op het vaardigheidsaspect in de beroepsopleidingen of te weinig aandacht voor kennisverwerving in het algemeen voortgezet onderwijs.

D. Verzorgingsstructuur.

In de wetgeving moet meer ruimte komen voor de bekostiging van specifiek christelijke schoolbegeleidingsdiensten, naast de algemene S.B.D.'s, waarin de medewerkers worden aangetrokken naar de diverse denominaties binnen het betrokken onderwijsveld, op basis van een bedrag per leerling. Scholen voor bijzonder onderwijs moeten faciliteiten kunnen krijgen om zelf in het aantrekken van onderwijsbegeleiders van eigen richting te kunnen voorzien.

E. Kleuter- en Lager Onderwijs.

Bij de integratie van het kleuter- en gewoon lager onderwijs zal er op moeten worden toegezien, dat de verworvenheden van het kleuteronderwijs niet in het gedrang komen.
Tijdens het eerste jaar van de toekomstige basisschool mag niet bij voorbaat worden uitgegaan van een intellektualistische benadering van het kind.
De integratie van kleuter- en lager onderwijs mag niet leiden tot verlaging van de leerplichtgrens. Juist in de vroegste levensjaren is opvoeding door de ouders van groot belang en dient dus niet te worden gedelegeerd naar plaatsvervangende opvoed(st)ers.
Met name in het basis onderwijs moeten programma's worden aangeboden, die aansluiten bij het verstandelijk niveau en de interessesfeer van kinderen op die leeftijd.
Algemeen geldende normen dienen te worden aangelegd om het eindniveau van het basis onderwijs te bewaken, mede om een goede doorstroming naar het voortgezet onderwijs te waarborgen.

F. Algemeen Voortgezet Onderwijs.

De totale Middenschool-gedachte, zoals die m.n. in de Contourennota wordt geschetst, dient om de volgende redenen te worden afgewezen :

a.
deze Middenschool is niet uitvoerbaar binnen het thans in werking zijnde onderwijsstelsel;

b.
de leraren in het voortgezet onderwijs zijn vakgericht en niet kind-gericht opgeleid.

c.
(grote) verschillen in begaafdheden en motivatie bij leerlingen per vak zijn moeilijk te bepalen.

In ieder geval wordt door de introductie van een dergelijke onderwijsvorm een te zware wissel getrokken op het functioneren van de onderwijsgevenden. De verscheidenheid in ons onderwijs, gebaseerd op maatschappelijke behoefte naar individuele gerichtheid van leerlingen, dient dan ook behouden te blijven.
Wel moet er, om de keuzemogelijkheden na de eerste fase van het voortgezet onderwijs te vergroten en ontwikkelingsmogelijkheden niet voortijdig af te snijden, binnen de verschillende schooltypes gewerkt worden met bredere uniforme basispakketten.
Bewaking van het eindniveau van de verschillende vormen van voortgezet onderwijs is van groot belang. Een verantwoord en evenwichtig toelatingsbeleid is een voorwaarde hiertoe.
Met name de aansluiting van het hoger algemeen voortgezet onderwijs op het hoger beroepsonderwijs baart zorgen.
Binnen het aanbod van keuzevakken bij het algemeen voortgezet onderwijs dient ruimte te worden gecreëerd voor het vak algemene technieken.
Voor alle jongeren moeten de mogelijkheden tot het kiezen van een gewenste opleiding in gelijke mate voor handen zijn. De woonplaats mag daarbij geen belemmerende factor zijn.
De RPF stelt een aantal maatregelen voor die moeten leiden tot vergroting van het opleidingsaanbod en verbetering van de beroepsvoorlichting en oriëntatie binnen het algemeen voortgezet onderwijs.

G. Beroepsonderwijs.

Maatregelen die leiden tot een hogere maatschappelijke waardering van het lager beroepsonderwijs verdienen, naar het oordeel van de RPF, te worden gesteund.
De integratie van scholen voor lager beroepsonderwijs zou moeten worden bevorderd, zonodig samen met het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs teneinde de beroepskeuzemogelijkheden voor deze categorie jongeren te vergroten alsmede om het automatisme bij het kiezen van een beroepsrichting te doorbreken.
Omdat er steeds meer jongeren zonder afgeronde (beroeps) opleiding op de arbeidsmarkt verschijnen, wordt er, mede om de tendens tegen te gaan de beroepsopleiding uit te stellen tot na het achttiende levensjaar, gestreefd naar een krachtige positie van het geherstructureerd middelbaar beroepsonderwijs, naast het HAVO/VWO in de tweede fase van het voortgezet onderwijs.
Binnen dit nieuwe M.B.O. zal er, naast de huidige meer theoretische opleidingen, een korter durende en sterk op de praktijk van de gekozen beroepsrichting afgestemde leerweg moeten komen met mogelijkheden voor zowel deeltijd als volledig dagonderwijs.
Vakmanschap is meesterschap. Door vernieuwingen in het onderwijs en veranderingen in de samenleving worden steeds hogere eisen aan de onderwijsgevenden gesteld.
Er dienen derhalve maatregelen te worden genomen waarin ruimere mogelijkheden worden geschapen tot bij- en nascholing van leerkrachten opdat zij tegen de op hen afkomende nieuwe taken opgewassen zullen zijn.
In principe moeten deze bij- en nascholingscursussen worden toegewezen aan de initiële opleidingsinstanties voor leraren.

H. Hoger Onderwijs/Wetenschapsbeleid.

De RPF steunt het streven naar één geintegreerd stelsel voor het gehele hoger onderwijs, mits er voldoende waarborgen zijn voor een doelmatig bestuur en mede daardoor het niveau van de opleidingen en de kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs wordt bewaakt.
Toelating tot het hoger onderwijs dient te geschieden op basis van adequate criteria. Een op de gekozen opleiding afgestemd toelatingsexamen biedt, ondanks de daaraan klevende gebreken, meer garantie voor een eerlijke selectie dan plaatsing op grond van loting dan wel eindexamenlijsten.
Een betere afstemming van het aantal beschikbare studieplaatsen op de maatschappelijke behoefte aan de desbetreffende deskundigheid dient te worden bevorderd.
Bij de financiering van het wetenschappelijk onderzoek moet, volgens de RPF, rekening gehouden worden met de eigen verantwoordelijkheid van de instellingen voor wetenschappelijk onderzoek. Daarbij kan voorrang worden verleend aan onderzoek, dat een bijdrage kan leveren aan de oplossing van aktuele problemen als de energievoorziening, het milieubeheer en de volksgezondheid.
Wetenschap wordt niet waardevrij beoefend. Steeds vaker botst de beoefening met de ethische aspecten die daaraan zitten. In de wettenschappelijke opleidingen zal derhalve een belangrijke plaats moeten worden ingeruimd voor vakken als wijsbegeerte en wetenschapsethiek.
Wetenschappers dienen in beginsel niet tegen hun geweten verplicht te worden onderzoeksopdrachten uit te voeren.

ACTIEPUNTEN.

Op basis van vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende Actiepunten voor het practische beleid :

artikel 7.1. Er dienen chr. streekscholen te komen voor het beroepsbegeleidend onderwijs (concentratie van leerlingenstelsels voor de meest uiteenlopende beroepen, zoals metaalbewerking, kappers, administratief personeel etc.), alsmede chr. instituten op het terrein van de volwassen-educatie.

artikel 7.2. Oudercommissies krijgen slechts een adviserende stem bij de bepaling van het onderwijsbeleid op school. Schoolbesturen moeten het recht hebben eisen te stellen voor wat betreft het lidmaatschap van oudercommissies.
Bekeken moet worden of de WUB bijstelling behoeft.

artikel 7.3. Het innovatie-beleid zal voorzichtiger moeten worden gevoerd. Drastische sanering is nodig van de onderwijsverzorgingsstructuur, m.n. voor wat betreft de vele adviesorganen.
De consultatie-procedure tussen departement en onderwijsveld moet vereenvoudigd worden.

artikel 7.4. In de wetgeving moet meer ruimte komen voor een gelijkwaardige positie van specifiek chr. Schoolbegeleidingsdiensten, naast algemene S.B.D.'s. Bijzondere scholen moeten faciliteiten krijgen om zelf in onderwijsbegeleiders van eigen richting te voorzien. De bekostiging dient te geschieden op basis van een bedrag per leerling.

artikel 7.5. De overheid dient speciale aandacht te geven aan onderwijs van leerlingen in achterstandsituaties en van cultureel anders georiënteerde leerlingen.
De positie van het bijzonder onderwijs dient hierbij te worden erkend.

artikel 7.6. Gestreefd moet worden naar de invoering van bredere uniforme basispakketten binnen de verschillende schooltypes van het algemeen voortgezet onderwijs.

artikel 7.7. De stchtingsnormen voor algemeen voortgezet en beroepsonderwijs moeten in dunbevolkte en geïsoleerde gebieden worden verlaagd.

artikel 7.8. Binnen alle vormen van voortgezet onderwijs moet in de lessentabel plaats worden ingeruimd voor beroeps-oriënterende activiteiten (voorlichtend en begeleidend).
In het belang van de schoolverlaters dienen er wettelijke kaders te worden geschapen voor een betere samenspraak tussen scholen, regionale organen van het leerlingenwezen, arbeidsburo's en werkgevers in de regio. Plannen om te komen tot een oprichting van contactcentra onderwijs/arbeid (c.c.a.) verdienen steun.

artikel 7.9. De op de praktijk gerichte variant van het deeltijd MBO moet in de plaats komen van de huidige streekscholen voor beroepsbegeleidend onderwijs en het vormingswerk voor werkende jongeren. Spreiding van deze onderwijsvoorzieningen zal op basis van levensbeschouwelijke denominatie moeten plaatsvinden.

artikel 7.10. Reeds nu moeten cursussen in het kader van het leerlingenwezen in samenwerkingsverbanden van scholen voor beroepsonderwijs en vormingsinstituten worden opgezet.
Indien aan niet alle kansarme jongeren op deze wijze opvang wordt geboden blijft het huidige vormingswerk voor werkende jongeren behandhaafd.

artikel 7.11. De lengte van de partiële leerplicht blijft vooralsnog gehandhaafd. Op de naleving hiervan moet strenger worden toegezien.

artikel 7.12. Ter bestrijding van de werkeloosheid, maar ook in het belang van de leerling, zal gestreefd moeten worden naar verruiming van het faciliteitenbeleid voor vervanging van docenten, wegens ziekte of het afwezig zijn voor het volgen van bijscholingscursussen.

artikel 7.13. Het partiële dag- en avondonderwijs dient, als tweede kans onderwijs, een bredere opzet te krijgen ter vergroting van ieders ontwikkelingsmogelijkheden en tevens ter verruiming van de beroepsmogelijkheden voor werkelozen.

artikel 7.14. Binnen de Europese gemeenschap moet gekomen worden tot een wederzijdse erkenning van getuigschriften en diploma's.

artikel 7.15. De leerplichtgrens binnen het geïntegreerd kleuter- en basisonderwijs mag niet verlaagd worden tot beneden het vijfde levensjaar.
Stichting van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, anders dan voor gehandicapte kinderen, dient van overheidswege niet gestimuleerd te worden.

artikel 7.16. De loting voor de opleiding aan Nederlandse Universiteiten en Hogescholen moet worden afgeschaft en vervangen door een, op de gekozen opleiding afgestemd, toelatingsexamen.

artikel 7.17. Voorrang moet worden verleend aan wetenschappelijk onderzoek dat een bijdrage kan leveren aan het oplossen van maatschappelijke problemen als de energievoorziening, de instandhouding van een goed milieu en de bevordering van de volksgezondheid.

artikel 7.18. Wetenschappers dienen in beginsel niet tegen hun geweten verplicht te worden onderzoeksopdrachten uit te voeren.

artikel 7.19. De RPF stelt het volgende pakket van maatregelen tot verlaging van de overheidsuitgaven in de onderwijssector voor :

1.
een meer verantwoorde en goed opgezette keuzevoorlichting en begeleiding, opdat jongeren geen jaren verspillen binnen verkeerd gekozen opleidingen.

2.
het zetten van een rem op de wildgroei in de verzorgingsstructuur.

3.
het concentreren van gespecialiseerde en kostbare wetenschappelijke opleidingen die op een evenwichtige wijze verspreid moeten worden over enkele universiteitsplaatsen.

OM U TE DIENEN TOT WELZIJN!

Hoofdstuk 8 : Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

OVERWEGINGEN.

Inleiding.

Wellicht is er geen beleidsterrein van de overheid te noemen, dat zo'n exponent van de huidige verzorgingsstaat is geworden als juist cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, waarvoor jaarlijks vele miljarden worden uitgetrokken.
Steeds meer wordt in onze samenleving de overheid betrokken bij het opzetten van kostbare welzijnsvoorzieningen en de gevolgen van deze onterechte verwachtingen van de taken van de overheid zijn overal aanwijsbaar groot geworden.

De ontwikkeling van Kunst en Cultuur wordt thans ernstig bedreigd door enerzijds de toenemende vervlakking van vermaterialisering van het gehele leven en anderzijds door de algehele zin-crisis in onze cultuur vanwege het loslaten van God en Zijn geboden.
De vraag naar de wenselijkheid van overheidssteun nog daargelaten, kan niet anders gesteld worden dan dat onze maatschappij wordt overspoeld met gesubsidieerde 'cultuur-uitingen" op het gebied van film, beeldende kunst, muziek, theater en toneel die slechts de algehele afbraak van alle normen en waarden, inclusief die van kunst en cultuur, tot gevolg hebben.
Het voor ons land zo unieke omroepbestel wordt geleidelijk aan uitgehold door de toenemende nivellering van de informatievoorziening en de steeds sterkere behoefte aan passieve verstrooiing.
Ondanks de grote nadruk op inspraak en participatie van alle geledingen van de bevolking en voor handen bezit van een pluriforme pers en omroepbestel, is het vaak zo dat het zoeken en tasten naar de waarheid wordt weggedrukt en het respect en wezenlijk inzicht voor c.q. in andermans levensbeschouwing, wordt ingeruild voor een statistische kijk op meerderheids- en minderheidsopvattingen.

De geest van deze tijd laat ook de Sportbeoefening en de Recreatie niet onberoerd.
Terwijl de overheid enerzijds er al maar meer toe overgaat de (beroeps-) sportbeoefening en de behoefte aan recreatieve ontspanning met grote sommen geld te steunen, zien wij anderzijds dat het uit handen nemen van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers tal van ontsporingen te zien geeft : zoals de toenemende verruwing van de sport en het misbruiken van recreatieve mogelijkheden.

De huidige ontwikkeling van het welzijnsbeleid van de overheid, met als centrale elementen : harmonisatie, decentralisatie, democratisering en planning vervult terecht de werkers in m.n. christelijke en/of Evangelische hulpverlening, met grote zorg.
De druk om aan dit beleid (voorbereidend) mee te werken, vraagt ongehoord veel energie hetgeen voor chr. instellingen vaak strijdig is met hun doelstelling(en).
Het harmoniseren van de taakstellingen op dit gebied (o.a. het op elkaar afstemmen van taken) dwingt chr. instellingen tot samenwerkingsrelaties met hulpverleningsinstanties, die afwijzend staan tegenover het Evangelie en de centrale bijbelse notie dat hulp in het teken behoort te staan van herstel van Gods bedoeling met de in nood verkerende mens.

Met het decentraliseren van het welzijnsbeleid wordt beoogd het bestuur dichter bij de burger te brengen, maar terwijl men spreekt over hulpverlening op kleine, menselijke en overzichtelijke schaal is men bezig met schaalvergroting en koepelvorming.
Bovendien heeft de centrale overheid (CRM) een beneden-plafond aangebracht voor wat betreft de minimum-bezettingen van instellingen; in die zin wordt decentralisatie verward met deconcentratie.
Pluriformiteit, variatie in opvatting en het gesprek met het particulier initiatief wordt bijzonder gewaardeerd, maar om voor overheidssteun in aanmerking te komen verdient het kennelijk voorkeur dat men zich wel in een grotere "overlegkoepel" laat vertegenwoordigen.
Ook wordt verwacht dat men de opzet van het beleid en de "algemeen aanvaarde criteria van Maatschappelijke Dienstverlening", op basis waarvan hulpverlening kan worden toegewezen, onderschrijft want daarmee wordt hulp immers een "technische" zaak!
Bij een variatie in opvattingen is echter nauwelijks plaats voor het christelijk geloof, wanneer dit uitgangspunt is voor het welzijnswerk.
Het democratiseren van de hulpverleningsinstanties betekent een dodelijk gevaar (en hier niet alleen) voor het behoud van een eigen identiteit van deze organisaties en leidt soms tot absurde situaties, zoals het opnemen van verslaafden ("cliënten") in het bestuur van vereniging en stichting.
Het plannen, d.w.z. planmatig bepalen van de hulp-behoeften en het aanbod door de overheid op een gedecentraliseerde basis houdt regionalisatie in. Dat betekent b.v. een opnamebeleid dat gericht is op de eigen regio en de voorzieningen daarbinnen, wat voor landelijk gericht christelijk hulpverleningswerk een geweldige handicap betekent.
Het zal geen verwondering wekken dat bepaalde facetten van het welzijnsbeleid die in de laatste jaren sterk ontwikkeld zijn door de overheid, zoals het emancipatiebeleid, zich grotendeels in dezelfde richting zullen gaan ontplooien.
Omdat hier zoveel op het spel staat is het dringend gewenst dat er een structurele ombuiging van het overheidsbeleid tot stand komt, aangezien de prijs voor een doelmatiger beheer van overheidsgelden t.b.v. maatschappelijke dienstverlening letterlijk en figuurlijk gesproken te hoog wordt!

DAAROM WIL DE RPF OP VOORNOEMDE TERREINEN VERANDERING VAN WETGEVING EN BELEID TOT WELZIJN VAN DE BURGERS, OPDAT ZIJ - EN BOVENAL DE HERE GOD - WORDEN GEDIEND. DAARTOE GAAT DE RPF VAN DE VOLGENDE PUNTEN UIT :

Uitgangspunten.

A. Cultuurpolitiek.

Het cultuurbeleid van de overheid moet gericht zijn op de instandhouding van ons historisch-cultureel erfgoed in de ruimste zin van het woord en op het scheppen van voorwaarden t.b.v. een verantwoorde ontplooiing van kunst en cultuur.
Zonder zich met het inhoud geven als zodanig bezig te houden, heeft de overheid in de visie van de RPF wel degelijk vanuit haar eigen verantwoordelijkheid de plicht een cultuurpatroon tegen te gaan waarin Gods Naam en Eer wordt gelasterd, de geestelijke vrijheid der burgers wordt aangetast, of waarin (bijbelse) normen en waarden die het geweten van elk mens aanspreken worden aangevallen.

B. Mediabeleid.

Gelet op het indringende karakter van de media acht de RPF de overheid geroepen in wetgeving en beleid de ruimte voor een open omroepbestel en vrije pers te waarborgen.
Uitgangspunt voor het mediabeleid zal daarom de huidige omroepwet moeten zijn, waarin o.m. de eis wordt gesteld dat omroeporganisaties een levensbeschouwing dienen te representeren en vanuit die visie een totaalprogramma behoren te brengen, opdat ook de Bijbelse boodschap en programma's met een christelijke levensvisie via de media kunnen doorklinken.
Onverminderd de roeping van de overheid om de vrijheid van meningsuiting te garanderen is de RPF toch van oordeel dat de overheid de taak heeft er op toe te zien, dat geen geschrift of blad, radio- of televisieprogramma herhaaldelijk een geest van revolutie en/of wetteloosheid verspreidt, die gevaar oplevert voor de veiligheid van de staat, de openbare orde, de geestelijke volksgezondheid of de goede zeden. De non-commercialiteit van de programma's worde gehandhaafd.
Voor het overige dient de overheid alles na te laten wat tot een uitholling van de eigen verantwoordelijkheid en identiteit van de pers en de omroeporganisaties zou kunnen bijdragen.

C. Sport- en Recreatiebeleid.

Sportbeoefening en recreatie ten behoeve van het lichamelijk en geestelijk welzijn moeten positief gewaardeerd worden en verdienen door de overheid te worden gestimuleerd en mogelijk gemaakt.
De overheid dient zich in haar sport- en recreatiebeleid in het algemeen te beperken tot het scheppen van randvoorwaarden, waarbij de burgers zelf moeten voorzien in de overige kosten van sportbeoefening en recreatie.
De RPF verzet zich tegen overheidssubsidies voor het betaald voetbal en vraagt zich af of wij op de goede weg zijn met het leveren van overheidssteun aan b.v. het beroepstoneel en theater, aan orkesten en andere vormen van beroepsmatige beoefening van kunst en cultuur.
De overheid kan door het scheppen van voorzieningen mogelijkheden voor de burgers bieden tot actieve en passieve ontspanning in de directe woon- en leefomgeving.
Ten aanzien van recreatiemogelijkheden buiten de eigen directe omgeving zal de overheid zoveel mogelijk het particuliere initiatief moeten bevorderen.
Recreatieterreinen en gebieden dienen in de eerste plaats tot recreatie = herschepping = vernieuwing van de geestelijk gespannen mens uit m.n. de verstedelijkte gebieden.
De overheid dient daarom te voorkomen, dat recreatieterreinen het domein worden van exploitanten van pretparken etc. en te bevorderen dat de rust en het karakter van (landelijke) leef- en woongemeenschappen niet al te zeer worden aangetast door de komst van recreanten van buiten.

D. Welzijnsbeleid.

Het behoort tot de taak van de overheid bij te dragen tot het welzijn van de burgers, maar zij moet er zich tevens voor hoeden overspannen verwachtingen te wekken of te voeden met haar welzijnsvoorzieningen.

De grenzen van zowel wat mogelijk is, als wat verantwoord is, dienen daarbij in het oog gehouden te worden.
Welzijnsvoorzieningen kunnen nooit de wortel van de menselijke onvrede, het diepste menselijke ongeluk wegnemen, omdat alleen gerechtigheid in bijbelse zin op alle terreinen van het leven echt welzijn kan brengen.
De RPF wil de overspannen verwachtingen van de taken van de overheid op dit gebied principieel bestrijden, omdat de huidige welzijnsplanning de eigen verantwoordelijkheid van de burgers om hun van God gevende roeping te vervullen aantast, alsmede de zelfstandigheid en de eigen aard van de verbanden die bij de dienstverlening zijn betrokken.
Het overheidsbeleid zal daarentegen gericht moeten zijn op het handhaven van de eigen indentiteit van instellingen en organisaties op het terrein van het maatschappelijk werk.
Gelet op de huidige stand van wetgeving en tot nu toe gevoerde beleid (m.n. tegen de achtergrond van de Kaderwet Specifiek Welzijn), vraagt de RPF zich tenslotte af wat de overheid nu eigenlijk onder "welzijn" verstaat.
In Bijbelse zin mogen wij weten wat welzijn is, n.l. in al ons kennen en kunnen te mogen leven vanuit de staat van verlossing en genade in Jezus Christus.
Dat behoort ook het leidend motief te zijn van al het christelijk welzijnswerk.
Zolang deze discussie tussen overheid, parlement en "het veld" over wat welzijn is achterwege blijft, moet weinig heil verwacht worden van het overheidsbeleid op dit terrein.

E. Bejaardenbeleid.

Als er ergens prake is van wisselvallig beleid, dan geldt dat voor de voorzieningen welke C.R.M. getroffen heeft en/of denkt te treffen t.a.v. onze oudere mede-burgers.
Categoriale benaderingen binnen het ontwerpen en uitvoeren van beleid hebben, mede gelet op de oorsprong van het denken dat tot dit soort benaderingen voert, niet zelden grote miskenningen tot gevolg.
De benaderingen van onze oudere medeburgers als categorale groep kent zijn oorsprong in een denken van los van elkaar staande generaties; beleid maken op een dergelijke gedachtengang bevestigt vaak een dergelijke gedachtenwereld binnen min of meer burocratische systemen.
Wat essentieel is bij dit denken, is de zgn. vrijheid per generatie en afgeleid daarvan per categorie.
Niets is minder waar, de RPF hecht op bijbelse gronden aan gezins- en familieverbanden.
Het denken in categorieën leidt echter tot non-continuïteit bij de benadering van geslachten.
Dergelijke opvattingen hebben in de achterliggende decennia veel weerklank gevonden en gevoerd tot een beleid, waarin vrijwel elke verantwoordelijkheid voor de ouderen werd overgenomen door de gulle subsidie-hand; relaties en bijbehorende verantwoordelijkheid zijn daarbij, gesteund en mogelijk gemaakt door een economische hoog-conjunctuur, in feite afgekocht.
Op dit ogenblik is niets veranderd. Op basis van een economische recessie zijn slechts een aantal financiëel-technische ingrepen gedaan, vandaar een 7 %-norm.

Dergelijke ingrepen laten onverlet de verantwoordelijkheid voor mede-burgers onderling en voor de verantwoordelijkheid in ouders-kinderen- relaties Het betreft hier maatregelen van een slecht soort die in feite ergens uit de lucht zijn gegrepen en stellig niet wetenschappelijk zijn onderbouwd.
Gevoelens van angst, onzekerheid, onveiligheid, eindeloos wachten, weten gewogen te worden bij indicatie-commissies, machteloosheid, onbegrip en buiten het referentie-kader liggend gedrag van jongeren, worden met de huidige "7 procent norm" genegeerd, zelfs via beroepskrachten kan nauwelijks iets aan dergelijke gevoelens worden gedaan. Een dergelijke norm betekent immers personeelsinkrimping en zwaardere werkbelasting waardoor weinig andere aspecten binnen het verzorgende werk aandacht kunnen krijgen.
Wil men een wezenlijk beleid voeren, wat gericht is op welzijn van onze oudere mede-burgers, dan betekent dat primair een naar voren halen van "vroegere waarden" als : verantwoordelijkheid voor elkaar. Nergens klinkt dit door in het huidige C.R.M.-beleid en toekomstige plannen, er wordt doorgegaan op oude wegen in een wat lagere versnelling.
Willen we echter werkelijk geluk en vrede voor anderen, ook voor ouderen, dan zullen we terug moeten naar oorspronkelijke, bijbelse gegevens en gedrag. Dat brengt de RPF tot enige aanzetten voor het praktische beleid op dit terrein.

ACTIEPUNTEN.

Op basis van vorenstaande uitgangspunten komt de RPF tot de volgende actiepunten voor het practische beleid :

artikel 8.1. Het geven van geldelijke steun aan toneel, muziek en andere kunstvormen, dient zoveel mogelijk beperkt te blijven tot de amateuristische beoefening en de educatieve sector.

artikel 8.2. Het is gewenst dat er een goede onderhoudsregeling komt voor het behoud van Monumenten.

artikel 8.3. De subsidie aan maatschappij-omverwerpende theatergroepen moet beëindigd worden. De overheid zal strenger moeten toezien dat kunstuitingen niet Gods Naam en Eer aantasten, de geestelijke vrijheid van de burgers bedreigen en de goede zeden minachten.

artikel 8.4. Na een noodzakelijk geachte uitbreiding van de zendtijd van Hilversum IV tot 24.00 uur, acht de RPF een verdere uitbreiding van de landelijke radiozendtijd ongewenst. Uitbreiding van de totale televisiezendtijd dient beperkt te zijn tot hooguit één uur per dag, indien kan worden aangetoond dat dit de kwaliteit van de programma's ten goede komt. Een gedeeltelijke ontkoppeling van de programma's van Nederland I en II moet worden afgewezen.

artikel 8.5. De Omroepwet dient zodanig gewijzigd te worden dat alle Nederlandse radio- en t.v.-programma's op draadomroepinrichtingen kunnen worden doorgegeven en de overheid de bevoegdheid krijgt om buitenlandse programma's aan te wijzen die tenminste via de kabel doorgegeven moeten worden (b.v. Nederlands talige Belgische programma's).
Het toetsingsrecht van de overheid van buitenlandse programma's aan de eisen van non-commercialiteit conform de Omroepwet dient wettelijk geregeld te worden.
Binnenlandse gegadigden voor toegang tot kabeluitzendingen dienen aan dezelfde voorschriften te voldoen als die voor de ether.

artikel 8.6. De RPF wijst commercialisering van ons omroepbestel af. De STER-zendtijd dient niet uitgebreid te worden. De overheid dient nauwlettend toe te zien op de naleving van de voorschriften in de omroepwet m.b.t. het niet-commerciale karakter van uitzendingen en zal niet moeten aarzelen sancties toe te passen (b.v. forse geldboetes) in het geval dat deze voorschriften worden overtreden.
Er dienen strenge sanctie maatregelen te worden genomen bij het in de handel brengen van programma's op plaat en cassette, zonder dat daarvoor rechten zijn betaald.
Ook het verhandelen van deze programma's door omroeporganisaties zelf, dient aan voorschriften gebonden te worden.

artikel 8.7. De plaats van de NOS binnen het omroepbestel mag niet langer de profilering van de eigen identiteit der omroeporganisaties in de weg staan.
De programma's van de NOS dienen beperkt te blijven tot het Journaal en het verzorgen van zgn. nationale programma's in samenwerking met de omroeporganisaties (b.v. op Nationale Feestdagen).
De functie van de NOS als facilitair bedrijf ten gunste van de omroeporganisaties worde erkend en verbeterd.

artikel 8.8. De Open School uitzendingen behoren niet tot de taak van de NOS. Het geven van onderwijs is niet waarden-vrij. Ook bij het geven van onderwijs via moderne media moet artikel 208 van de Grondwet van kracht zijn, waarin de vrijheid van onderwijs is verankerd. In het kader van het open omroepbestel behoort deze vorm van onderwijs te worden verzorgd door de diverse omroepcomponenten.

artikel 8.9. Er dient periodieke toetsing van het totale programmapakket plaats te vinden. Bij het voor het eerst of opnieuw verstrekken van een zendmachtiging zal critischer moeten worden gelet op de, al dan niet aantoonbare, verschillen van levensbeschouwelijke aard in de diverse programma-categorieën.

artikel 8.10. Het is gewenst te komen tot de instelling van een code-commissie voor T.V., Radio en Pers.

artikel 8.11. Overheidssteun aan noodlijdende bladen is ongewenst.

artikel 8.12. Het recht op verweer t.a.v. artikelen en programma's verdient wettelijk te worden vastgelegd. Zwaardere geldboetes moeten worden opgelegd in gevallen, waarin, in samenhang met een eis tot rectificatie, is komen vast te staan dat iemands goede naam en eer is aangetast, b.v. als gevolg van publikaties in de zgn. sensatiepers.

artikel 8.13. a.
De overheid dient met financiële middelen het tot stand komen van sportaccomodaties te bevorderen, zij het dat versobering van de uitvoering van sportmanifestaties thans zeker op zijn plaats is. De subsidie aan de beroepssport moet zonder meer opnieuw in discussie en wellicht worden stopgezet.

b.
Al het mogelijke moet worden gedaan om met name de veel toeschouwers trekkende topsport uitsluitend op zaterdag te houden.
Voor het openstellen van sportaccomodaties als zwembaden etc., moet de plaatselijke overheid meer beslissingsbevoegdheid krijgen.

artikel 8.14. De overheid dient d.m.v. een gerichter beleid te bevorderen, dat de burgers in de eigen wijk meer mogelijkheden hebben tot actieve en passieve recreatie, zoals groengordels, kinderspeelplaatsen, etc..
De Kampeerwet dient zo te worden gewijzigd dat het kamperen bij particulieren (b.v. landbouwers) gestimuleerd wordt.

artikel 8.15. De RPF wijst de totstandkoming van de Kaderwet Specifiek Welzijn in de huidige vorming af, omdat deze wetgeving :

1.
de eigen identiteit van de welzijns/hulpverleningsorganisaties aantast c.q. daartegen onvoldoende waarborgen biedt.

2.
veralgemenisering c.q. het ontwikkelen van een "eenheidsworst" binnen de zgn. "algemene criteria" bevordert.

3.
categoriaal opereert, i.p.v. de mens in al zijn levensfasen benadert.

4.
desintegrerend werkt, derhalve generatiekloof bevorderend, familie/gezinsband ondermijnend, etc., etc.

5.
steunt op een welzijnsplanning die vanwege haar gerichtheid op sociale categorieën van mensen (bejaarden, W.A.O.'ers, W.W.'ers, verslaafden, jongeren, etc.) in wezen onlogisch en innerlijk tegenstrijdig uitwerkt.

6.
gelet op het eenzijdig financieel economisch karakter van de voorzieningen, niets bijdraagt tot de geestelijke weerbaarheid van degenen waarvoor deze welzijnsvoorzieningen van toepassing zijn.

De RPF pleit in ieder geval voor een zorgvuldiger uitvoering van reeds in werking zijnde uitvoeringsbesluiten en zou graag zien dat de overheid met alle belanghebbende instellingen in overleg trad, om te zien of men wel op de goede weg is met dit welzijnsbeleid.

artikel 8.16. De RPF is in het algemeen voorstander van sterke besnoeiïng van nauwelijks gewogen overheidssubsidies ten behoeve van het welzijnswerk, opdat de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke dienstverlening en gezinsverzorging, in grotere mate bij particuliere instanties wordt gebracht.

artikel 8.17. De RPF heeft de grootste moeite met subsidies die verstrekt worden voor emancipatie-activiteiten en met de opzet van het emancipatiebeleid als zodanig (zie ook 8.15).
Het ware te wensen dat de overheid haar bemoeienissen op dit terrein volledig overliet aan particuliere instanties.

artikel 8.18. Gezocht zal moeten worden naar mogelijkheden, b.v. in de fiscale sfeer, om de zorg voor bejaarden weer terug te brengen naar het niveau van de verantwoordelijkheid van m.n. het familieverband, opdat bejaarden zolang mogelijk in eigen huis en omgeving kunnen blijven.
Binnen het huidige systeem dient gestreefd te worden naar een zo flexibel mogelijke toepassing van de 7%-maatstaf m.b.t. het te voeren opnamebeleid.
In dit kader zullen factoren als familieband, positie van de huwelijkspartner ingeval van ziekte of handicap, mate van vereenzaming en isolering beter moeten worden gewogen c.q. genormeerd.
Daarbij valt te denken aan een betere medezeggenschaps-regeling ten aanzien van het werk van de zgn. indicatie-commissies.

artikel 8.19. Gehandicapten moeten een zo volwaardig mogelijk en zelfstandige plaats in onze samenleving hebben, liefst in gezinsverband. Voorzieningen t.b.v. de gehandicapte moeten worden uitgebreid evenals de beroepsopleiding, waardoor de kansen op deelname in het arbeidsproces worden vergroot.

artikel 8.20. De overheid dient m.b.t. de preventie van alcohol- en drugverslaving een actiever (voorlichtings)beleid te voeren. Bij de subsidieëring dienen christelijke opvangcentra niet achter gesteld te worden met andere instellingen.

ANDERE PUBLICATIES VAN DE RAAD VAN ADVIES.

Nr.	Titel/omschrijving inhoud	Auteur(s) Redactie	
1.	Christelijke politiek en Maatschappijvisie, 68 blzn., ƒ 5,25. Bundel geactualiseerde artikelen.	Drs. A.H.D. Wagenaar	Niet meer voorradig.
2.	Het beleid van de Zuid-Afrikaanse regering, gericht op afzonderlijke ontwikkeling, 59 blzn., ƒ 7,50. Verslag kaderconferentie 28 april 1979.	Inleiders : Dr. Veenhoven, Hr. Van Loosen, Ds. Visser	Nog verkrijgbaar
3.	Economische ordening in Bijbels Perspectief, 60 blzn., ƒ 7,50. N.a.v. kaderconferentie 26 mei 1979	Dr. Van Klinken, Drs. G. Meijer, Prof. Dr.Ir. E. Schuurman	Nog verkrijgbaar.
4.	Vrede en Veiligheid in het licht van de Bijbel, ca. 135 blzn.. N.a.v. kaderconferentie 8 september 1979	Jhr.Mr.Kol. bd M.W.C. de Jonge, Drs. A.H.D. Wagenaar, Ltz. I.A. Koldewijn, Drs. J.A.E. Vermaat, Ds. J. Poort	Verschijnt binnenkort.
5.	Mensenrechtenbeleid in chr. perspectief. N.a.v. kaderconferentie 8 december 1979	Mr. M. de Blois, Drs. J.A.E. Vermaat, Drs. P. Brouwer	In bewerking.